Møteinnkalling - Kontrollutvalget i Melhus kommune

Arkivsak:	20/398
Møtedato/tid:	03.11.2020 kl. 09:00
Møtested:	Rådhuset, kommunestyresalen

Møtet avvikles for åpne dører, i tråd med kommuneloven § 11-5.

Eventuelle forfall, eller spørsmål om habilitet, meldes til Konsek Trøndelag IKS
v/ Eva J. Bekkavik på telefon 468 51 950, eller e-post: eva.bekkavik@konsek.no

Varamedlemmer møter etter nærmere innkalling.

Trondheim, 27.10.2020

Gunn Inger Tevik Løvseth (sign.)
Leder av kontrollutvalget

Eva J. Bekkavik
seniorrådgiver
Konsek Trøndelag

Kopi: Varamedlemmer, ordfører, rådmann og Revisjon Midt-Norge SA

Sakliste

Saksnr.	Sakstittel
44/20	Orientering til kontrollutvalget - økonomisk kriminalitet
45/20	Tilsynsrapport - ettervern og samarbeid mellom NAV og barnevernstjenesten i Melhus og Skaun
46/20	Revisjonsstrategi - orientering fra revisor
47/20	Forvaltningsrevisjon og metodevalg - orientering til kontrollutvalget
48/20	Bestilling av forvaltningsrevisjon - Tverrfaglig samarbeid barn og unge
49/20	Plan for eierskapskontroll – Vurdering av risikoområder
50/20	Oppfølging av politiske vedtak i Melhus kommune
51/20	Referatsaker
52/20	Eventuelt
53/20	Godkjenning av protokoll fra dagens møte

Orientering til kontrollutvalget - økonomisk kriminalitet

Behandles i utvalg	Møtedato	Saknr
Kontrollutvalget i Melhus kommune	03.11.2020	44/20

Saksbehandler Eva J. Bekkavik
Arkivkode FE - 033
Arkivsaknr 20/1 - 15

Forslag til vedtak
Kontrollutvalget tar redegjørelsen til orientering.

Vedlegg
Risikoen for at kommuner utsettes for svindel

Saksopplysninger
I bladet Kommunerevisoren 5-2020 (utgitt av Norges Kommunerevisorforbund), er det publisert en artikkel om risikoen for at kommuner utsettes for svindel.
Artikkelen baserer seg på en undersøkelse som Advokatfirmaet Erling Grimstad AS og Inyett AS har gjennomført i kommuner og fylkeskommuner i Norge.
Formålet med undersøkelsen var å kartlegge hvilke tiltak kommunene og fylkeskommunene gjennomfører for å unngå ulike former for misligheter, svindel og andre former for økonomisk kriminalitet.
Resultatet av undersøkelsen viser at det er høy risiko for at kommuner og fylkeskommuner ikke oppdager tap som følge av misligheter, svindel eller andre former for økonomisk kriminalitet.

På kontrollutvalgets møte 10. september så orienterte kontrollutvalgets leder om artikkelen og anbefalte utvalgsmedlemmene å lese den.
Etter ønske fra kontrollutvalgets leder så er det sendt en henvendelse (e-post av 22. september) til rådmannen og bedt om en orientering om Melhus kommunes tiltak for å unngå ulike former for misligheter, svindel og andre former for økonomisk kriminalitet.

Konklusjon
Kontrollutvalgets sekretariat viser til rådmannen sin orientering i møtet og anbefaler kontrollutvalget å ta redegjørelsen til orientering.

Av advokat **Erling Grimstad**,
Advokatfirmaet Erling Grimstad AS

Risikoen for at kommuner utsettes for svindel

Sammen med Inyett AS utførte Advokatfirmaet Erling Grimstad AS en undersøkelse med bistand fra Opinion i mai 2020. Undersøkelsen gjaldt risikoen for misligheter, svindel og andre former for økonomisk kriminalitet i kommuner og fylkeskommuner her i landet.

Til sammen 101 respondenter ble intervjuet. Respondentene var personer på øverste administrative nivå, dvs. rådmenn, kommunaldirektører eller personer på økonomisjefnivå.

Hva gjør kommunens ledere for å beskytte kommunen mot svindel?
Undersøkelsen viser blant annet dette:

- Nær 50 prosent av kommunene hadde vært utsatt for svindelforsøk i 2019.
- Over halvparten av kommunene mangler program for å forebygge økonomisk kriminalitet og misligheter.
- 1/3 av kommunene har ikke kartlagt risikoen for økonomisk kriminalitet eller misligheter.
- Kun 1 av 4 har utarbeidet indikatorer for å identifisere om økonomisk kriminalitet/misligheter skjer i kommunen.
- Kun halvparten av mistankene om økonomisk kriminalitet/misligheter er politianmeldt.

Resultatet av undersøkelsen viser at det er høy risiko for at kommuner og fylkeskommuner ikke oppdager tap som følge av misligheter, svindel eller andre former for økonomisk kriminalitet. Undersøkelsen viser at det er risiko for at midler som skulle vært brukt på kommunale oppgaver som barnehager, skoler og helse, går tapt som følge av svindel mot både kommuner og fylkeskommuner.

Bakgrunnen for undersøkelsen
Formålet med undersøkelsen var å kartlegge hvilke tiltak kommunene og fylkeskommunene gjennomfører for å unngå ulike former for misligheter, svindel og andre former for økonomisk kriminalitet. Vi var også spente på å se hva kommuner har lært av tidligere skandaler.

Dessuten ønsket vi å finne ut om kommunene og fylkeskommunene har iverksatt tiltak som gjør det mulig å avdekke om de er utsatt for svindel.

Hvorfor oppdages ikke misligheter og økonomisk kriminalitet?
Det høres ulogisk ut at kommuner ikke skal merke om det oppstår økonomiske tap som følge av misligheter, svindel eller andre former for økonomisk kriminalitet. Dersom du har kjennskap til hvordan disse handlingene skjer, er det likevel mulig å forstå hvorfor økonomiske tap ikke oppdages.

Utfordringen er i første rekke alle de tilfellene der penger lekker ut av kommunekassa i forbindelse med kjøp av varer og tjenester, uten at andre enn de kriminelle er klar over hva som skjer. Samarbeid mellom personer på innsiden i kommunen og eksterne leverandører, gjør det mulig å svindle kommunen over lang tid uten at det oppdages.

Eiendomsforvaltningen i daværende Bærum kommune ble tappet for store beløp som skulle gå til oppussing av blant annet skolebygg i kommunen. En utro medarbeider i kommunen inngikk kontrakter med foretak som mottok betaling for oppussing som aldri hadde funnet sted. Politiet avslørte en omfattende og velorganisert bande, men stanset sin etterforskning da rundt 20 personer var identifisert og tiltalt etter mafiaparagrafen i straffeloven. Kommunen selv ante ingenting om at de var tappet for store beløp, før kommunen ble gjort oppmerksom på hva som hadde skjedd.

Vannverksaken på Nedre Romerike ga eierkommunene tilbake ca. NOK 600 millioner som de

Resultatet av undersøkelsen viser at det er høy risiko for at kommuner og fylkeskommuner ikke oppdager tap som følge av misligheter, svindel eller andre former for økonomisk kriminalitet.

ikke ante var gått tapt før granskingen startet. Historien er en av de mest alvorlige korrupsjonssaker vi har hatt, dersom vi ser bort i fra Oslo-politiets Jensen-sak. I vannverksaken sørget ledelsen for at ingen budsjetter ble overskredet. Derfor var det ingen som hadde grunn til å reagere på kostnadene. Granskerne og senere politiet, avdekket at de aller fleste leverandørene til vannverket og renseanlegget hadde inngått avtale om bestikkelse for å få kontrakt om levering av varer og tjenester. Selv om budsjettene ble overholdt, rant det bokstavelig talt penger ut gjennom fiktive fakturaer og muntlige avtaler med en rekke leverandører som sørget for at de oppnådde leveranser mot å betale bestikkelse til ledende personer i de to kommunale virksomhetene. Dette pågikk i mer enn 20 år, uten at noen ante at kommunale midler havnet i feil hender.

Selvsagt vil kommuner oppdage det dersom de svindles for et stort beløp slik det ble kjent at Norfund var utsatt for. I mai 2020 ble det kjent at Norfund var svindlet for NOK 100 millioner på en måte som mange norske virksomheter har blitt utsatt for de siste årene.

Uten kunnskap om hvilke fremgangsmåter svindlerne benytter, kan det være vanskelig å stanse slike forsøk. Men slike hendelser fører til at feil mottaker mottar oppgjør. Derfor vil den parten som ikke mottar betaling, varsle kommunen og gjøre oppmerksom på det.

For å oppdage misligheter, svindel og andre former for økonomisk kriminalitet må kommunen ha kunnskap om trusler og de kriminelles fremgangsmåter. Risikovurderinger vil gjøre kommunen i stand til å identifisere indikatorer som slår ut som alarmer dersom noen forsøker seg. Kontroll med betaling av fakturaer i økonomisystemet er bare én av mange måter å sette opp slike alarmer på. Kontroll med anskaffelser og leverandører til kommunen er et annet områder der riktig oppsett av alarmer vil slå ut dersom det er risiko for misligheter.

Beskyttelsestiltak handler om kompetanse og kunnskap om hvordan svindel skjer og hva som skal til for å beskytte kommunen mot slike uønskede hendelser.

Manglende kunnskap om risikoen, øker sannsynligheten for å bli utsatt for svindel.

Manglende politianmeldelse

Undersøkelsen viser at omkring halvparten av mistankene ledet til politianmeldelse. Dersom årsaken til at såpass få saker anmeldes, er at kommunene ikke har tillit til at politiet makter å etterforske eller oppklare svindel mot kommunen, oppfatter jeg det som en utfordring for rettsstaten.

Uansett hva som er årsaken til manglende politianmeldelse, er det et tankekors at mistanke ikke leder til etterforskning. Kun gjennom etterforskning får kommunen kjennskap til omfanget, tap, hvem som er involvert på innsiden og utenfor kommunen og annen kunnskap for å beskytte seg mot tilsvarende hendelser.

Vannverksaken på Nedre Romerike bestod av mange små tilfeller av overfakturering, fiktiv fakturering og avtaler om bestikkelse. Etterforskning av noen av disse mistankene på et tidlig stadium, kunne spart den interkommunale virksomheten for økonomiske tap og beskyttet mange av de involverte lederne, styremedlemmene og andre folkevalgte for mistillit og personlige kostnader.

Advokat Erling Grimstad har vært ansvarlig for flere enn 1.000 varslingssaker og har erfaring fra en rekke omfattende granskingssaker i offentlige etater, kommuner, organisasjoner og private foretak. Han har bakgrunn som både politietterforsker og førstestatsadvokat i ØKOKRIM. Han har hele sitt yrkesliv arbeidet med bekjempelse av økonomisk kriminalitet og leder i dag eget advokatfirma – www.governance.no.

Tilsynsrapport - ettervern og samarbeid mellom NAV og barnevernstjenesten i Melhus og Skaun

Behandles i utvalg	Møtedato	Saknr
Kontrollutvalget i Melhus kommune	03.11.2020	45/20

Saksbehandler Eva J. Bekkavik
Arkivkode FE - 033, TI - &58
Arkivsaknr 20/235 - 4

Forslag til vedtak
Kontrollutvalget tar tilsynsrapporten til orientering.
Fylkesmannens melding om avslutning av tilsyn legges frem for kontrollutvalget til orientering når denne foreligger.

Vedlegg
Rapport etter tilsyn med ettervern og samarbeid mellom NAV og barneverntjenesten i kommunene Skaun og Melhus 2019
Melhus kommunes plan for lukking av avvik

Saksopplysninger
Kommunal- og moderniseringsdepartementet ønsker samordning av tilsynsarbeidet mellom blant annet fylkesmannen og kommunale kontrollutvalg. Som et ledd i dette arbeidet er det naturlig å gjøre bruk av rapportene som de statlige tilsynsmyndighetene utarbeider etter tilsyn i kommunene.

Fylkesmannen i Trøndelag har gjennomført tilsyn med ettervern og samarbeid mellom NAV og barnevernstjenesten i Melhus og Skaun. Tilsynet ble gjennomført i perioden 4. november til 8. november 2019, endelig rapport etter tilsynet forelå 20. august 2020.

Fylkesmannen har undersøkt og vurdert om kommunen sikrer at unge som trenger det får et forsvarlig ettervern fra barneverntjenesten og forsvarlige sosiale tjenester fra NAV, med vekt på brukermedvirkning, samarbeid og koordinering.

Det ble avdekket ett lovbrudd under tilsynet. Lovbruddet er rettet mot barneverntjenesten: Melhus kommune sikrer ikke at alle ungdommer som trenger det, får forsvarlig ettervern fra barneverntjenesten:

- Ikke alle aktuelle ungdommer får informasjon om retten til ettervern
- Det fattes ikke alltid avsluttende vedtak der vurderingen av barnets beste inngår som del av begrunnelsen
- Det sikres ikke alltid
    - utredning av ungdommens helhetlige situasjon
    - behov for sosiale tjenester fra NAV
    - tilstrekkelig samarbeid med NAV

Fylkesmannen har bedt Melhus kommune om å legge frem en plan for hvordan lovbruddet vil bli rettet innen 30. september 2020. Planen må minimum inneholde følgende:

- Tiltak som kommunen har igangsatt og/eller skal igangsette for å rette opp lovbruddet.
- Hvordan ledelsen vil følge med på, og kontrollere at tiltakene blir iverksatt
- På hvilken måte ledelsen vil evaluere om tiltakene fører til forventet endring
- En redegjørelse for når kommunen forventer at lovbruddet skal være rettet, og hvilke frister kommunen setter seg for å sikre fremdrift.

Det er kommunen som har ansvar for å rette påpekte lovbrudd, og Fylkesmannen skal følge opp inntil kommunen har rettet lovbruddene.Tilsynet avsluttes ikke før Fylkesmannen er

rimelig sikker på at lovbruddene er rettet og kommunen har lagt til rette for at tjenestene fremover vil kunne ytes i samsvar med aktuelle lov- og forskriftskrav.

Kontrollutvalgets sekretariat viser til vedlagt tilsynsrapport for utfyllende informasjon om tilsynet, samt Melhus kommune sin plan for lukking av avvik.
Fylkesmannen har ikke lukket/avsluttet tilsynet.

Konklusjon
Kontrollutvalgets sekretariat anbefaler at kontrollutvalget gjennomgår fylkesmannens tilsynsrapport, samt Melhus kommune sin plan for lukking av avvik, og legger dette til grunn som en del av sin rutinemessige oppfølging av virksomheten i Melhus kommune.
Fylkesmannens melding om avslutning av tilsyn legges frem for kontrollutvalget når denne foreligger.

Fylkesmannen i Trøndelag
Tröndelagen fylhkenålma

Vår dato: 20.08.2020
Vår ref: 2019/4749
Deres dato: «REFDATO»
Deres ref: «REF»

«MOTTAKERNAVN»
«ADRESSE»
«POSTNR» «POSTSTED»
«KONTAKT»

Saksbehandler, innvalgstelefon
Marita Beate Rendal Ugseth,

Oversendelse av endelig rapport etter tilsyn i Melhus kommune og Skaun kommune med temaet ettervern og samarbeid mellom barneverntjenesten og NAV

Fylkesmannen i Trøndelag gjennomførte tilsyn i kommunene Melhus og Skaun, og besøkte i den forbindelse barneverntjenesten og NAV fra 4.11.2019 til 8.11.2019. Vi undersøkte om barneverntjenesten og sosiale tjenester i NAV sørger for at ettervern og samarbeid mellom tjenestene blir utført i samsvar med aktuelle lovkrav slik at ungdom får trygge og gode tjenester. Tilsynet ble gjennomført som del av et landsomfattende tilsyn 2019 initiert av Statens helsetilsyn.

Det vises til Fylkesmannens oversendelse av foreløpig rapport i brev av 25.2.2020 der følgende lovbrudd ble lagt frem:

Melhus kommune sikrer ikke at alle ungdommer som trenger det, får forsvarlig ettervern fra barneverntjenesten:

- *Ikke alle aktuelle ungdommer får informasjon om retten til ettervern*
- *Det fattes ikke alltid avsluttende vedtak der vurderingen av barnets beste inngår som del av begrunnelsen*
- *Det sikres ikke alltid*
  - *utredning av ungdommens helhetlige situasjon*
  - *behov for sosiale tjenester fra NAV*
  - *tilstrekkelig samarbeid med NAV*

Dette er brudd på barnevernloven § 1-3, andre ledd jf. §§ 1-4, 1-5, 1-6, 4-1, 6-3 a, 3-2 og 2-1 og forskrift om internkontroll for kommunens oppgaver etter lov om barneverntjenester.

I vår oversendelse av foreløpig rapport ble det bedt om at kommunen ga sine eventuelle tilbakemeldinger innen 20.3.2020. Fylkesmannen har ikke mottatt tilbakemelding fra kommunen innen frist, og det legges derfor til grunn at kommunen ikke har kommentarer til rapporten.

Fylkesmannens oppfølging av kommunen i fortsettelsen
Det er kommunen som har ansvar for å rette påpekte lovbrudd, og Fylkesmannen skal følge opp inntil kommunen har rettet lovbruddene. Tilsynet skal derfor ikke avsluttes før Fylkesmannen er rimelig sikker på at lovbruddene er rettet og kommunen har lagt til rette for at tjenestene fremover vil kunne ytes i samsvar med aktuelle lov- og forskriftskrav.

Som en oppfølging av lovbruddet bes det om at kommunen oversender en plan for lukking det avdekkede lovbruddet.

Planen skal minimum inneholde:

- Tiltak som kommunen har igangsatt og/eller skal igangsette for å rette opp lovbruddet.
- Hvordan ledelsen vil følge med på, og kontrollere at tiltakene blir iverksatt
- På hvilken måte ledelsen vil evaluere om tiltakene fører til forventet endring
- En redegjørelse for når kommunen forventer at lovbruddet skal være rettet, og hvilke frister kommunen setter seg for å sikre fremdrift.

Frist for oversendelse av plan settes til 30.9.2020.

En svikt hos Fylkesmannen i Trøndelag, har ført til at rapporten ikke er sendt ut som planlagt mai 2020. Fylkesmannen ønsker å beklage dette.

Skulle det være spørsmål, ta gjerne kontakt.

Med hilsen

Erik Stene (e.f.)
Direktør
Oppvekst- og velferdsavdelingen

Marita Beate Rendal Ugseth
seksjonsleder og revisjonsleder
Oppvekst- og velferdsavdelingen

Dokumentet er elektronisk godkjent

Vedlegg
1 Gjennomføring av tilsynet
2 Rapport etter tilsyn med temaet ettervern og samarbeid mellom NAV og barneverntjenesten i kommunene Skaun og Melhus

Kopi til:

Skaun kommune v/ NAV	Postboks 74	7358	BØRSA
Statens helsetilsyn	Postboks 231 Skøyen	0213	OSLO
Melhus kommune v/ Barneverntjenesten i Melhus og Skaun	Rådhusveien 2	7224	MELHUS
Melhus kommune v/ NAV	Rådhusveien 2	7224	MELHUS

Likelydende brev sendt til:

Skaun kommune	Postboks 74	7358	BØRSA
Melhus kommune	Rådhusveien 2	7224	MELHUS

TILSYNSRAPPORT

Rapport etter tilsyn med temaet ettervern og samarbeid mellom NAV og barneverntjenesten i kommunene Skaun og Melhus 2019

Tidsrom for tilsynsbesøket:
4.11.2019 - 8.11.2019

Fylkesmannen i Trøndelag

24.08.2020

Innholdsfortegnelse

1. Tilsynets tema og omfang

2. Aktuelt lovgrunnlag for tilsynet

3. Beskrivelse av faktagrunnlaget

4. Vurdering av faktagrunnlaget opp mot aktuelt lovgrunnlag

5. Fylkesmannens konklusjon

6. Oppfølging av påpekte lovbrudd

Vedlegg: Gjennomføring av tilsynet

Alle tilsynsrapporter fra dette landsomfattende tilsynet

1. Tilsynets tema og omfang

I dette kapittelet beskriver vi hva som ble undersøkt i tilsynet.

Fylkesmannen har undersøkt og vurdert om kommunen sikrer at unge som trenger det får et forsvarlig ettervern fra barneverntjenesten og forsvarlige sosiale tjenester fra NAV, med vekt på brukermedvirkning, samarbeid og koordinering.

I barneverntjenesten er det ført tilsyn med tilbud om ettervern fra 18 år, inkludert informasjon og veiledning om rettigheten ved overgangen til voksenlivet i god tid før fylte 18 år. I NAV er det undersøkt om unge som har eller har hatt barneverntiltak blir tilstrekkelig ivaretatt og får de tjenestene de har behov for. I begge tjenestene er det fasen med informasjon, kartlegging/utredning og vurderinger om tiltak og tjenester som har vært tema.

Fylkesmannen har undersøkt om kommunen legger til rette for og følger opp at ungdommene mottar individuelt tilpassede, koordinerte og forsvarlige barneverntjenester og sosiale tjenester, ved at barneverntjenesten og sosialtjenesten:

- innhenter informasjon om ungdommens helhetlige situasjon og mulige behov for tjenester
- tilbyr og yter individuelt tilpassede og forsvarlige barneverntjenester og sosiale tjenester i overgangen til voksenlivet
- legger til rette for og gjennomfører løpende samarbeid mellom kommunale enheter som yter barneverntjenester og sosiale tjenester, og andre kommuner
- koordinerer tjenestene ungdommen mottar fra kommunale enheter, slik som barnevern og NAV
- tilrettelegger for, og følger opp at brukermedvirkning blir ivaretatt

Fylkesmannens tilsyn er gjennomført som systemrevisjon. Dette innebærer at Fylkesmannen har ført tilsyn med hvordan kommunen styrer og leder arbeidet med barneverntjenester og sosiale tjenester i NAV og oppfyller de aktuelle lovkravene.

Ungdommenes meninger om, og erfaringer med tjenestetilbudet i kommunen er viktig informasjon for tilsynsmyndigheten, både når det gjelder kvaliteten på tjenestene og kommunens praksis når det gjelder brukermedvirkning. Fylkesmannen fikk en oversikt over aktuelle ungdommer, og har til sammen kontaktet tre ungdommer/unge voksne. Ingen av ungdommene ønsket samtale.

2. Aktuelt lovgrunnlag for tilsynet

Fylkesmannens tilsynsansvar følger av barnevernloven § 2-3 b og sosialtjenesteloven § 9.

Et tilsyn er en kontroll av om virksomheten er i samsvar med lov- og forskriftsbestemmelser. Vi gir derfor her en oversikt over kravene som ble lagt til grunn i tilsynet.

2.1 Rett til tiltak og tjenester

Barnevernloven

Tiltak etter barnevernloven kan gis til barn under 18 år etter § 1-3 første ledd. Bestemmelsens andre ledd regulerer adgangen til å videreføre tiltak også etter at barnet har fylt 18 år, og inntil barnet har fylt 23 år. Barn har rett til tiltak etter loven når vilkårene for tiltaket er oppfylt jf. § 1-5.

Mange ungdommer som har mottatt hjelpetiltak eller som har vært under barnevernets omsorg har et mindre og mer sårbart familienettverk enn ungdommer flest. Målsettingen med å gi tiltak til ungdom i barnevernet etter fylte 18 år, er at også disse ungdommene skal få nødvendig hjelp og støtte i overgangsfasen til en selvstendig voksentilværelse. Unge som har hatt barneverntiltak før de fylte 18 år, kan få etterverntiltak frem til de fyller 23 år, uavhengig av om dette ble gitt som hjelpetiltak i hjemmet, eller tiltak i form av fosterhjem eller institusjon.

Å sikre forsvarlig utredning og vurdering om ettervern

For å tilrettelegge for en best mulig overgang til voksentilværelsen, må barneverntjenesten kartlegge hvilke forutsetninger og behov den unge har for støtte og bistand. Hvor omfattende utredningen skal være beror på en vurdering av ungdommens situasjon og av risiko knyttet til den unges overgang til voksenlivet.

En forsvarlig forberedelse av ettervern innebærer blant annet at:

- ungdommen får riktig og tilstrekkelig informasjon om muligheten for ettervern i god tid før fylte 18 år
- ungdommens situasjon og behov kartlegges tilstrekkelig for å kunne vurdere hvorvidt ettervern skal innvilges og/eller om ungdommen har behov for tjenester fra andre enheter i kommunen
- det foretas en konkret vurdering av hvilke ettervernstiltak ungdommen har behov for
- det lages en plan i samarbeid med ungdommen over fremtidige hjelpetiltak
- forberedelsene dokumenteres.

Tiltakene skal beskrives i en tiltaksplan, og barneverntjenesten må kontinuerlig vurdere om hjelpen er tjenlig, eventuelt om det er nødvendig med nye tiltak. Tiltaksplanen skal evalueres regelmessig.

Prinsippet om barnets beste er nedfelt i § 4-1 og det skal legges avgjørende vekt på å finne tiltak som er til det beste for barnet. Prinsippet er også grunnlovfestet, jf. § 104 andre ledd og følger videre av FNs barnekonvensjon artikkel 3, jf. menneskerettighetsloven § 3.

Prinsippet må sees i sammenheng med ungdommens rett til å bli hørt og medvirke, jf. § 1-6 om brukermedvirkning, § 1-7 om barnevernets plikt til å samarbeide med barn og foreldre og § 6-3 a om krav til begrunnelse.

Som en del av barneverntjenestens arbeid med ettervern, må kommunen sikre at det gis tilstrekkelig informasjon, slik at ungdommen forstår hvilke tiltak, og hvilken hjelp de kan få, samt hvilke rettigheter som er gitt dem via gjeldende regelverk. Dette er viktig for å sikre ungdommenes rettssikkerhet.

Å sikre ungdommens rettigheter gjennom enkeltvedtak

Når barneverntjenesten har foretatt kartlegging og vurdering av den unges behov for tiltak, skal det fattes vedtak om etterverntiltak er innvilget, eller avslått. Muntlige og skriftlige henvendelser med ønske om ettervern fra den unge må behandles som en søknad, og barneverntjenesten skal fatte enkeltvedtak. Enkeltvedtaket kan påklages.

Det følger av barnevernloven § 1-3 annet ledd at barneverntjenesten har en begrunnelsesplikt ved opphør, avslag eller vedtak om tiltak for ungdom som er fylt 18 år. Ved opphør eller avslag på ettervern må barneverntjenesten begrunne hvorfor det anses som til ungdommens beste at han eller hun ikke skal motta hjelp fra barneverntjenesten, jf. barnevernloven § 4-1 om barnets beste. Det samme vil gjelde dersom ungdommen søker om et konkret ettervernstiltak, og ikke får dette. Avgjørelsen er et enkeltvedtak som kan påklages av ungdommen til Fylkesmannen.

Ungdom som takker nei til ettervern

Hvis ungdommer ikke ønsker etterverntiltak fra barneverntjenesten, skal de gjøres oppmerksom på at de kan ombestemme seg. Det er klare anbefalinger fra Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet at barneverntjenesten forsøker å få til en avtale om å opprettholde kontakt med ungdom som ikke ønsker videre tiltak. Ungdom som har takket nei til tiltak skal kontaktes ett år etter at alle tiltak er avsluttet, for å høre om de likevel ønsker å motta tiltak. Selv om ungdommen i mellomtiden har flyttet til en annen kommune, er det fraflyttingskommunen som har dette ansvaret.

Sosialtjenesteloven

Informasjon og kartlegging

Kommunen skal sikre at unge som har eller har hatt tiltak fra barneverntjenesten får informasjon om sosiale tjenester når de har behov for det. Kommunen skal også sikre at unge får tilbud om samtale ved første kontakt med NAV-kontoret og deretter ved behov. Kommunen skal videre sikre at unge får sin situasjon og sitt behov kartlagt og at den unge får medvirke i denne kartleggingen.

Dersom det avdekkes at en ungdom har behov for tjenester fra barnevernet skal NAV-kontoret informere om ettervern og om muligheten til å ombestemme seg dersom den unge har takket nei til ettervern. NAV-kontoret skal også bistå den unge med å kontakte barnevernet dersom den unge ønsker det. Disse kravene fremgår av sosialtjenesteloven §§ 17, 18 og 19, jf. § 4, jf. § 43, § 5 og forvaltningsloven §§ 11 og 17, jf. forskrift om internkontroll for kommunen i arbeids- og velferdsforvaltningen.

Opplysning, råd og veiledning

Tjenesten opplysning, råd og veiledning følger av sosialtjenesteloven § 17 og skal tilpasses den enkeltes behov og baseres på aktiv involvering og deltakelse. Kommunen skal sikre at unge som har eller har hatt tiltak fra barnevernstjenesten, får opplysning, råd og veiledning etter sitt konkrete behov, og at ettervern er en del av veiledningen. NAV-kontoret skal også samarbeide med barneverntjenesten om hvordan tjenesten skal gis og hvilken av de to tjenestene som er nærmest til å gi tjenesten, jf. sosialtjenesteloven §§ 4 og 5.

Tjenesten opplysning, råd og veiledning vil kunne være særlig viktig for unge som har eller har hatt tiltak fra barneverntjenesten. Ungdommer med barnevernserfaring har ofte få voksne å støtte seg til, og kan derfor ha større behov for råd og veiledning enn andre i tilsvarende aldersgruppe. For unge som takker nei til ettervern og som ikke ønsker kontakt med barneverntjenesten kan det også være aktuelt å motivere til å gjenopprette kontakten med barneverntjenesten.

For unge voksne med barnevernserfaring er overgangsfasen fra barn til voksen, bolig, utdanning, arbeid, helse, økonomihåndtering, støttepersoner og nettverk aktuelle temaer for veiledningen.

Økonomisk stønad med vilkår

Rett til stønad til livsopphold reguleres av § 18. Nav-kontoret skal undersøkte om den enkelte er sikret et forsvarlig livsopphold basert på en konkret og individuell vurdering. Dersom stønad innvilges etter sats, må det argumenteres for hvorfor dette er tilstrekkelig til å sikre den enkelte ut fra de konkrete forhold.

Stønad kan i særlige tilfeller innvilges etter § 19 etter en konkret og individuell vurdering. Bestemmelsen skal sikre eventuelle behov som ikke dekkes gjennom § 18. For unge med barnevernserfaring kan det være aktuelt å dekke særskilte utgifter i en overgangsfase før annen inntekt er på plass.

Vilkår om aktivitet skal stilles med mindre tungtveiende grunner taler mot det, jf. § 20a. Nav-kontoret må foreta en konkret, individuell vurdering av hvilke aktiviteter som er hensiktsmessig for den enkelte, og samarbeide med barneverntjenesten om bruk av vilkår dersom den unge har ettervernstiltak og samtykker til det. Den unges behov, synspunkter og ønsker skal tas med i vurderingene.

Brukermedvirkning er en forutsetning for individuelle vurderinger i NAV, jf. sosialtjenesteloven § 42.

2.2 Ungdommens rett til å medvirke

Brukermedvirkning er et sentralt prinsipp i barneverntjenesten og ved NAV-kontoret, og en forutsetning for forsvarlige tjenester. Kravet om brukermedvirkning fremgår av følgende bestemmelser:

- Barnevernloven § 1-6: *«Alle barn som er i stand til å danne seg egne synspunkter, har rett til å medvirke i alle forhold som vedrører barnet etter denne loven. Barnet skal få tilstrekkelig og tilpasset informasjon og har rett til fritt å gi uttrykk for sine synspunkter. Barnet skal bli lyttet til, og barnets synspunkter skal vektlegges i samsvar med barnets alder og modenhet. Barn som barnevernet har overtatt omsorgen for, kan gis anledning til å ha med seg en person barnet har særlig tillit til.»*

- Sosialtjenesteloven § 42: *«Tjenestetilbudet skal så langt som mulig utformes i samarbeid med tjenestemottaker, og det skal legges stor vekt på hva vedkommende mener.»*

Dette krever at kommunen sikrer at unge involveres i valg og vurderinger gjennom hele forløpet, og at det skal legges stor vekt på hva den enkelte mener. Medvirkningen skal være synlig, gjennomgående og sammenhengende i hele saksgangen. Det betyr at ungdommens synspunkter og meninger skal fremkomme i kartleggingen, vurderinger, begrunnelser, avgjørelser, samarbeid og koordinering. Hvis tjenesteenheten velger å ikke ta hensyn til ungdommens synspunkter skal dette begrunnes i saken.

Forutsetningene for å medvirke kan være varierende, og hva som kan forventes av medvirkning må til enhver tid stå i forhold til den unges alder, modenhet, motivasjon, mestringsevne og personlige ressurser. For at brukermedvirkningen skal være reell, må barneverntjenesten og NAV-kontoret sørge for at den unge får informasjon som er tilpasset den enkeltes modenhet, situasjon og forutsetninger. Hvis tjenestetilbudet ikke er i samsvar med det den unge mener og ønsker, må beslutningen begrunnes på en måte som han/hun forstår.

2.3 Forsvarlighetskravet

Barnevernloven § 1-4 og sosialtjenesteloven § 4 slår fast at kommunen er forpliktet til å sørge for at tiltak og tjenester er forsvarlige. Tjenestene må ha tilfredsstillende kvalitet, ytes i tide og i et tilstrekkelig omfang.

Forsvarlighetskravet er rettet mot både tjenester og tiltak, og innebærer krav til ledelse, organisering og styring. Det er en nær sammenheng mellom kravet til forsvarlighet og kravet om internkontroll for å sikre at oppgavene blir utført i samsvar med krav fastsatt i medhold av lov, jf. barnevernloven § 2-3 tredje ledd og sosialtjenesteloven § 5. Forsvarlighetskravet har et helhetlig utgangspunkt og innholdet må tolkes i sammenheng med de øvrige bestemmelsene i barnevernloven og sosialtjenesteloven.

Kommunen kan innenfor lovens rammer organisere virksomhetene og tjenestene ut fra lokale forutsetninger og behov, så lenge kravet til faglig forsvarlighet overholdes.

Kilder som brukes i normeringen av forsvarlig praksis:

- Rundskriv til barnevernloven, «Barnevernloven § 1-3 – tiltak for ungdom over 18 år»
- Saksbehandlingsrundskrivet til barnevernloven
- Rundskriv til sosialtjenesteloven, utgitt av Arbeids- og velferdsdirektoratet (AVdir) i 2012
- «Veileder til sosialtjenesteloven § 17», utgitt av AVdir i 2014
- «Veileder til bruk ved økonomisk rådgivning», utgitt av AVdir i 2013
- «Retningslinjer for samarbeid mellom barneverntjenesten og Nav-kontoret», utgitt av Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet (Bufdir) og AVdir i 2016
- Brev fra AVdir til Fylkesmannen i Vestfold av 7.6.17 og til Fylkesmannen i Troms av 20.4.18, begge om tilgjengelige sosiale tjenester

Faglige retningslinjer, rundskriv og veiledere bidrar til å gi forsvarlighetskravet et innhold, men anbefalingene benyttes ikke alene som grunnlag for lovbrudd.

2.4 Samarbeid og koordinering

Ungdom som har hatt tiltak i barneverntjenesten kan ha behov for, og rett til tjenester fra både barneverntjenesten og NAV-kontoret. Selv om tjenesten i seg selv kan være forsvarlig, kan det være behov for at tjenestene samarbeider for at den enkelte ungdom skal få et helhetlig tjenestetilbud som er tilpasset hans/hennes situasjon, og behov.

Barneverntjenesten og sosialtjenesten i Nav er forpliktet til å samarbeide med andre tjenesteenheter og sektorer. Samarbeid og koordinering av tjenester er avgjørende for at unge i målgruppa skal få forsvarlig tjenestetilbud. Kommunen bør derfor på systemnivå mellom tjenestene, ha generelle rutiner/avtaler som viser hvem som skal ha ansvaret for hvilke tjenester. Det er ikke et krav om at samarbeidsavtaler skal være skriftlige. Ledelsen og de ansatte bør imidlertid kjenne til, og kunne beskrive hvordan kommunen har løst

ansvarsdelingen mellom tjenestene. Ved utarbeidelse av rutiner/avtaler må det tas utgangspunkt i ungdommens behov, slik at ansvarsdelingen sikrer at ungdommer ikke blir stående uten nødvendige tjenester.

Kommunens generelle plikt til å samarbeide er presisert i barnevernloven § 3-2 og sosialtjenesteloven § 13. Plikten til å samarbeide på individnivå følger av bestemmelsene om tiltak og tjenester, som i reglene om individuell plan i barnevernloven § 3-2 a og sosialtjenesteloven § 28.

Taushetsplikten er i utgangspunktet til hinder for at opplysninger om en ungdom som ansatte i barneverntjenesten eller på Nav- kontoret får kjennskap til gjennom sitt arbeid, gis videre eller gjøres tilgjengelig for uvedkommende. Bestemmelsene som regulerer samarbeid gir ikke hjemmel til å fravike taushetspliktsreglene i barnevernloven § 6-7 og sosialtjenesteloven § § 43 og 44, jf. forvaltningsloven § 13 til § 13 e. Samtykke fra den unge er derfor nødvendig for at tjenestene skal kunne utveksle informasjon i enkeltsaker.

2.5 Krav til skriftlighet

Etter forvaltningsloven § 11 d skal muntlige opplysninger av betydning for saken så vidt mulig nedtegnes eller protokolleres. Videre forutsetter forvaltningsloven §§ 17 og 18 indirekte skriftlighet ved at partene skal kunne gjøre seg kjent med sakens opplysninger og sakens dokumenter.

Barneverntjenesten og NAV-kontoret skal dokumentere sentrale og relevante opplysninger om ungdommen i den løpende tjenesteytingen. Det skal være synlig hva tjenestene har gjort for den enkelte, og hvorfor det er gjort. Dokumentasjonsplikten er en naturlig følge av forsvarlighetskravet og plikten til internkontroll.

Saksbehandling må bygge på skriftlighet og nødvendig dokumentasjon. Dette er nødvendig for å sikre kontinuitet, etterprøvbarhet av grunnlag for beslutninger, barns mulighet til senere å få avklart viktige sider ved sin egen historie, og ikke minst for å sikre at kommunens ledelse kan kontrollere, og avdekke svikt.

2.6 Krav til enkeltvedtak

Avgjørelser som gjelder tiltak og tjenester etter barnevernloven skal regnes som enkeltvedtak etter forvaltningsloven, jf. barnevernloven § 6-1 andre ledd.

Alle tildelinger, avslag og endringer av sosiale tjenester og fastsetting, endringer og konsekvenser av vilkår skal skje gjennom enkeltvedtak, jf. sosialtjenesteloven § 41 andre ledd.

Det vises til pkt. 2.1 om barnevernloven, der barneverntjenestens plikt til å fatte enkeltvedtak ved innvilgelse, avslag og/eller avslutning av ettervernstiltak er nærmere beskrevet.

2.7 Styring og ledelse

Krav til ledelse, organisering og styring er viktige elementer i kommunens ansvar for å tilby og yte forsvarlige tjenester. Kommunens plikt til å føre internkontroll følger av barnevernloven § 2-1 andre ledd, med forskrift om internkontroll etter barnevernloven, og sosialtjenesteloven § 5, med forskrift om internkontroll i kommunalt Nav.

Internkontrollplikten innebærer at kommunen skal ha systematiske tiltak som sikrer at aktiviteter knyttet til å tilby og yte tiltak og tjenester til unge planlegges, organiseres, utføres og vedlikeholdes i samsvar med de lov- og forskriftskrav som regulerer aktivitetene.

Styringssystemet skal tilpasses virksomhetens størrelse, egenart, aktiviteter og risikoforhold og ha det omfang som er nødvendig.

Det følger av barnevernloven § 2-1 syvende ledd og sosialtjenesteloven § 6 at kommunen skal sørge for at ansatte som yter tjenester etter loven har tilstrekkelig kompetanse til å utføre arbeidet på en forsvarlig måte. Kommunen har ansvaret for å gi nødvendig opplæring ved behov.

Kontaktpersoner/veiledere som jobber med ungdom må ha kunnskap om de særlige utfordringene unge som har ettervern eller har hatt barneverntiltak kan ha. De ansatte vil også ha behov for kunnskap om det øvrige hjelpeapparatet som det vil være naturlig å samarbeide med, ved bistand og oppfølging av unge.

3. Beskrivelse av faktagrunnlaget

3.1 Organisering, bemanning, ansvar og myndighet – Melhus kommune

3.1.1. Overordnet om organisering og myndighet

Melhus kommune har 16 562 innbyggere hvorav 3844 er under 18 år. [1] Andelen barn (0-17 år) i kommunen er høyere enn i landet som helhet, mens andelen barn (0-17 år) som bor i husholdninger med lav inntekt, er lavere enn i landet som helhet. [2]

I Melhus ligger NAV og barneverntjenesten under ansvaret til kommunalsjef for Helse og Velferd, i enhet for Familie og forebygging. Kommunalsjef for Helse og Velferd er en del av rådmannens strategiske ledergruppe.

Det er ansatt en egen enhetsleder for Familie og forebygging, som har ansvar for NAV, Psykisk helsetjeneste, Rus- og tiltakstjenesten, Barneverntjenesten, PPT, Helsestasjon- og skolehelsetjenesten.

Melhus kommune er under omorganisering, og Familie og forebygging vil fra 01.01.20 endre navn til Barne- og familietjenesten og inkludere barnevern, helsestasjon og skolehelsetjenesten, PPT, fysio/ergo og Bo og avlastning. NAV vil organiseres under enheten Arbeid, psykisk helse og rus.

Familie og forebygging i Melhus har etablert en Familiesentermodell, Familiens Hus, der alle enheter er representert i et ukentlig møte. Formålet med møtet er å drøfte saker samt heve kunnskapsnivået i tjenesten. Familiens Hus har familier med barn under 16 år som målgruppe. Under intervjuene gikk det imidlertid frem at det er ønskelig å etablere noe tilsvarende med eldre barn/ungdommer som målgruppe.

Kommunene Skaun og Melhus har inngått skriftlig avtale om interkommunalt samarbeid for kommunens barneverntjenester fra og med 1. januar 2018. Det er Melhus kommune som er vertskommune, og Skaun kommune har delegert all myndighet innenfor barnevernsområdet til Melhus.[3]

3.1.2 Barneverntjenesten

Enhetsleder for Familie og forebygging har et overordnet administrativt og faglig ansvar for alle deltjenester organisert under enheten, inkludert NAV og barnevern.

Barneverntjenesten er organisert med barnevernleder og to fagledere; fagleder mottak/undersøkelsesteam og fagleder tiltak/omsorgsteam. Denne organiseringen kom på plass i etterkant av at barneverntjenesten etablerte interkommunalt samarbeid med Skaun kommune på barnevernsområdet. Pr. 1. mai 2019 oppgis det at det er 26 personer som er ansatt i tjenesten, inkludert ledelse. Av 26 er 10 ansatte ute i permisjon eller sykmelding. Syv ansatte er ansatt i vikariat. Tjenesten er organisert i to team; mottak/undersøkelse og tiltak/omsorg. Mottak- og undersøkelsesteamet består av åtte kontaktpersoner i tillegg til fagleder, mens tiltak- og omsorgsteam består av syv kontaktpersoner i tillegg til fagleder. I mottak- og undersøkelsesteamet er det opprettet et eget mottak som består av fagleder og tre kontaktpersoner.

Barnevernleder har vært ansatt siden august 2016. På daværende tidspunkt var det ikke fagledерstillinger i tjenesten. Dette kom på plass i 1.8.2017 og 15.9.2018. Fagleder er barnevernleders stedfortreder.

Tjenesten har utarbeidet en oversikt over oppgavefordeling i barneverntjenesten. Av denne går det frem at barnevernleder har overordnet fag-, personal- og økonomiansvar. Barnevernleder har videre ansvar for utviklingsarbeidet og å sikre godt samarbeid med aktuelle instanser. Fagledерne har ansvaret for å drifte hvert sitt team, og sikre en faglig forsvarlig tjeneste. Dette innebærer blant annet å fordele arbeidsoppgaver, ha oversikt over det faglige arbeidet og veilede, samt støtte kontaktpersonene. Videre skal fagledерne bistå barnevernleder i utviklingsarbeid.

Kontaktpersonene skal følge opp familiene i enkeltsakene og bidra til utvikling av gode barneverntjenester.

3 Samarbeidsavtale interkommunalt samarbeid mellom Melhus kommune og Skaun kommune på tjenesteområde barnevern.

Tjenesten har ansatt en person som tar ansvar for alle merkantile oppgaver ved tjenesten; post, anvisninger, lister, påmeldinger med mer. Videre bistår merkantil leder i arbeidet med budsjett og fravær.

Barneverntjenesten avholder personalmøte hver 14. dag der hele avdelingen deltar. Månedlig avholdes det fagdag der formålet er å tilegne seg ny kunnskap, samt sikre erfaringsutveksling. I disse møtene benyttes både interne og eksterne ressurser.

Mottak/undersøkelsesteam og tiltak/omsorgsteam har ukentlige møter. Møtene ledes av fagleder, men alle har et ansvar for å melde inn aktuelle tema. Målet med teammøtene er oppfølging av kontaktpersonene, samt sikre forsvarlig kvalitet i saksarbeidet i tjenesten. Dette

gjøres også via individuell saksgjennomgang mellom fagleder og kontaktperson, ca. hver 14. dag. Møtene tilpasses den enkeltes behov.

Hver sjette uke avholdes det fagdag, der interne og eksterne forelesere inviteres inn. I tillegg avholdes det årlig en fagdag med utgangspunkt i juridiske problemstillinger, der advokatfirmaet som kommunen benytter, inviteres inn.

Kompetanse

Som nevnt i punkt 3.1.1. har barneverntjenesten hatt en høy andel ansatte som har vært sykmeldte eller vært ute i permisjon. Dette har nødvendiggjort høy bruk av vikarer. Alle ansatte, inkludert vikarer har høyere helse- eller sosialaglig utdanning (bachelor). De aller fleste ansatte er utdannet barnevernspedagog eller sosionom, hvorav flere har tilleggs-/videreutdanninger, samt mastergrad. Fagleder gjennomfører pt. nasjonal videreutdanning i barnevernfaglig jus. To ansatte har fått opplæring i bruk av barnesamtalen våren 2019. I tillegg har tjenesten gjennomført utviklingsprosjektet «Å snakke med barn» i perioden april – juni 2019. Dette har bestått av kollegaveiledning i par.

Deltakelse på øvrige kurs og konferanser vurderes ut fra oppgaver og behov i tjenesten.

3.1.3 NAV Melhus

NAV Melhus er organisert med to avdelinger med til sammen fire tverrfaglige team: to oppfølgingsteam, ungdomsteam og flyktningeteam, i tillegg til gjeldsrådgiver. Ungdomsteamet betjener i utgangspunktet tjenestemottakere opptil 25 år, i tilsynet kommer det frem at de unge noen gang følges opp også ut over 25 år av ungdomsteamet. Avdelingsleder for Ungdomsteam og Flyktningeteam er også nestleder ved kontoret, stedfortreder for leder, og har fagansvar for de kommunale tjenestene. Kontoret har 31 ansatte, inkludert leder, hvorav 5 ansatte jobber i Ungdomsteam. NAV Melhus har eget Jobbhus for ungdom.

NAV Melhus har kontormøter annenhver uke, med tema som angår alle ansatte: HMS, rutiner, IKT, satsningsområder mm., samt besøk av eksterne samarbeidspartnere. Det er faste fagmøter for sosiale tjenester hver uke, med gjennomgang av portefølje og prioritering av hastesaker. Det gjennomføres også egne tverrfaglige møter i Ungdomsteam og Flyktningeteam en gang i uka, der fokus er helhetssituasjonen rundt den enkelte. Leder og avdelingsleder deltar i tillegg i flere tverrfaglige fora i kommunen.

3.1.4 Rapportering og informasjonsflyt mellom enhetsledere og kommunalsjef

Melhus kommune bruker rapporteringssystemet Stratsys.

Barnevernleder og NAV-leder sender regelmessig skriftlige statusoppdateringer til enhetsleder og kommunalsjef for Helse og Velferd i Melhus. Både barnevernleder og NAV-leder er opptatt av å sikre informasjonsflyt, slik at kommuneledelsen er kjent med status i tjenestene. Det gjennomføres ledermøter i enhet familie og forebygging en gang pr. måned, der både NAV-leder og barnevernleder deltar.

Ledelsens gjennomgang gjennomføres av kommunalsjef eller rådmannen i Melhus årlig, der en ser på året som er gått sammen med avdelingslederne. Dette gjelder både barnevern og NAV. Enhetsleder deltar også ved gjennomgangen. Det gikk frem under tilsynet at ettervern har ikke

vært tatt opp i disse møtene.

Av intervju gikk det frem at det er kort vei mellom nivåene og at de er tilgjengelige for hverandre ved behov.

3.1.5 Styring og informasjonsflyt mellom samarbeidskommunene i interkommunalt barnevern

Melhus og Skaun kommune har inngått avtale vedrørende interkommunalt samarbeid om barneverntjenesten. Fra og med 1.1.2018 ble Melhus kommune vertskommune for barneverntjenesten for Skaun og Melhus. Av samarbeidsavtalen om interkommunalt samarbeid mellom Melhus kommune og Skaun kommune på tjenesteområde barnevern, går det frem at det er opprettet en styringsgruppe for virksomheten bestående av representanter fra hver kommune, oppnevnt av rådmennene i deltakerkommunene. Formålet med styringsgruppen er å sikre god dialog og informasjonsflyt vedrørende økonomi, drift og utvikling av tjenesten. Styringsmøtene skal avholdes ved behov og minimum 2 ganger i året. Av intervju gikk det frem at styringsmøtene er blitt avholdt som planlagt, og at det i tillegg gjennomføres fire faste årlige møter mellom enhetsleder i Barn, Familie og Helse i Skaun kommune, enhetsleder i Familie og forebygging i Melhus kommune og barnevernleder.

Av samarbeidsavtalen går det videre frem at saker som angår samarbeidskommunen og som er av prinsipiell betydning skal forelegges samarbeidskommunen for avgjørelse. I intervju fremstår ledelsen å være omforente om at de er tilgjengelige for hverandre og opplever god informasjonsflyt mellom nivåene og på tvers mellom kommunene.

3.2 Organisering, bemanning, ansvar og myndighet – Skaun kommune

3.2.1 Overordnet organisering

Skaun kommune har 8231innbyggere hvorav 2154 er under 18 år. [4] Andelen barn (0-17 år) i kommunen er høyere enn i landet som helhet, mens andelen barn (0-17 år) som bor i husholdninger med lav inntekt er lavere enn i landet som helhet.[5]

NAV er organisert som egen enhet under rådmannen.

Skaun kommune har etablert et familiesenter for barn, ungdom og vokse med ulike utfordringer i hverdagen. Fagpersoner fra Barn, familie og helse, barneverntjenesten og NAV er tilgjengelig for råd- og veiledning i senteret. Formålet med tilbudet er å bidra til tidlig innsats overfor den enkelte og familier.

3.2.2.Barneverntjenesten

Det er leder for Barn, Familie og Helse i Skaun kommune som har ansvaret for å følge opp den interkommunale barneverntjenesten. Dette skjer via styringsmøtene, og andre faste møter med enhetsleder for Familie og forebygging, samt barnevernleder i Melhus kommune. Avdekkes det avvik som ikke blir fulgt opp, rapporterer leder for Barn, Familie og Helse til rådmannen om dette. Det vises for øvrig til punkt 3.1.5.

Videre vises det til punkt 3.1, der organisering av den interkommunale barneverntjenesten beskrives nærmere.

3.2.3 NAV Skaun

NAV-kontoret er organisert med leder og fagansvarlig og har totalt 13 ansatte. Kontoret er inndelt i to avdelinger som jobber med henholdsvis kommunale og statlige tjenester. I tillegg har kontoret et eget ungdomsteam som jobber tverrfaglig med ungdom mellom 18 og 30 år. NAV-leder rapporter direkte til rådmann.

NAV-kontoret har ukentlige sosialfaglige møter, i tillegg til tavlemøter hvor det er satt av tid til sosiale tjenester.

Det er fagansvarlig som hovedsakelig godkjenner alle vedtak. Dersom fagansvarlig ikke er tilstede har NAV-kontoret en praksis for at saksbehandlere godkjenner saker til hverandre.

På tilsynstidspunktet hadde NAV 59 brukere mellom 17 og 23 år.

3.3 Barneverntjenesten i Melhus og Skaun

3.3.1 Internkontroll

Det vises til det som er beskrevet over vedr. møtestruktur under pkt. 3.1.2 som er viktig for å kvalitetssikre tjenestens arbeid i enkeltsaker.

Barneverntjenesten bruker fagprogrammet «Familia», der all saksbehandling blir dokumentert. Det er lagt til rette for tilgang til lovdata og andre digitale verktøy til hjelp i saksbehandlingen.

Barneverntjenesten abonnerer på Vismas «Veilederen for barnevern», som tilbyr nettbasert oppslagsverk for juridiske problemstillinger, e-kurs og faglig svartjeneste. Det er en forventing fra ledelsen at de ansatte benytter seg at tilgjengelige verktøy ved behov. Relevante endringer i lov eller forskrift, samt eventuelle nye veiledere gjennomgås i tjenestens ukentlige teammøter. Ansvaret for dette er lagt til faglederne.

Nytilsatte i barneverntjenesten får opplæring i fagverktøyet «Familia» av superbrukere i tjenesten.

Tjenesten har nylig (28.10.2019) revidert sin skriftlige rutine for internkontroll som konkretiserer innhold, samt kommunens og barneverntjenestens arbeid med å planlegge, gjennomføre, evaluere og korrigere praksis, jf. barnevernloven § 2-1 annet ledd og internkontrollforskriften.

Det fremgikk under tilsynet at tjenesten har hatt et omfattende arbeid med evaluering og revidering av rutiner for å styrke tjenestens internkontroll. Under tilsynsbesøket ble det lagt frem følgende nye og reviderte rutiner:

- Oppgavefordeling barneverntjenesten: Barnevernleder – fagleder – saksbehandler
- Årshjul internkontroll, gjeldende fra 30.10.2019
- Mappekontroll (barnevernmappene) gjeldende fra 30.10.2019
- Egenvurdering omsorg, gjeldende fra 30.10.2019
- Ettervern, gjeldende fra 30.10.2019

Videre har det nylig vært en gjennomgang av kommunens kvalitets- og avvikssystem (EQS). Barneverntjenestens rutiner skal legges inn i EQS. Under tilsynet gikk det frem at både EQS som fagsystem og de reviderte rutinene er nytt/nye og ikke implementert på tilsynstidspunktet.

Gjeldende internkontroll skal imidlertid gjennomgås med alle ansatte ved innføring og ved endring, samt ved ansettelse av nye. Tjenestens internkontroll og rutiner ligger tilgjengelig for alle ansatte via kommunens intranett.

Kommunen har jobbet med hva det skal meldes avvik på og hvordan dette skal gjøres i EQS. Temaet har vært (og er) fast punkt i ledermøtene. Fagleder melder avvik på det som er knyttet til fagutøvelsen, mens barnevernleder melder avvik på det som er personalrettet.

Barneverntjenesten har fremlagt en liste med punkter som beskriver hvordan de skal sikre bruk av erfaringer fra barn/unge og foreldre i sitt forbedringsarbeid. Listen er ikke datert, og det er noe uklart når denne er utarbeidet.

Av ovennevnte liste går det frem at barneverntjenesten gjennomfører brukerundersøkelser hvert annet år. Neste undersøkelse skulle derfor gjennomføres høsten 2019. Det er uklart for Fylkesmannen om dette ble gjennomført. Melhus kommune har etablert et direkte samarbeid med Forandringsfabrikken og deltar i fagutviklingsarbeidet MITT LIV, der barn og fagfolk samarbeider om å utvikle trygge og nyttige skoler og hjelpesystemer. Barneverntjenesten har benyttet såkalte Barnevernsproffer på to fagdager der øvrige avdelinger i kommunen også var invitert. Dette har vært enkeltungdommer som har hatt en tilknytning til Melhus.

Kontaktpersonene skal systematisk innhente voksne og barns erfaringer i avslutning på alle møter. Under tilsynet fremkom det imidlertid usikkerhet hvorvidt dette er tilstrekkelig implementert og om det dokumenteres. En slik praksis kom ikke frem via innhentede dokumenter i forbindelse med tilsynet.

Hjelpetiltak tilstrebes evaluert sammen med barn/unge/foreldre, og deres stemme skal gå frem av evalueringen.

Barneverntjenesten har besluttet at barnets stemme og mening skal gå frem av alle vedtak. Leder oppgir at hun returnerer vedtak der dette ikke fremgår.

3.3.2 Ettervern

Fylkesmannen innhentet i forkant av tilsynet mapper for totalt 12 ungdommer i alderen 16 – 23 år som var registrert hos barneverntjenesten. Under selve tilsynsdagene ble det innhentet avgrenset dokumentasjon for ytterligere fire ungdommer. I tillegg ble det innhentet oppdatert informasjon og dokumentasjon for seks av de 12 førstnevnte ungdommene.

Av intervjuene gikk det frem at barneverntjenesten er opptatt av å følge opp ungdom og at de som har behov for ettervern skal få det. Imidlertid har barneverntjenesten et langt lavere antall barn og unge med hjelpetiltak generelt og ettervernstiltak spesielt, sett opp mot sammenlignbare kommuner/tjenester. Antallet som mottar ettervern er imidlertid økende, se tabell.

Antall ungdommer med ettervernstiltak iht. barnevernloven

	1. halvår 2018	2. halvår 2018	1. halvår 2019	2. halvår 2019
Melhus	3	6	8	
Skaun	1	2	3	
Totalt	4	8	11	

Det fremgår i de fleste intervju at ansatte, ledere i barneverntjenesten og kommuneledelsen er klar over dette, men usikre på hva som er årsaken. Det gis uttrykk for at det er ønskelig å utforske dette ytterligere. Momenter som kom frem under refleksjonene i intervjuene var blant annet; manglende bredde i hvilke tiltak tjenesten har tilgjengelig (tiltaksvifta), lave netto driftsutgifter til barnevern pr. innbygger, uklare/utdaterte rutiner når det kommer til ettervernsområdet, samt kommunenes sosiodemografi.

Av intervjuene gikk det frem at ansatte og ledere vurderer at ettervern er viktig, og som skal tilbys ungdom i en overgangsfase generelt, og ungdom i videregående skole spesielt.

Dokumentgjennomgangen viser imidlertid at dette ikke er en omforent *praksis* per i dag, og at ikke alle ungdommer får informasjon og/eller tilbud om ettervern i tråd med lovkrav.

Tilsynet avdekket at barneverntjenesten ikke sikrer at *alle* ungdommer gis korrekt, tilstrekkelig og tilpasset informasjon om ettervern. I flere saker kunne en ikke se at barneverntjenesten har orientert ungdommene om hva ettervern er og hva deres rettigheter er i denne sammenhengen. Videre fremgår det ikke av dokumentasjonen om barneverntjenesten foretar konkrete vurderinger av *når* ettervern skal tas opp med ungdommen, samt sikrer at ungdommen for tilstrekkelig informasjon i god tid før de fyller 18 år.

Dokumentgjennomgangen viste at flere saker om hjelpetiltak ble avsluttet når ungdommene var 16 – 18 år. Dette var ungdommer som fremsto med omfattende risikofaktorer; vold, fattigdom, psykisk og fysisk uhelse og rus. Fylkesmannen vurderer at barneverntjenesten burde ha fulgt opp disse ungdommene over lenger tid enn det som ble gjort.

Tilsynet avdekket at barneverntjenesten ikke fatter avslutningsvedtak i alle saker når hjelpetiltak avsluttes. Dette omfatter både de sakene som avsluttes før ungdommen fyller 18 år og de som avsluttes etter at ungdommen har fylt 18 år (ettervernstiltakene). I tillegg avdekket dokumentgjennomgangen at barneverntjenesten ikke sikrer at alle unge får uttale seg før etterverntiltaket avsluttes.

Barneverntjenesten dokumenterer ikke i alle vedtak at det er foretatt en barnets beste – vurdering, samt hva som er barnets/den unges synspunkt. Det gikk frem under intervjuene at tjenesten har iverksatt et arbeid med å endre måten å skrive vedtak på, men at dette ikke er en innarbeidet og implementert praksis per i dag.

Saksgjennomgangen viste en ungdom som takket nei til ettervern. Aktuelle ungdom er ikke kontaktet i ettertid.

Se punkt 3.6 vedrørende samarbeid mellom barneverntjenesten og NAV.

3.4 NAV Melhus

3.4.1 Internkontroll

Myndighet på sosialtjenesteloven sitt område er delegert fra rådmann til virksomhetsleder familie og forebygging i delegasjonsreglement av 10.02.2004. Reglementet er sist revidert 05.02.2013, og er ikke oppdatert og dekkende i henhold til sosialtjenesteloven. Kommunen har fullmaktsskjema der myndighet delegeres videre fra enhetsleder til avdelingsleder/NAV-leder.

Kommunen har formidlet skjemaet, men dette er ikke utfylt og signert av enhetsleder. Det foreligger derimot delegasjonsreglement der fag- og personalansvar er delegert fra NAV-leder til avdelingslederne. Avdelingsleder for kommunale tjenester signerer vedtak, men har en stedfortreder som gjør dette ved fravær.

NAV Melhus har egen virksomhetsplan der tjenestens organisering, visjon, verdier og prioriteringer for 2019 fremgår. Tilgjengelige tjenester, økt kompetanse og fokus på konkrete og individuelle vurderinger av tjenestemottakers hjelpebehov er blant hovedsatsningene for sosiale tjenester. Kontoret skal ha fokus på kartlegging, blant annet ved bruk av verktøyene

«Funksjonssirkelen» og VIP-24. Tjenesten skal ha fokus på samarbeid med andre aktører. Barnevern er ikke nevnt blant aktuelle samarbeidspartnere i virksomhetsplanen, men i tilsynet fremgår det likevel at det er fokus på å utvikle dette samarbeidet blant annet ved samarbeidsmøter to ganger i året på ledernivå. Ungdom er prioritert som gruppe i virksomhetsplanen.

Kontoret har egen kompetanseplan for 2019. Alle ansatte skal ha kompetanseutvikling på digitalisering, der Digisos er ett av verktøyene, Veiledningsplattformen med spesielt fokus på ungdom under 30 år, inkluderingskompetanse, psykisk helse og markedsarbeid. Nyansatte får tilbud om å delta på «Ny i NAV», og grunnopplæring i sosialtjenesteloven. Kontoret ønsker kompetanseutvikling blant ansatte, flere tar videreutdanning og det oppleves å være en raushet for å delta på kurs.

Kontoret har faste ukentlige fagmøter tverrfaglige møter i Ungdomsteam, der endringer i regelverk, saksdrøftinger og andre relevante fagtema kan drøftes. Klagesaker som har vært hos Fylkesmannen gjennomgås. Ansatte opplyser at det foreligger ulike fagrutiner for sosiale tjenester på fellesområdet, blant annet knyttet til nødhjelp. Disse er ikke fremlagt i tilsynet.

Kontoret har en liste over arenaer for brukererfaringer som kan brukes i forbedringsarbeidet, men denne er ikke datert og fremstår ikke som en klar rutine eller oversikt over praksis for bruk av erfaringer. Det gjennomføres brukerrådsmøter med brukerutvalget i Melhus fire ganger i året, men her er det ingen representanter for ungdom.

NAV-kontoret har både kommunalt og statlig avvikssystem. Det har vært ett avvik på statlig side i 2019, ingen på kommunal side. Avvik har tradisjonelt vært meldt på hendelser knyttet til sikkerhet.

3.4.2 Informasjon og kartlegging

Det er stort fokus på oppfølging av ungdommer og tilgjengelige tjenester i Ungdomsteamet. Det fremgår av intervju og dokumentasjon i tilsynet at det tilbys samtale ved første kontakt med NAV-kontoret. Ansatte i ungdomsteamet er tilgjengelige på mobil, og møter også ungdommene utenfor NAV-kontoret.

Dokumentasjonen i tilsynet viser at det er journalført flere samtaler med ungdommer. Det gis individuelt tilpasset informasjon og veiledning om de sosiale tjenestene, men sakene viser få spor av veiledning og informasjon om barneverntjenestens tjenester om ettervern. Ansatte fremstår likevel å ha god kunnskap om ettervern, og de oppgir at de vet hvor de skal henvende seg ved behov.

NAV kontoret bruker «Funksjonssirkelen» som kartleggingsverktøy, og det er stort fokus på å kartlegge ungdommene – sammen med ungdommene. Ansatte er godt kjent med verktøyet og bruker det i praksis. Jobbhuset fungerer delvis som en kartleggingsarena der veileder kommer tett på ungdommen. Dokumentasjonen viser likevel at ungdommenes økonomi ikke nødvendigvis er kartlagt ut over det som løpende opplyses i forbindelse med søknader, og det er lite fokus på å kartlegge behovet for å innvilge tjenesten «Opplysning, råd og veiledning». Kontoret har eget skjema for beregning av økonomisk stønad utviklet av gjeldsrådgiver som kan brukes som utgangspunkt for å gjøre individuelle vurderinger ved utmåling av stønad. Skjemaet er ikke brukt i noen av sakene som inngikk i tilsynet. Ansatte opplyser at de har dialog med ungdommene i forbindelse med søknad om økonomisk stønad, at de etterspør dokumentasjon på inntekter og utgifter, og også har fokus på behov for stønad ut over det det er søkt om – for eksempel i forbindelse med helsehjelp.

Kontoret arbeider med å videreutvikle «Funksjonssirkelen» slik at denne bedre dekker kartleggingsbehov opp mot ungdom. Det opplyses at mange av ungdommene er arbeidssøkere, og at kartleggingen da fremgår av det statlige saksbehandlingssystemet.

3.4.3 Opplysning, råd og veiledning

NAV Melhus har et eget prosjekt knyttet til bruk av § 17 finansiert av tilskuddsmidler. Prosjektet er ikke spesielt rettet mot ungdom, men det er fokus på tjenesten i kontoret.

En av de ansatte i ungdomsteam gir enklere økonomisk veiledning, og NAV-kontoret har egen gjeldsrådgiver som er tilgjengelige for brukere og ansatte i de tyngste sakene. Ansatte opplyser at utfordrende saker drøftes tverrfaglig i ungdomsteamet for å finne løsninger for den enkelte.

Dokumentasjon og intervju viser at det gis råd og veiledning i samtaler med ungdommene, men det foreligger ingen søknader om tjenesten og dermed heller ikke egne vedtak. Det er få spor av veiledning om ettervern. Ansatte opplyser at de gir tjenesten, men at de ikke vedtaksfester den. Enkelte vedtak om økonomisk stønad er også hjemlet i sosialtjenesteloven § 17. Ansatte opplyser at alt av dokumentasjon knyttet til oppfølging ikke nødvendig vil fremgå av det kommunale saksbehandlingssystemet.

3.4.4 Økonomisk stønad med vilkår

Dokumentasjonen viser at søknader blir behandlet, men kvaliteten på de individuelle vurderingene varierer fra sak til sak. Flere saker er godt opplyst og vurdert, men enkelte saker fremstår som tynne og uten tydelige individuelle vurderinger. En sak mangler vurdering etter § 19.

Saksgjennomgangen viser at det i liten grad foretas individuelle vurderinger knyttet til bruk av norm. Det gjøres likevel individuelle vurderinger av om det skal innvilges stønad til bestemte utgifter ut over livsoppholdsnormen. Ansatte opplever at det er rom for å innvilge stønad ut over norm, og at det er arenaer for å drøfte skjønnet og vanskelige saker. Ansatte opplever selv at det er fokus på å behandle det enkelte individuelt, også i søknad om økonomisk stønad.

Det stilles vilkår om aktivitet, for eksempel om å stå tilmeldt som arbeidssøker og å møte til avtaler. Andre eksempler på vilkår er at ungdommen aktivt skal skaffe seg deltidsjobb. I intervju kommer det frem at også Jobbhuset brukes, samt enkelte statlige tiltak, NAV-loftet og aktivitet i regi av tiltaksavdelingen i kommunen. Det er få, men noen spor i dokumentasjon på at vilkåret er drøftet med ungdommen. Ansatte er tydelige på at de ikke setter vilkår eller iverksetter tiltak som ungdommen ikke er enig i, fordi det vil virke mot sin hensikt.

3.5 NAV Skaun

3.5.1 Internkontroll

Det opplyses om at NAV Skaun er et lite kontor hvor det er lett å ha oversikt. Mye av ansvaret er lagt til fagansvarlig og til den enkelte veileder. NAV-leder deltar på sosialfaglige møter ved behov, i tillegg til at det gjennomføres månedlige møter med fagansvarlig. Leder godkjenner fagansvarlig sine vedtak, men foretar ellers lite stikkprøver av saker. Det endelige fagansvaret ligger hos NAV-leder.

Fagansvarlig opplyser å ha god oversikt over vedtakene som fattes. Ansatte opplever at det gis tilbakemeldinger fra fagansvarlig dersom det er feil eller mangler ved vedtak, men at det i liten grad gis tilbakemeldinger dersom de godkjenner saker til hverandre.

NAV-kontoret er i en prosess med å revidere og utvikle nye rutiner for å sikre mer enhetlig praksis. Det er fagansvarlig som har ansvaret for dette. Det opplyses om at det er lagt mye fokus på vedtak og vedtaksskriving. Ansatte er kjent med rutinene, men er usikker på i hvor stor grad de brukes i praksis.

Ifølge opplæringsplan for 2018 deltar ansatte på sosialfaglig nettverk og kurs via Fylkesmannen. Det lages en kompetanseplan som en del av medarbeidersamtalen og NAV-kontoret har arrangert halvdager med faglig påfyll. I tillegg deltar kontoret i et prosjekt om bedre brukermøter og det gjennomføres kollegaveiledning. Det opplyses i intervju at det er et fokus på å lære av hverandre og at kompetanse skal deles innad i kontoret.

Ansatte forteller at de opplever at de generelt har god kompetanse, men at de ønsker mer kompetanse på enkelte områder. Det foreligger ikke systematisk opplæring av nyansatte. Tidligere har det statlige avvikssystemet blitt brukt til å rapportere hendelser etter sosialtjenesteloven. Kommunen har nå fått på plass et nytt avvikssystem, men ansatte hadde på tidspunktet for tilsynet ikke fått opplæringen i hvordan dette systemet skal brukes. Det ble informert om at opplæringen ville bli gitt.

3.5.2 Informasjon og kartlegging

I vedtakene som er gjennomgått er det journalført flere samtaler med ungdommer. Det tilbys samtale ved første kontakt med NAV-kontoret og deretter ved behov. I samtalene gis det individuell informasjon, ofte i forbindelse med at det er søkt om økonomisk stønad.

Ansatte forteller at de har mye dialog med ungdommer og at de har fokus på å bli kjent. Det jobbes med å forbedre brukermøtene gjennom prosjektet «bedre brukermøter».

De fleste ansatte forteller at de ikke har tilstrekkelig informasjon om barneverntjenesten og om ettervern. Ettervern har ikke vært et tema som har vært diskutert i NAV-kontoret.

Når det gjelder kartlegging har NAV-kontoret en egen rutine, i tillegg til kartleggingsskjema. Ansatte forteller at de er kjent med at det foreligger et skjema, men de er usikre på om dette brukes i praksis. I sakene som er gjennomgått er det ikke benyttet kartleggingsskjema.

Holdeplassen er et lavterskel aktivitetstilbud i kommunen hvor mange ungdommer som har kontakt med NAV deltar. Ansatte forteller at deltakelse på Holdeplassen kan være en viktig del av kartleggingen som gjøres.

I sakene som er gjennomgått er det lite spor av systematisk og helhetlig kartlegging. Informasjon i sakene blir ofte innhentet over tid og gjennom samtaler med ungdommene. Det er derfor ulikt når og hvilken informasjon som innhentes.

Ansatte sier at de er usikre på om kontoret har lik praksis for hva som skal kartlegges, men at de opplever at de får vite hva de trenger over tid.

3.5.3 Opplysning, råd og veiledning

Sakene viser at det gis opplysning, råd og veiledning i samtaler med ungdommene. Ansatte opplyser også at de gir råd og veiledning på flere ulike områder, men mest på økonomi.

I vedtakene som er gjennomgått er det gitt råd og veiledning i vedtak, men dette gjelder i stor grad kun om økonomi og disponering av inntekt. Det er ikke fattet eget vedtak om opplysning, råd og veiledning i disse sakene.

NAV-kontoret har to gjeldsrådgivere som arbeider med økonomisk veiledning og gjeld. I intervju fremkommer det at gjeldsrådgiverne er godt tilgjengelige for både brukere og ansatte.

Ansatte forteller at de har en rutine for opplysning, råd og veiledning, men at de er usikre på i hvilken grad den brukes.

3.5.4 Økonomisk stønad med vilkår

Flere av vedtakene viser at det ikke alltid tas uttrykkelig hensyn til alle utgiftene som det er søkt om. I flere av sakene blir også deler av søknadene ikke behandlet fordi det ikke er levert etterspurt dokumentasjon. I en sak blir for eksempel søknad om husleie behandlet senere fordi søker ikke har funnet egen bolig ennå og heller ikke har levert husleiekontrakt.

Ved utmåling av stønad til livsopphold benytter NAV-kontoret egne normer for ungdom mellom 18-24 år. Det foreligger også egne normer for ungdom som bor hjemme hos foreldre. Disse normene er betydelig lavere enn statens veiledende satser.

I vedtakene er det lite spor av individuelle vurderinger tilknyttet utmåling av stønad til livsopphold. I noen saker er det gjort en kartlegging av ungdommens situasjon i forkant av vedtaket, men denne informasjonen vektlegges i liten grad ved utmålingen. I en sak kartlegger NAV-kontoret at en ungdom som bor hjemme har en vanskelig bosituasjon med anstrengt økonomi uten at det er synliggjort at dette er vektlagt i utmålingen av stønaden.

Det fremgår derimot av både vedtak og av intervju at det innvilges stønad til bestemte utgifter ut over livsoppholdsnormen. I intervju opplyser ansatte at de bruker normer som utgangspunkt for utmåling av livsoppholdet, men at de kan innvilge stønad i tillegg til konkrete utgifter.

I flere av vedtakene er det stilt vilkår om aktivitet. Eksempler på aktivitetskrav som er stilt i vedtak er å sende meldekort og å møte til samtaler eller aktiviteter som er avtalt med NAV. Vilkårene som er stilt er lite konkrete og inneholder for eksempel ikke informasjon om oppmøtetidspunkt.

I flere av vedtakene er det gitt dokumentasjonskrav med hjemmel i sosialtjenesteloven § 20 og § 20a. Det opplyses i vedtakene om at dersom dokumentasjon ikke leveres vil dette kunne medføre reduksjon eller stans av innvilget stønad.

Ansatte opplyser om at de i stor grad benytter Holdeplassen som et aktivitetstilbud. Det vurderes i liten grad om det foreligger tungtveiende grunner for å ikke delta i aktivitet. I intervju forteller ansatte at de heller ønsker at ungdommen forsøker å delta på aktiviteten en periode for å se hvordan det går. Dersom det viser seg at tiltaket ikke passer for ungdommen kan det tilbys andre aktiviteter.

3.6 Samarbeid mellom tjenestene

3.6.1 Samarbeid barneverntjenesten – NAV Melhus

Barneverntjenesten og NAV i Melhus v/ ledere har utarbeidet samarbeidsrutiner, jf. avtale av 30.04.2019 med vedlagt rutine datert 11.11.16. Slik Fylkesmannen forstår det, er samarbeidsavtalen nylig revidert etter møter mellom ledelsen i barneverntjenesten og ledelsen i NAV Melhus 13.02.19, 6.3.2019 og 30.4.2019 og 8.5.2019. Av intervju gikk det frem at den tidligere samarbeidsrutinen ikke var tilstrekkelig kjent og brukt i tjenestene.

Av referatene fra evalueringen av samarbeidsavtalen går det blant annet frem at det er ønske om at NAV skal komme tidligere inn i enkeltsaker, og at det er behov for en mer tydelig ansvarfordeling. I den nye samarbeidsrutinen av 30.4.2019 går det frem når, hva og hvem som er ansvarlig for at tjenestene vurderer, samt tar tilstrekkelige grep for å sikre et forsvarlig samarbeid mellom tjenestene. Det er utarbeidet en særskilt rutine for målgruppa ungdom fra og med 15 år.

Av samarbeidsavtalen går det frem at leder i barneverntjenesten og leder i NAV har ansvar for å sikre årlig revidering av avtalen, samt avholde årlige samarbeidsmøter og felles fagdag ved behov.

Det er ikke systematiske møter på saksbehandlernivå mellom barneverntjenesten og NAV Melhus. Kontakt etableres ut fra behov i den enkelte sak. Det er saksbehandler som har ansvar for å etablere kontakt med NAV. Av intervju gikk det frem at barneverntjenesten ønsker å følge ungdommene i lengst mulig grad, uten at NAV kobles på. NAV benevnes som viktig samarbeidspartner der ungdommene trenger bistand i forbindelse med jobb/dagtilbud. I tillegg trekkes det frem at NAV er aktuell samarbeidspartner i de tilfellene ungdom har behov for langvarig oppfølging og støtte, eller ikke nyttiggjør seg hjelpen som barneverntjenesten tilbyr. Dokumentgjennomgangen viste få saker med samtidig innsats fra både barneverntjenesten og NAV. NAV har reist spørsmål oppover i kommunen om flere ungdommer kan ha behov for ettervern enn de som har fått det innvilget.

Individuell plan er et verktøy som NAV og barneverntjenesten sjelden benytter i koordineringen og samarbeidet med andre instanser i ettervernfasen.

Barneverntjenesten deltar i flere tverrfaglige team i begge kommuner, der også NAV er representert i enkelte av dem, som for eksempel Familiesenteret.

Av intervju gikk det frem at både gammel og ny rutine er lite kjent på kontaktpersonnivå i barneverntjenesten, men at det var kjent at det var et pågående arbeid på ledernivå. I NAV er ny rutine gjennomgått i kontormøte, og fremstår som kjent også innholdsmessig blant de ansatte.

NAV har rutiner for å innhente skriftlig samtykke for samarbeid med andre etater. Ansatte i barneverntjenesten er tilgjengelige for drøfting når NAV har behov for dette.

3.6.2 Samarbeid barneverntjenesten – NAV Skaun

Barneverntjenesten og NAV Skaun kommuner v/ ledere har utarbeidet samarbeidsavtale, jf. avtale av 16.5.2019. Slik Fylkesmannen forstår det, er samarbeidsavtalen nylig etablert. I forkant av avtaleinngåelsen har det vært møte mellom ledelsen i barneverntjenesten og ledelsen i NAV Skaun 8.5.2019. Det fremgår av møtereferatet at det er et ønske om å iverksette tiltak for å gjennomføre hospitering fra NAV (Skaun) i barneverntjenesten.

I den nye samarbeidsrutinen av 16.5.2019 går det frem når, hva og hvem som er ansvarlig for at tjenestene vurderer, samt tar tilstrekkelige grep for å sikre et forsvarlig samarbeid mellom tjenestene. Det er utarbeidet en særskilt rutine for målgruppa ungdom fra og med 15 år.

Av samarbeidsavtalen går det frem at leder i barneverntjenesten og leder i NAV har ansvar for å sikre årlig revidering av avtalen, samt avholde årlige samarbeidsmøter og felles fagdag ved behov. De fleste ansatte i NAV kjenner til avtalen, men opplyser om at den ikke brukes i det daglige. Avtalen skal revideres og enkelte temaer i avtalen skal drøftes på nytt, blant annet det som går på ansvarsfordeling.

Barneverntjenesten og NAV i Skaun har gjennomført en felles fagdag 4.2.2019, der ledelsen fra barneverntjenesten var til stede. Agenda for dagen var informasjon om barneverntjenesten, saksgang, håndtering av bekymringsmeldinger, samt betydningen av at NAV også kartlegger barnas situasjon når de er i kontakt med voksne/foreldre. Det er planlagt en felles fagdag mellom NAV og Familie og helse for å bli bedre kjent.

Det er ikke systematiske møter på saksbehandlernivå mellom barneverntjenesten og NAV Skaun. Kontakt etableres ut fra behov i den enkelte sak. Det er saksbehandler som har ansvar for å etablere kontakt med NAV. Av intervju gikk det frem at barneverntjenesten ønsker å følge ungdommene i lengst mulig grad, uten at NAV kobles på. NAV benevnes som en viktig samarbeidspartner der ungdommene trenger bistand i forbindelse med jobb/dagtilbud. I tillegg trekkes det frem at NAV er en aktuell samarbeidspartner i de tilfellene ungdom har behov for langvarig oppfølging og støtte, eller ikke nyttiggjør seg hjelpen som barneverntjenesten tilbyr.

Dokumentgjennomgangen viste få saker med koordinert og samtidig innsats fra både barneverntjenesten og NAV. I sakene som er gjennomgått i forbindelse med tilsynet er det opprettet et samarbeid med barneverntjenesten i de tilfellene barneverntjenesten har tatt kontakt med NAV-kontoret.

Individuell plan er et verktøy som NAV og barneverntjenesten sjelden benytter i koordineringen og samarbeidet med andre instanser i ettervernfasen. I NAV innvilges IP til deltakere i kvalifiseringsprogrammet, og ansatte har mulighet til å bruke Sampro som verktøy. Dette benyttes i liten grad, blant annet på grunn av manglende opplæring i systemet.

Kommunen har flere felles møtearenaer for barneverntjenesten og NAV der de kan drøfte saker. Når det gjelder ungdommer trekkes koordinerende team fram som en aktuell møtearena for tjenestene.

Av intervju gikk det frem at både gammel og ny rutine er lite kjent på kontaktpersonnivå i barneverntjenesten, men at det var kjent at det var et pågående arbeid på ledernivå. Ansatte i NAV opplever ikke å ha tilstrekkelig kunnskap om barneverntjenesten og om ettervern. Ettervern har ikke vært et tema i NAV-kontoret tidligere. Det uttrykkes at samarbeid med barneverntjenesten er et risikoområde, men at det er vanskelig å se hvor mye oppmerksomhet de skal ha på området ettersom de opplever å ha få ungdommer som er i målgruppen.

Ansatte opplever at barneverntjenesten sjelden tar kontakt. Den kontakten som har vært har mest omhandlet innhenting av informasjon fra NAV i forbindelse med undersøkelsessaker.

Samarbeidet oppleves likevel som bedre nå enn tidligere.

Under tilsynet ble det avdekket at samtykke til at NAV samarbeidet med barneverntjenesten ikke var journalført i en sak. Samtykke var mottatt på SMS. NAV-kontoret har to samtykkeskjema som brukes, ett fra nav.no og ett som er egenutviklet. Ansatte forteller i intervju at de er usikre på om samtykkeskjemaet de bruker er godt nok og om det skal journalføres i det kommunale eller statlige systemet.

3.7 Samtale med ungdom i forbindelse med tilsynet

Fylkesmannen inviterte tre ungdommer til samtale i forbindelse med tilsynet. Dessverre var det ingen som takket ja til samtale. Fylkesmannen vil i ettertid evaluere om dette kunne ha vært løst på en annen måte.

4. Vurdering av faktagrunnlaget opp mot aktuelt lovgrunnlag

I dette kapittelet vurderer vi fakta i kapittel 3 opp mot lovbestemmelsene i kapittel 2.

4.1. Ettervern – oppfølging av ungdom i barneverntjenesten og samarbeid med NAV

Tilsynet har avdekket at det er få ungdommer i Melhus og Skaun som mottar ettervern og oppfølging etter fylte 18 år, sammenlignet med andre kommuner. Fylkesmannens vurderinger er basert på innhentede enkeltsaker og annen dokumentasjon, samt gjennomførte intervju.

Fylkesmannen vurderer at barneverntjenesten har gjennomført et omfattende forbedringsarbeid, også på ettervernsområdet. Dette er et godt utgangspunkt for videre utviklingsarbeid i tjenesten. På tilsynstidspunktet var imidlertid rutinene nylig revidert og fremdeles ukjent for flere av de ansatte.

I intervju oppgis det at tjenesten er opptatt av å snakke med ungdom fra 16-17 årsalder om ettervern. Dette er imidlertid ikke like tydelig i tjenestens dokumentasjon. Når og hvordan ettervern er tatt opp med den aktuelle ungdommen er mangelfullt dokumentert. Enkelte saker er også avsluttet nær opptil fylte 18 år uten at det fremgår at tjenesten har vurdert eller informert ungdommen om muligheten for ettervern. Når tjenesten i tillegg ikke har en tydelig praksis for å fatte avslutningsvedtak, får ikke ungdommene oppfylt sine rettigheter til å få oppfølging etter fylte 18 år, samt retten til å påklage barneverntjenestens beslutning.

Når barneverntjenesten iverksetter eller avslutter hjelpetiltak og oppfølging, skal det fattes enkeltvedtak. Det skal gå frem av vedtaket hvorfor det er til ungdommens beste å iverksette aktuelle tiltak, eventuelt avslutte iverksatte tiltak. En viktig del av dette er å tydeliggjøre hva ungdommen selv mener. Fylkesmannen vurderer at barneverntjenesten ikke har en praksis per i dag som sikrer at dette er ivaretatt. Fylkesmannen har merket seg at barneverntjenesten har utarbeidet nye maler for vedtak, som enkelte av de ansatte har begynt å benytte. Disse fremstår som gode, der både barnets stemme og barneverntjenestens vurderinger tydelig fremgår.

Fylkesmannen vurderer at barneverntjenesten bør iverksette tiltak for å sikre at alle benytter samme vedtaksmal.

Fylkesmannen fikk under tilsynet fremlagt barneverntjenestens system for hvordan de holder oversikt over ungdommer som har ettervern, samt de som har takket nei til videre oppfølging etter fylte 18 år. På tilsynstidspunktet var det èn ungdom som var aktuell jf. det sistnevnte. Til tross for at barneverntjenesten hadde en oversikt, var ikke aktuelle ungdom kontaktet i etterkant. Dette er ikke i tråd med gjeldende retningslinjer og medfører en risiko for at ungdom som *kan* ha et ønske om ny kontakt med barneverntjenesten, ikke fanges opp.

Flere av ungdommene som mottok eller hadde mottatt ettervern, hadde omfattende oppfølgingsbehov. Fylkesmannen vurderer det som positivt at barneverntjenesten formidler at de ønsker å følge opp ungdommene generelt, og særlig slik at de får fullført videregående skole spesielt. Å fullføre videregående skole er vesentlig med tanke på videre livsmestring. Imidlertid er enkelte ungdommer ikke i stand til å stå i et ordinært videregående skoleløp. Dette er ungdommer som vil kunne ha behov for støtte og oppfølging i lang tid fremover.

Tilsynet avdekket at barneverntjenesten ikke alltid utreder ungdommens helhetlige situasjon, og ikke alltid fanger opp den unges behov for sosiale tjenester fra NAV. Videre sikrer ikke barneverntjenesten tilstrekkelig samarbeid med NAV, slik at unge som trenger det, får et

helhetlig, forsvarlig og koordinert etterverntilbud. Tilsynet avdekket eksempler på at enkeltungdom med omfattende oppfølgingsbehov ble stående i en uavklart situasjon mellom barnevern og NAV, noe som medførte mangelfull koordinert hjelp og helhetlig oppfølging.

Videre avdekket tilsynet at barneverntjenesten ikke har en praksis for å vurdere om det skal opprettes individuell plan for barn og unge. Fylkesmannen vurderer at barneverntjenesten ikke har sikret en trygg overgang til voksentjenestene for alle ungdommer med behov for det.

Manglende overlapping, koordinering og helhetlig oppfølging sikrer ikke ungdommene hjelp av tilfredsstillende kvalitet og i tilstrekkelig omfang. Dette er i strid med barnevernlovens krav om forsvarlige tjenester og kravet til å samarbeide med andre instanser, jf. barnevernloven § 1-4 og § 3-2.

Til tross for at det er opprettet samarbeidsrutiner vurderer Fylkesmannen at barneverntjenesten, både på system- og saksnivå, bør iverksette tiltak for å sikre at enkeltpersoner får den hjelpen de har behov for.

Fylkesmannen vurderer at manglene i enkeltsaker samlet sett viser at Melhus kommune på tilsynstidspunktet, ikke sikrer at alle ungdommer som trenger det, får forsvarlig ettervern fra barneverntjenesten.

Særskilt om internkontroll

Fylkesmannen har i forbindelse med tilsynet hatt en omfattende dokumentasjonsgjennomgang, i tillegg til intervju med ansatte på forskjellig nivå i tjenesten og kommunen(e). Fylkesmannen har vurdert at kommunen og barneverntjenesten ikke har sikret at alle unge som trenger det, gis tilstrekkelig informasjon og oppfølging etter fylte 18 år. Fylkesmannen vurderer derfor at Melhus kommune ikke har et tilstrekkelig system for å fange opp svikt i og mellom tjenestene, og at dette samlet sett er et brudd på lovens krav om internkontroll.

Fylkesmannen har imidlertid merket seg at det er iverksatt omfattende faglige, organisatoriske og strukturelle tiltak som bidrar til økt internkontroll og kvalitet i barneverntjenesten. Fylkesmannen vurderer dette som et godt utgangspunkt for å sikre lovkravene på området.

4.2 NAV Melhus

Fylkesmannen vil innledningsvis bemerke at vi har mottatt få saker der ungdommen har barnevernerfaring, og enda færre der ungdommen har parallelle tjenester fra både barnevern og NAV. Dette kan ha sammenheng med at tallene på ettervernstiltak for barneverntjenesten i Melhus Skaun er forholdsvis lave. Dette har betydning for bevisbedømmelsen når vi vurderer tjenestens praksis. Enkeltsaker i tilsynet indikerer at det er svikt i tjenestene til ungdommene. Samtidig gir ansatte og ledelse i intervju et ganske samstemt uttrykk for at kontoret jobber tett og godt med ungdomsgruppa, både når det gjelder informasjon og kartlegging, oppfølging og økonomisk stønad. Informasjonen vi har fått fra intervjuene fremstår som troverdig.

Fylkesmannen har derfor landet på at det, på grunn av få enkeltsaker som til dels er sprikende i den praksis de gir uttrykk for, funnet at det ikke er bevist at det foreligger systematisk svikt i tjenestene til ungdom med barnevernerfaring, på de tema vi har vurdert. Vi mener likevel at

tjenesten bør være oppmerksom på eget forbedringspotensiale, og ha fokus på forbedring i egen tjeneste i lys av det som beskrives nærmere nedenfor. Vi kommer tilbake til disse områdene i vurderingen nedenfor.

4.2.1 Informasjon og kartlegging

Fylkesmannen finner at NAV-kontoret har stort fokus på å være tilgjengelig for ungdommene, og ha løpende og tett dialog med dem. Det gis tilbud om samtale ved første kontakt, og deretter ved behov. Ungdommer får individuelt tilpasset informasjon om sosiale tjenester og ansatte har kunnskap om ettervern og angrerett, og mulighet til å gi informasjon om barneverntjenestens tilbud. At slik informasjon er gitt er likevel i liten grad dokumentert. Fylkesmannen vurderer at kommunen her har et forbedringsområde, men at det ikke er bevist at det foreligger lovbrudd fordi antall saker i tilsynet der denne problemstillingen er aktuell er lite sett opp mot det som fremkommer i intervju om praksis.

Kontoret har gode rutiner for kartlegging av ungdommens livssituasjon, og er i ferd med å utvikle disse rutinene videre mer spisset mot ungdom. Enkeltsaker viser at flere ungdommer kan ha hatt behov for tjenesten «opplysning, råd og veiledning», uten at denne tjenesten er innvilget. Det gir grunnlag for å stille spørsmål ved om kontorets kartleggingsrutiner rettet mot behovet for denne tjenesten er gode nok. Samtidig opplyser ansatte at de gir svært mye løpende veiledning uten at dette vedtaksfestes, at deler av kartleggingen vil fremgå av statlig system, og at de har stort fokus på å undersøke hva de kan bistå den enkelte ungdom med – blant annet gjennom samtaler med ungdommen og ved drøftelser i tverrfaglige møter i Ungdomsteamet.

Fylkesmannen har derfor vurdert at det ikke er bevist at det foreligger lovbrudd, men oppfordrer kontoret til å undersøke egen praksis knyttet til kartlegging av behov for denne tjenesten nærmere.

Fylkesmannen ser få spor av at ungdommenes økonomi er kartlagt ut over det som opplyses i og er vedlagt søknader. Forsvarlig utmåling av økonomisk stønad forutsetter at NAV-kontoret på selvstendig grunnlag kartlegger og innhenter informasjon om søkerens faktiske inntekter og utgifter, særlig der ungdommen har økonomisk stønad over tid. Ansatte sier imidlertid i intervju at det er stort fokus på dette, og at utdypende informasjon eller dokumentasjon blir etterspurt blant annet på bakgrunn av opplysninger i kontoutskrift. Fylkesmannen har under tvil vurdert at det ikke er bevist at det foreligger systemsvikt, men oppfordrer også på dette området kontoret til å se nærmere på egen praksis.

4.2.2. Opplysning, råd og veiledning

Fylkesmannen finner at NAV-kontoret har oppmerksomhet på § 17, og at ansatte er bevisstgjort om tjenesten. Det er stort fokus på oppfølging av den enkelte, og tett kontakt med ungdommene. Enkeltsaker i tilsynet viser at noen ungdommer kan ha hatt behov for tettere oppfølging enn det som er dokumentert gitt, og at § 17 burde vært vurdert.

Fylkesmannen legger til grunn at det i praksis gis opplysning, råd og veiledning som en del av denne oppfølgingen, uten at denne nødvendigvis vedtaksfestes. Selv om det gis mye løpende råd og veiledning, og at deler av denne vil fremgå av det statlige systemet, så bør kontoret ha rutiner som sørger for at tjenesten innvilges i vedtaks form. Vi viser til det vi har skrevet over i punkt 4.2.1.

Det er få saker der ungdommen har barnevernerfaring i saksutvalget, og enda færre der ungdommen har samtidige tjenester fra begge tjenester. Fylkesmannen finner på denne bakgrunn ikke grunnlag for å kunne konkludere om hvorvidt NAV-kontoret i tilstrekkelig grad samarbeider med barneverntjenesten om råd og veiledning, og om ettervern i tilstrekkelig grad er en del av veiledningen.

4.2.3 Økonomisk stønad med vilkår

Fylkesmannen finner at NAV-kontoret i stor grad bruker normer ved utmåling av økonomisk stønad. Der det er kjent at ungdommen har barnevernerfaring tillegges ikke dette synlig vekt ved vurdering av behov og utmåling av stønad. Valg av norm er ikke alltid begrunnet i vedtak, noe som kan bety at utmåling av stønad ikke er forsvarlig.

Statlig veiledende satser eller ulike kommunale normer skal bare brukes som et utgangspunkt for den individuelle vurderingen i hver enkelt sak, og ikke uten overveielse legges til grunn for utmålingen av økonomisk stønad.

Ansatte sier i intervju at det er rom for å innvilge stønad til særskilte formål ut over det som utmåles i livsopphold, noe vedtak i sakene delvis bekrefter. Fylkesmannen har ikke funnet bevist at det foreligger lovbrudd, men også dette temaet fremstår som et forbedringsområde.

Det fremgår både av dokumentasjon og intervju at det stilles vilkår om aktivitet. Disse fremstår i liten grad individuelt vurdert og tilpasset den enkelte, men det er spor av det i enkeltsaker.

Ansatte er tydelige på det er dialog med ungdommene om aktivitet og tiltak, og at det ikke settes i verk virkemidler som den enkelte ikke er enig i. Fylkesmannen har igjen vurdert at det ikke er bevist at det foreligger lovbrudd på bakgrunn av at det foreligger få saker innenfor tilsynets målgruppe, men vil oppfordre kontoret til å vurdere egen praksis i forbedringsøyemed.

4.2.4 Samarbeid med barneverntjenesten

Fylkesmannen finner at NAV Melhus sørger for å innhente samtykke fra ungdommen der dette er nødvendig for å kunne samarbeide med barneverntjenesten. Det vurderes dokumentert at NAV samarbeider med barnevernstjenesten der ungdommen har behov for det, men i enkeltsaker er det lite kontinuiteten, helhet og progresjon i samarbeidet. I tillegg viser saksgjennomgangen at NAV ikke alltid dokumenterer samhandlingen tilstrekkelig.

Enkeltsaker viser at det kan ta lang tid fra behov for samarbeid blir avdekket, til kontakt blir etablert. Individuell plan brukes i liten grad, men av intervju kommer det frem at kontoret har stort fokus på samarbeid og koordinering. Fylkesmannen vurderer på bakgrunn av faktagrunnlaget i saken at det ikke kan slås fast at kontorets praksis er i strid med loven, men vil likevel oppfordre kontoret til å ha fokus på å videreutvikle rutiner og praksis for samarbeidet med barneverntjenesten på enkeltsaksnivå på bakgrunn av lærdom fra tilsynet.

4.3 NAV Skaun

Ansvar for de sosiale tjenestene er tydelig plassert på NAV-leder. NAV-kontoret er i en prosess med å utarbeide og revidere rutiner. Selv om det er usikkert i hvor stor grad rutinene er kjent blant de ansatte, ser Fylkesmannen at dette er et pågående arbeid som det er fokus på i kontoret. Det arbeides også med kompetanseøkning blant ansatte.

Fylkesmannen har mottatt få saker der ungdommen har barnevernserfaring og der samarbeid mellom tjenestene har vært aktuelt. Samlet sett har Fylkesmannen derfor hatt lite dokumentasjonsgrunnlag for å kunne vurdere NAV-kontorets praksis ovenfor målgruppen i tilsynet.

Fylkesmannen har samtidig sett at det i enkeltsaker kan foreligge fare for svikt ovenfor ungdommer generelt. Når vi likevel ikke har konkludert med lovbrudd, er dette fordi ungdommene dette gjelder stort sett ikke har vært i målgruppen for dette tilsynet.

Der vi ser at det kan foreligge fare for svikt, har vi derfor valgt å påpeke dette som forbedringsområder for NAV-kontoret. Forbedringsarbeid på disse områdene vil være avgjørende for at NAV-kontoret skal kunne gi forsvarlige tjenester til ungdommer generelt, herunder til ungdommer som eventuelt har eller har hatt tiltak fra barneverntjenesten.

4.3.1. Informasjon og kartlegging

Fylkesmannen finner at kommunen sikrer at unge får tilbud om samtale når de kontakter NAV-kontoret for første gang og senere ved behov. I samtalene gis det individuell informasjon tilpasset ungdommen. Fylkesmannen finner også at samtaler og dialog med ungdommer er et fokusområde og vurderes av de ansatte å være en viktig del av oppfølgingsarbeidet.

NAV-kontoret har hatt en felles fagdag med barneverntjenesten, men her var ikke ettervern ett tema. Ansatte har opplyst om at de ikke har tilstrekkelig informasjon om barneverntjenesten og om ettervern. NAV-kontoret har lite ungdommer som er i målgruppen for tilsynet og ansatte opplever usikkerhet om informasjon og veiledning om barneverntjenesten har vært aktuelt for de ungdommene de har fulgt opp.

NAV-kontoret har et eget kartleggingsskjema, men Fylkesmannen finner ikke at dette systematisk blir tatt i bruk. Fylkesmannen vurderer at det ikke foreligger en enhetlig og omforent praksis om hva som skal kartlegges og på hvilket tidspunkt det skal kartlegges. Selv om Holdeplassen er nevnt som et tiltak som er viktig for kartleggingen av ungdom, finner ikke Fylkesmannen at kartleggingen som gjøres der blir dokumentert.

NAV-kontoret skal sørge for at de har tilstrekkelige opplysninger om den unges situasjon og tjenestebehov til å kunne gi forsvarlige tjenester. Kartleggingen skal også omfatte eventuelle behov for tjenester fra barneverntjenesten. For å sikre at behov for tjenester fra barneverntjenesten fanges opp er det viktig at NAV-kontoret har en felles og riktig forståelse av hvilke opplysninger de må spørre om i ulike situasjoner.

Det at NAV kontoret ikke har en enhetlig praksis for kartlegging og at ansatte opplever at de ikke har tilstrekkelig informasjon om barneverntjenesten, kan medføre en risiko for at ungdommer som er i kontakt med NAV-kontoret ikke får forsvarlig informasjon og veiledning.

Fylkesmannen har derimot ikke grunnlag for å si at manglende kartlegging og informasjon har medført svikt i enkeltsaker ovenfor ungdommer i målgruppen for tilsynet, og har derfor ikke konkludert med lovbrudd. Fylkesmannen vil likevel påpeke at kartlegging og informasjon om barneverntjenesten fremstår som et klart forbedringsområde.

4.3.2 Opplysning, råd og veiledning

Fylkesmannen finner at det gis løpende råd og veiledning i samtaler med ungdommer. Det gis i hovedsak økonomisk råd og veiledning, men Fylkesmannen ser også at det gis råd på andre områder ut fra behov. Når det gjelder økonomisk rådgivning finner Fylkesmannen at tjenesten fremstår som tilgjengelig for både brukere og ansatte.

Det er imidlertid ikke fattet vedtak om tjenesten i de sakene som er gjennomgått, og praksisen for når det skal fattes vedtak fremstår som uklar. Rutinen på området er ikke revidert og er ikke kjent for alle ansatte.

Opplysning, råd og veiledning er en tjeneste som det skal fattes vedtak om eller som skal inngå som del av et vedtak. Vedtaket skal vise om tjenesten er innvilget eller avslått og det skal også inneholde tidspunkt for rådgivningen eller en tidsfrist for når tjenesten skal oppfylles. At det fattes vedtak om tjenesten har stor betydning for rettssikkerheten og for vurderingen av om tjenesten har vært forsvarlig.

På bakgrunn av dokumentasjonen som er gjennomgått i forbindelse med tilsynet, har Fylkesmannen ikke grunnlag for å si at det ikke fattes vedtak om tjenesten overfor målgruppen i tilsynet. Vi har derfor ikke konkludert med lovbrudd.

Det at det ikke er fattet vedtak om tjenesten i noen av de sakene vi har gjennomgått, kan derimot tyde på praksis for når det skal fattes vedtak er uklar og at det kan foreligge fare for svikt i tjenesten ovenfor ungdommer generelt.

Fylkesmannen vurderer derfor at enhetlige rutiner for vedtak om tjenesten, samt kunnskap om barneverntjenesten og ettervern, er noe NAV-kontoret bør jobbe videre med for å forebygge svikt i tjenestene til ungdommer som vil ha behov for koordinerte tjenester.

4.3.3 Økonomisk stønad med vilkår

I vedtakene som er gjennomgått finner Fylkesmannen at det foreligger flere svakheter ved saksbehandlingen av søknader om økonomisk stønad med vilkår. I flere vedtak som er gjennomgått ser Fylkesmannen at ikke alle utgifter som ungdommen har søkt om blir vurdert og avgjort i vedtaket. I noen av sakene gjelder dette utgifter som NAV-kontoret har vurdert ikke er aktuelle på søknadstidspunktet. I andre saker gjelder dette utgifter som ikke i tilstrekkelig grad er dokumentert. Ungdommen henvises da til å søke på nytt senere uten at det formelt fattes avslag.

NAV-kontoret må ta stilling til alle utgifter det er søkt om stønad til. Dette gjelder også dersom utgiften vurderes å ikke være nødvendig for søker på søknadstidspunktet, eller at søker ikke har levert tilstrekkelig dokumentasjon. NAV-kontoret kan derfor ikke unnlate å ta stilling til deler av søknaden på grunn av manglende informasjon, eller dersom NAV-kontoret vurderer at utgiften ikke er nødvendig før på et senere tidspunkt.

Fylkesmannen finner også at den individuelle vurderingen ved utmåling av stønad er mangelfull og fremstår som et klart forbedringsområde. Det benyttes i stor grad normer ved utmåling av stønad, og i den grad NAV-kontoret kartlegger ungdommens helhetlige situasjon legges det liten vekt på dette ved utmålingen.

Veiledende satser skal kun benyttes som et utgangspunkt for den individuelle vurderingen. Selv om det innvilges stønad til bestemte utgifter ut over livsoppholdsnormen, medfører manglende individuell vurdering ved utmåling av livsopphold en fare for at utgifter som ligger utenfor normen ikke fanges opp og blir vektlagt. Risikoen for dette er spesielt høy i de tilfeller hvor det innvilges lavere norm for hjemmeboende, ettersom faktiske utgifter til disse ungdommene kan variere mye alt etter hvordan hjemmesituasjonen er.

At det innvilges stønad i tillegg til livsoppholdsnormen erstatter derfor ikke den individuelle vurdering som skal gjøres, også ved utmåling av selve livsoppholdet.

Fylkesmannen finner videre at vilkårene som er stilt i vedtakene ofte er lite konkrete og inneholder lite informasjon om hva ungdommen må gjøre for å oppfylle vilkåret. Å stille vilkår for en stønad tjenestemottaker har rett til, stiller strenge krav til saksbehandlingen. Det er derfor viktig at vedtaket tydelig viser hva vilkåret går ut på og på denne måten sikrer at risikoen for misforståelser og uenighet om vilkår blir så liten som mulig.

Fylkesmannen ser også at det er stilt vilkår om at ungdommen skal innhente mer dokumentasjon etter § 20 og § 20a og at stønaden som følge av manglende dokumentasjon kan reduseres etter disse bestemmelsene.

Dokumentasjonskrav må ikke forveksles med vilkårssetting. Når NAV krever at søker skal innhente mer dokumentasjon, er dette for å kunne vurdere tjenestemottakers rett til stønad. Dersom stønaden allerede er innvilget i vedtak, vil manglende dokumentasjon kunne ha betydning for om stønaden er innvilget på feil grunnlag.

Ved vilkårssetting har NAV-kontoret allerede vurdert at tjenestemottaker har rett på stønad. Det er bare ved brudd på vilkår at stønaden kan reduseres som en konsekvens etter § 20 eller § 20a.

Selv om Fylkesmannen har funnet flere svakheter ved saksbehandlingen av søknader om økonomisk stønad med vilkår, har vi ikke tilstrekkelig grunnlag for å si at det foreligger svikt ovenfor målgruppen for tilsynet.

Fylkesmannen vil likevel peke på disse punktene som klare forbedringsområder. At det gjøres tilstrekkelige individuelle vurderinger ved utmåling av stønad og at det tas stilling til alle utgifter det søkes om stønad til, er avgjørende for at tjenesten skal være forsvarlig for den enkelte. På samme måte er det viktig at NAV-kontoret har en forsvarlig praksis ved vilkårsetting, både ovenfor tjenestemottakere generelt og ungdommer hvor det stilles vilkår om aktivitet etter § 20a.

4.3.4 Samarbeid med barneverntjenesten

I sakene som er gjennomgått har Fylkesmannen sett at det samarbeides med barneverntjenesten der barnevernet tar kontakt med NAV-kontoret. Samarbeidet mellom NAV og barneverntjenesten fremstår som nyetablert og ansatte forteller at de ikke vet nok om barneverntjenesten og om ettervern. Det at ansatte ved NAV ikke har tilstrekkelig kunnskap om barneverntjenesten, kan medføre en risiko for at det ikke avdekkes behov for samhandling når de kommer i kontakt med ungdommer som er i målgruppen. Det er også få felles møtepunkter på ledernivå mellom tjenestene.

Fylkesmannen ser derimot at det jobbes med å få til mer samarbeid mellom tjenestene blant annet gjennom utarbeidelse av samarbeidsavtale og planlegging og gjennomføring av felles fagdager mellom tjenestene. Kommunen har også flere møtearenaer for drøfting av enkeltsaker.

Fylkesmannen finner at individuell plan blir lite brukt, men at ansvarsgruppemøter isteden blir benyttet som et verktøy for samhandling og koordinering. Fylkesmannen påpeker i denne sammenheng at NAV-kontoret har en selvstendig plikt til å identifisere og tilby individuell plan til aktuelle i målgruppen, jf. sosialtjenesteloven § 28.

Samarbeid med andre tjenester når det gjelder den enkelte ungdom er avhengig av at det innhentes samtykke. I sakene som ble gjennomgått under tilsynet ble det funnet en sak hvor samtykke ikke var journalført. Det foreligger også usikkerhet om hvilket samtykkeskjema som skal benyttes og hvordan dette skal journalføres.

På bakgrunn av at Fylkesmannen har gjennomgått svært få saker der hvor samarbeid mellom barneverntjenesten og NAV har vært aktuelt, har vi ikke funnet grunnlag for å si at NAV-kontorets praksis er i strid med loven. Vi vil likevel oppfordre NAV-kontoret til å fortsette arbeidet med å øke kjennskap mellom tjenestene, samt se på rutiner og praksis for individuell plan og journalføring av samtykke.

5. Fylkesmannens konklusjon

Det ble avdekket ett lovbrudd under tilsynet. Lovbruddet er rettet mot barneverntjenesten: Melhus kommune sikrer ikke at alle ungdommer som trenger det, får forsvarlig ettervern fra barneverntjenesten:

- Ikke alle aktuelle ungdommer får informasjon om retten til ettervern
- Det fattes ikke alltid avsluttende vedtak der vurderingen av barnets beste inngår som del av begrunnelsen
- Det sikres ikke alltid
    - utredning av ungdommens helhetlige situasjon
    - behov for sosiale tjenester fra NAV
    - tilstrekkelig samarbeid med NAV.

Dette er brudd på barnevernloven § 1-3, andre ledd jf. §§ 1-4, 1-5, 1-6, 4-1, 6-3 a, 3-2 og 2-1. Forskrift om internkontroll for kommunens oppgaver etter lov om barneverntjenester.

6. Oppfølging av påpekte lovbrudd

Fylkesmannen ber Melhus kommune om å legge frem en plan for hvordan lovbruddet vil bli rettet. Planen må minimum inneholde følgende:

- Tiltak som kommunen har igangsatt og/eller skal igangsette for å rette opp lovbruddet.
- Hvordan ledelsen vil følge med på, og kontrollere at tiltakene blir iverksatt
- På hvilken måte ledelsen vil evaluere om tiltakene fører til forventet endring

- En redegjørelse for når kommunen forventer at lovbruddet skal være rettet, og hvilke frister kommunen setter seg for å sikre fremdrift.

Skulle det være spørsmål, ta gjerne kontakt.

Som nevnt under oppsummeringsmøtet, kan Fylkesmannen tilby råd og veiledning som en del av oppfølgingen av tilsynet. Det bes om at det eventuelt tas kontakt med Anne Sørbø på fmtlans@fylkesmannen.no

[1] SSB, folketall pr. første kvartal 2019

[2] Folkehelseprofil Melhus kommune, Folkehelseinstituttet https://khp.fhi.no/PDFVindu.aspx?Nr=5028&sp=1&PDFAar=2019

[3] Samarbeidsavtale interkommunalt samarbeid mellom Melhus kommune og Skaun kommune på tjenesteområde barnevern.

[4] SSB, folketall pr. første kvartal 2019

[5] Folkehelseprofil Skaun kommune, Folkehelseinstituttet https://khp.fhi.no/PDFVindu.aspx?Nr=5029&sp=1&PDFAar=2019

Vedlegg: Gjennomføring av tilsynet

I dette vedlegget omtaler vi hvordan tilsynet ble gjennomført, og hvem som deltok.

Varsel om tilsynet ble sendt 14.04.2019.

Det ble invitert til samtaler med totalt tre ungdommer/unge voksne som har eller har hatt kontakt med barneverntjenesten.

Tilsynsbesøket ble gjennomført ved NAV i Melhus kommune, NAV i Skaun kommune, samt den interkommunale barneverntjenesten for Melhus og Skaun. Tilsynet ble innledet med et kort åpningsmøte 4.11.2019. Oppsummerende møte med gjennomgang av funn ble avholdt 8.11.2019.

En del dokumenter var tilsendt og gjennomgått på forhånd, mens andre dokumenter ble mottatt og gjennomgått i løpet av tilsynsbesøket. Følgende dokumenter ble gjennomgått og vurdert som relevante for tilsynet:

- *«Varsel om tilsyn - Ettervern og samarbeid mellom barneverntjenesten og sosiale tjenester i NAV i Melhus og Skaun kommuner»* brev av 16.5.2019 fra Melhus og Skaun
- Oversikt over klienter/brukere i NAV under 25 år
- Skaun kommunes dialog med innbyggerne om kommunebudsjettet 2019 – rapport
- NAVs personbrukerundersøkelse 2018
- Risikovurdering 2019 NAV Skaun
- Prosjektplan for KS-nettverket Utsatte barn og unge 2017 – 2020 – Skaun kommune

- Organisasjonskart – Skaun kommune
- Organisasjonskart NAV Skaun
- Delegeringsreglement for Skaun kommune
- Økonomireglement for Skaun kommune
- Ansatteoversikt – NAV Skaun
- Rutine for kartlegging – NAV Skaun
- Samarbeidsavtale interkommunalt samarbeid mellom Melhus kommune og Skaun kommune på tjenesteområde barnevern
- «Varsel om tilsyn - Ettervern og samarbeid mellom barneverntjenesten og sosiale tjenester i NAV i Melhus og Skaun kommuner» brev av 16.5.2019 fra Melhus og Skaun
- Oversikt over klienter/brukere i NAV under 25 år
- Skaun kommunes dialog med innbyggerne om kommunebudsjettet 2019 – rapport
- NAVs personbrukerundersøkelse 2018
- Risikovurdering 2019 NAV Skaun
- Prosjektplan for KS-nettverket Utsatte barn og unge 2017 – 2020 – Skaun kommune
- Organisasjonskart – Skaun kommune
- Organisasjonskart NAV Skaun
- Delegeringsreglement for Skaun kommune
- Økonomireglement for Skaun kommune
- Ansatteoversikt – NAV Skaun
- Rutine for kartlegging – NAV Skaun
- Samarbeidsavtale interkommunalt samarbeid mellom Melhus kommune og Skaun kommune på tjenesteområde barnevern
- «Varsel om tilsyn - Ettervern og samarbeid mellom barneverntjenesten og sosiale tjenester i NAV i Melhus og Skaun kommuner» brev av 16.5.2019 fra Melhus og Skaun
- Oversikt over klienter/brukere i NAV under 25 år
- Skaun kommunes dialog med innbyggerne om kommunebudsjettet 2019 – rapport
- NAVs personbrukerundersøkelse 2018
- Risikovurdering 2019 NAV Skaun
- Prosjektplan for KS-nettverket Utsatte barn og unge 2017 – 2020 – Skaun kommune
- Organisasjonskart – Skaun kommune
- Organisasjonskart NAV Skaun
- Delegeringsreglement for Skaun kommune
- Økonomireglement for Skaun kommune
- Ansatteoversikt – NAV Skaun
- Rutine for kartlegging – NAV Skaun
- Samarbeidsavtale interkommunalt samarbeid mellom Melhus kommune og Skaun kommune på tjenesteområde barnevern
- Ansatteoversikt
- Funksjonssirkelen
- Avvik
- Ettervern
- Tiltak Skaun
- Tiltak Melhus
- Klienter med økonomiske transaksjoner
- Oppgavefordeling barneverntjenesten: Barnevernleder – fagleder – saksbehandler
- Årshjul internkontroll, barneverntjenesten - gjeldende fra 30.10.2019
- Mappekontroll (barnevernmappene) gjeldende fra 30.10.2019
- Egenvurdering omsorg (barneverntjenesten), gjeldende fra 30.10.2019
- Ettervern (barneverntjenesten), gjeldende fra 30.10.2019

Det ble valgt 28 mapper etter følgende kriterier:

- Barn/ungdom i målgruppa som mottar/nylig har mottatt (i løpet av de siste 2 år) barnevernstiltak fra kommunen (herunder ettervernstiltak og øvrige)
- Unge voksne i målgruppa som mottar sosiale tjenester og som kontoret eventuelt kjenner til har eller har hatt barnevernstiltak

I tabellen under gir vi en oversikt over hvem som ble intervjuet, og hvem som deltok på oppsummerende møte ved tilsynsbesøket.

Ikke publisert her

Ingen ungdom/ung voksen ble intervjuet i forbindelse med tilsynet. Totalt var 3 invitert til samtale/intervju.

Disse deltok fra tilsynsmyndigheten:

- Fagkoordinator barnevern, Marita Ugseth, Fylkesmannen i Trøndelag, revisjonsleder
- Fagkoordinator NAV, Hanne Reitan Øksnes, Fylkesmannen i Trøndelag, revisor
- Seniorrådgiver barnevern, Oda R. Reinfjord, Fylkesmannen i Trøndelag, revisor
- Seniorrådgiver barnevern, Anne Sørbø, Fylkesmannen i Trøndelag, revisor
- Seniorrådgiver NAV sosial, Mette Øvrewall, Fylkesmannen i Trøndelag, revisor (Melhus)
- Rådgiver NAV sosial, Sabrina Hammer, Fylkesmannen i Trøndelag, revisor (Skaun)

Alle tilsynsrapporter fra dette landsomfattende tilsynet

2019 Barneverntjenestens tilbud om ettervern og samhandling med sosiale tjenester i Nav

Plan for lukking av avvik i etterkant av tilsyn i Melhus kommune og Skaun kommune. Tema: ettervern og samarbeid mellom barneverntjenesten og NAV

Det vises til fylkesmannen gjennomførte tilsyn i Melhus og Skaun kommune 04.11-08.11.19, med påfølgende rapport etter tilsyn datert 20.08.20.

Fylkesmannen vurderte i sitt tilsyn at Melhus kommune ikke sikrer at alle ungdommer som trenger det, får forsvarlig ettervern fra barneverntjenesten:

- Ikke alle aktuelle ungdommer får informasjon om retten til ettervern
- Det fattes ikke alltid avsluttende vedtak der vurderinger av barnets beste inngår som en del av begrunnelsen
- Det sikres ikke alltid
    - Utredning av ungdommens helhetlige situasjon
    - Behov for sosiale tjenesten fra NAV
    - Tilstrekkelig samarbeid med NAV

Dette er brudd på barnevernloven § 1-3, 2. ledd, jfr. §§ 1-4, 1-5, 1-6, 4-1, 6-3a og 2-1 og forskrift om internkontroll for kommunens oppgaver etter lov om barneverntjenesten.

I brev fra fylkesmannen datert 20.08.20 er kommunen bedt om å lage plan for lukking av det avdekkede lovbruddet.

- Tiltak som kommunen har eller skal igangsette for å rette opp i lovbruddet
- Hvordan ledelsen vil følge med på, og kontrollere at tiltakene blir iverksatt
- På hvilken måte ledelsen vil evaluere om tiltakene fører til forventet endring
- En redegjørelse for når kommunen forventer at lovbruddet skal være rettet, og hvilke frister kommunen har satt seg for å sikre fremdrift.

Barneverntjenesten i Melhus og Skaun vil i det følgende redegjøre for hvilke tiltak kommunen iverksetter for å lukke lovbruddene, og hvordan disse vil følges opp.

Tiltak for lukking av avdekkede lovbrudd			
Lovbrudd	**Ikke alle aktuelle ungdommer får informasjon om retten til ettervern**		
Tiltak	**Beskrivelse**	**Iverksatt dato**	**Frist**
Informasjon til ungdom over 16 år om ettervern	○ Tilpasset informasjon til ungdom over 16 år om mulighet for ettervern, og hva dette kan inneholde ○ Informasjonen gis både muntlig og skriftlig – i form av informasjonsbrosjyre. ○ Informasjon gis både til ungdom som mottar tiltak i og utenfor hjemmet ○ Informasjon om ettervern gis også til ungdom mellom 16 og 18 år hvor tiltakene avsluttes og barnevernssaken henlegges før fylte 18 år	Ny rutine for ettervern 30.10.19 Informasjonsbrosjyre utarbeidet desember 2019	Revidering av rutine 30.10.20
Lovbrudd	**Det fattes ikke alltid avsluttende vedtak der vurderinger av barnets beste inngår som en del av begrunnelsen**		
Tiltak	**Beskrivelse**	**Iverksatt dato**	**Frist**
Sikre at vedtak utformes i tråd med gjeldende lovkrav	Ny mal for vedtak som skal inneholde: ○ Beskrivelse av bakgrunn for saken ○ Beskrivelse av aktuell situasjon ○ Beskrivelse av saksforberedende opplysninger ○ Beskrivelse av partenes vurdering ○ Beskrivelse av barnets stemme ○ Redegjørelse for barneverntjenestenes vurderinger, herunder vurdering av barnets beste i eget punkt ○ Vedtak rettet mot barn over 15 år skrives i «du» form med informasjon som er tilpasset og forståelig for ungdommen	Mal for vedtak endret 2018 Rutine for utforming av vedtak iverksatt 30.10.19	Ny mal for vedtak 15.10.20
Det fattes vedtak om avslutting i alle saker ved henleggelse	○ Ny rutine for henleggelse/avslutning av sak ○ Sikres via mappekontroll 2 ganger årlig	Rutine for avslutning 30.10.19 Mappekontroll 31.10.19	Revidering 31.10.20
Forfallsregister - sikre ivaretakelse av angrefrist	Bruke barneverntjenestens forfallsregister, for å sikre at alle ungdommer som har takket nei til tiltak, får reell mulighet til angrerett.	Rutine iverksatt 30.10.19	

Lovbrudd	**Det sikres ikke alltid** ○ **Utredning av ungdommens helhetlige situasjon** ○ **Behov for sosiale tjenesten fra NAV** ○ **Tilstrekkelig samarbeid med NAV**		
Tiltak	**Beskrivelse**	**Iverksatt dato**	**Frist**
Sikre kartlegging av ungdommens helhetlige behov	○ Innlemmes som eget punkt i rutine for ettervern ○ Skjer i enighet med ungdommen – vurdering av status og behov for kartlegging/innhenting av ytterligere informasjon for å iverksette ettervern tilpasset ungdommens behov	Rutine iverksatt 30.10.19	Revidering av rutine 29.10.20
Revidering av rutiner i EQS	Revidere gjeldende rutiner i EQS, sist revidert 30.10.19 Dette skal sikre at kommunens rutiner er i tråd med gjeldende lov og forskrift for god barneverfaglig praksis og forsvarlig tjenestetilbud Dette gjelder: ○ Revidering årshjul internkontroll ○ Revidering rutiner for ettervern ○ Revidering av skjema for mappekontroll ○ Revidering av skjema for egenvurdering av ettervern Aktuelle referanser: ○ Gjeldende lov og forskrift ○ Saksbehandlingsrundskrivet for barneverntjenesten ○ Rundskriv om tiltak etter barnevernloven for ungdom over 18 år ○ Retningslinjer for samarbeid mellom barneverntjenesten og NAV-kontoret ○ Tilsynsrapport fra helsetilsynet «En dag -så står du der helt alene»	30.10.19	29.10.20
Sikre implementering av veiledende samarbeidsavtale mellom NAV og	○ Årlig gjennomgang av samarbeidsavtale NAV/barnevern i personalmøte	Vår 2019	Frist 01.12.20
Styrke samarbeidsforholdet mellom NAV og barneverntjenesten	○ Systemnivå ✓ 2 fellesmøter pr. år med NAV Melhus ✓ 2 fellesmøter pr. år med NAV Skaun ○ Enkeltsak	01.01.19	

	✓ Tydeliggjøring av ansvarsforhold og oppgavefordeling mellom etatene, jfr rutiner		
Opplæring av nytilsatte	○ Informasjon om og gjennomgang av rutiner EQS, samarbeidsavtale NAV, veileder NAV ○ Prioritere deltakelse på kurs for nytilsatte i regi av fylkesmannen ○ Saksgjennomgang ukentlig/annenhver uke	Kontinuerlig	
Organisatoriske endringer/kompetanseheving	○ Nytt lederteam ○ Endret organisering av tjenesten ○ Jevnlig saksgjennomgang og styrket lederstøtte til ansatte ○ Økt faglig kompetanse ✓ Styrket ledelse ✓ Større fagmiljø ✓ Stabilisering av arbeidsmiljø ✓ Tjenestestøtteprogram i regi av fylkesmannen ✓ Fortløpende gjennomgang i team/personalmøter om endring i lov, forskrift, tolkningsutallesler, rundskriv mm	Endringer gjennomført i etterkant av 01.08.17	
Plandag	Tjenesten har årlige plandager for planlegging av fokusområder for kommende år. Ettervern vil være tema for første plandag.		Dato for plandag 17.11.20

Hvordan ledelsen vil følge med på, og kontrollere at tiltakene blir iverksatt

Ledernivå barnverntjenesten:

Kontrolleres via tjenestens system for internkontroll, jfr blv § 2-1. Det er nå styrket ledelse ved tjenesten, noe som fører til tettere oppfølging av medarbeidere, samt styrket kontroll av arbeidet som utføres. Arbeidet ledes, kontrolleres og godkjennes i tråd med lov, forskrift og gjeldende rutiner på tjenesten.

Aktivitet	**Beskrivelse**
Kontroll av vedtak	Skjer fortløpende ved godkjenning av vedtak - både av fagleder og leder

Oppfølging av saksutredning, herunder fokus på informasjonsgrunnlag som grunnlag for vurdering /beslutning	Via rutinemessig saksgjennomgang – hver 2. til 3. uke.
Mappekontroll	Hyppighet på 4 ganger pr år: o 2 x systematisk gjennomgang av alle mapper o 2 ganger x stikkprøver
Årshjul for tjenesten	Leder kontrollerer at internkontrollen følges opp ihht årshjul for barneverntjenesten, samt årshjul for internkontroll. Kontrollen gjennomføres i lederteam.
Kontroll på ulike systemnivå i kommunen:	
Ledelsens gjennomgang	Årlig gjennomgang av status for barneverntjenesten. Deltakere: barneverntjenesten, virksomhetsledere Melhus og Skaun, kommunalsjef og rådmann i Melhus
Rapportering via Stratsys	Leder rapporterer til enhetsleder på utviklingsmål for tjenesten
Årlig rapportering til kommunestyret	Inntas i endring i barnevernlov med virkning fra 01.01.21. Barneverntjenesten v/leder utarbeider skriftlig rapport

På hvilken måte ledelsen vil evaluere om tiltakene fører til forventet endring	
Aktivitet	**Beskrivelse**
Mappekontroll	Utføres av hver enkelt kontaktperson i enkeltsak. Funnene oppsummeres i rapport fra fagledere til barnevernleder
Årlig egenevaluering på ettervern, jfr årshjul	Evaluering skjer i team, hvor fagleder og kontaktpersoner er til stede
Innhente brukerstemmer	Utarbeide system for tilbakemelding fra ungdom som mottar ettervern. I løpet av våren 2021.

Redegjørelse for når kommunen forventer at lovbruddet skal være rettet, og hvilke frister kommunen har satt seg for å sikre fremdrift.

Som det fremkommer av tilsynsrapporten fra Fylkesmannen, har Melhus og Skaun barneverntjeneste de siste årene iverksatt et omfattende endringsarbeid, både faglig, organisatorisk og strukturelt. Dette har bl.a medført styrket ledelse, revidering av rutiner og økt interkontroll på tjenesten. Mye av dette arbeidet var nylig gjennomført ved tilsynet, slik at de strukturelle endringer og nye rutiner ikke hadde blitt tilstrekkelig implisert ved tidspunkt for tilsynet.

Barneverntjenesten vurderer at det iverksatte arbeidet har ført til positive endringer på kvaliteten som utføres ved tjenesten og til økt forsvarlighet på tjenestetilbudet. I forhold til tema for tilsynet kommer dette bl.a til syne ved system for angrefrist, økt brukermedvirkning, endret praksis for

vedtaksskriving, samt at tjenesten har forbedrede rutiner og system for å kontrollere arbeidet som gjøres. Endringsarbeidet har også medført endret forståelse om ettervern, hvilke ungdommer dette gjelder for og hva ettervern kan innebære. I tilsynsrapporten vises det til at antall ungdommer som mottar ettervern har vært lavt, selv om man har sett at tallet er økende. Barneverntjenesten vil her vise til at det i 1.halvår 2019 var totalt 11 ungdommer som mottok ettervern. 1.halvår 2020 var dette tallet økt til 17.

Årshjul for internkontroll ble iverksatt oktober 2019. Coronasituasjonen har imidlertid ført til at alle elementer i årshjulet ikke har blitt gjennomført som planlagt. Bl.a var det planlagt egenevaluering av ettervern i mars 2020. Dette ble ikke gjennomført som planlagt. Egenevalueringen vil gjennomføres i november 2020. Barneverntjenesten forventer at dette arbeidet vil vise at påpekte lovbrudd er rett opp i, og at det er etablert en forsvarlig praksis rundt arbeidet med ettervern og tilfredsstillende samarbeid med NAV.

Melhus 23.09.20

Ragnhild Høyem

Leder for barneverntjenesten

Monika Sem Mostad

Fagleder barnevern

Revisjonsstrategi - orientering fra revisor

Behandles i utvalg	Møtedato	Saknr
Kontrollutvalget i Melhus kommune	03.11.2020	46/20

Saksbehandler Eva J. Bekkavik
Arkivkode FE - 216
Arkivsaknr 20/399 - 1

Forslag til vedtak
1. Kontrollutvalget tar revisors redegjørelse til orientering.
2. Kontrollutvalget har ingen merknader til oppdragsansvarlig revisors vurdering av egen uavhengighet.

Vedlegg
Revisors uavhengighetserklæring
Bekreftelse på vandel oppdragsansvarlig revisor

Saksopplysninger
Kontrollutvalget skal påse at kommunens regnskaper blir revidert på en betryggende måte. (Kommuneloven § 23-2), samt holde seg løpende orientert om revisjonsarbeidet (forskrift om kontrollutvalg og revisjon § 3)
Kontrollutvalgets sekretariat har i den anledning bedt oppdragsansvarlig revisor for Melhus kommune om å orientere om planleggingen av revisjonsarbeidet for 2020 og den løpende revisjonen så langt i året.
Kontrollutvalget vil på denne måten både ha mulighet til å følge opp det arbeidet som gjøres, forsikre seg om at revisjonen fungerer på en betryggende måte og gi innspill til revisor i videre arbeid.

Revisors vandel
Det er satt krav om vandelsattest for den som er ansvarlig for revisjonsoppdraget i en kommune (Kommuneloven § 24-4). For registrerte og statsautoriserte revisorer vil vandel normalt være kontrollert av finanstilsynet ifm innvilget autorisasjon.
Bekreftelse på revisors vandel er gitt av Revisjon Midt-Norge SA (vedlegg).

Revisors uavhengighet
Revisor har plikt til løpende å foreta en vurdering av egen uavhengighet (forskrift om kontrollutvalg og revisjon § 19). Oppdragsansvarlig revisor skal hvert år avgi en skriftlig egenvurdering av sin uavhengighet til kontrollutvalget.
Det er gitt begrensninger for alle som deltar i revisjonen av en kommune når det gjelder andre ansettelsesforhold, styreverv, interessekonflikter og rådgivningstjenester (forskrift om kontrollutvalg og revisjon §§ 16 - 18).
Oppdragsansvarlig revisor for Melhus kommune har vurdert sin uavhengighet (vedlegg).

Kontrollutvalgets sekretariat viser for øvrig til revisors orientering i møtet.

Konklusjon
Kontrollutvalgets sekretariat viser til revisors orientering i møtet og anbefaler kontrollutvalget å ta redegjørelsen, samt revisors vurdering av egen uavhengighet, til orientering.

Revisjon Midt-Norge
Bidrar til forbedring

Vurdering av oppdragsansvarlig revisors uavhengighet for Melhus kommune

Innledning
Ifølge kommuneloven § 24-4 skal revisor være uavhengig og ha god vandel. Nærmere krav til revisors uavhengighet og vandel følger av forskrift om kontrollutvalg og revisjon §§ 16-19.

Kravene til uavhengighet og objektivitet gjelder for alle som utfører revisjon for kommunen, herunder regnskapsrevisjon, forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll. Dette omfatter både oppdragsansvarlig revisor, medarbeidere på oppdraget og eventuelt andre som er engasjert på oppdraget.

Revisjon Midt-Norge SA har et kvalitetskontrollsystem i samsvar med internasjonal standard for kvalitetskontroll (ISQC 1). Kvalitetskontrollsystemet omfatter dokumenterte retningslinjer og rutiner for etterlevelse av etiske krav, faglige standarder og krav i gjeldende lovgivning og annen regulering. Som en del av kvalitetskontrollsystemet har vi rutiner for å følge opp og sikre at revisjonsteamet har tilstrekkelig uavhengighet.

Ifølge kontrollutvalgs- og revisjonsforskriften § 19 skal oppdragsansvarlig revisor hvert år, og ellers ved behov, gi en skriftlig egenvurdering av sin uavhengighet til kontrollutvalget. Denne egenvurderingen følger nedenfor.

Oppdragsansvarlig revisors vurdering av uavhengighet

Forskriftskrav	Oppdragsansvarlig revisors egenvurdering
Overordnet krav til uavhengighet (§ 16)	Undertegnede bekrefter at det ikke foreligger spesielle forhold som er egnet til å svekke tilliten til revisors uavhengighet og objektivitet.
Tilknytning til den reviderte virksomheten (§ 17)	Undertegnede har ikke selv eller nærstående som har en slik tilknytning til den reviderte eller kontrollerte virksomheten eller virksomhetens ansatte eller tillitsmenn at den er egnet til å svekke revisorens uavhengighet og objektivitet.
Stillinger i kommunen (§ 18 a)	Undertegnede har ikke andre stillinger eller verv i kommunen.
Stillinger i virksomhet (§ 18 b)	Undertegnende har ikke andre stillinger i en virksomhet som kommunen deltar i eller er eier av, utover at Revisjon Midt-Norge SA utfører revisjon og er organisert som et samvirkeforetak.
Medlem av styrende organer (§ 18 c)	Undertegnede er ikke medlem av styrende organer i virksomhet som kommunen eller fylkeskommunen deltar i eller er eier av, utover at Revisjon Midt-Norge SA utfører revisjon og er organisert som et samvirkeforetak.
Deltakelse eller funksjoner i annen virksomhet (§ 18 d)	Undertegnede deltar ikke i, eller har funksjoner i en annen virksomhet, som kan medføre at revisors interesser kommer i konflikt med interessene til kommunen, eller på annen måte er egnet til å svekke tilliten til revisor.

Forskriftskrav	Oppdragsansvarlig revisors egenvurdering
Rådgivning eller andre tjenester (§ 18 e)	Før slike tjenester gjør undertegnede en vurdering av rådgivningens eller tjenestens art med hensyn til revisors uavhengighet og objektivitet. Dersom vurderingen konkluderer med at utøvelse av slik tjeneste kommer i konflikt med kontrollutvalgs- og revisjonsforskriften § 18 e, utfører vi ikke tjenesten. Revisor vurderer hvert enkelt tilfelle særskilt. Revisor besvarer løpende spørsmål/henvendelser som er å betrakte som veiledning og bistand og ikke revisjon. Undertegnede er bevisst på at også slik veiledning må skje med varsomhet og på en måte som ikke binder opp revisors senere revisjons- og kontrollvurderinger. Undertegnede har ikke ytet rådgivnings- eller andre tjenester overfor Melhus kommune som kommer i konflikt med denne bestemmelsen.
Tjenester under kommunens egne ledelses- og kontrolloppgaver (§ 18 f)	Undertegnede har ikke ytet tjenester overfor Melhus kommune som hører inn under kommunens egne ledelses- og kontrolloppgaver.
Fullmektig for den revisjonspliktige (§ 18 g)	Undertegnede opptrer ikke som fullmektig for Melhus kommune.

Orkanger 17. september 2020

Kjell Næssvold
Kjell Næssvold
Oppdragsansvarlig revisor

Revisjon Midt-Norge SA

Revisjon Midt-Norge
Bidrar til forbedring

Kontrollutvalget i Melhus kommune

Kontaktperson:
Arnt R. Haugan

Dato og referanse:
31.10.2018

Revisjon Midt-Norge SA
Postboks 2565
7735 Steinkjer

Besøksadresse:
Fylkets Hus
Seilmakergata 2
7735 Steinkjer

Org nr: 919 902 310 mva
Bank: 4270 18 38658
M post@revisjonmidtnorge.no
T +47 907 30 300

Endring av oppdragsansvarlig revisor – bekreftelse på kompetanse, kvalifikasjoner og uavhengighet

Kontrollutvalget skal påse at revisor har kompetanse til å gjennomføre revisjonsoppgavene i henhold til faglige standarder, og at revisor oppfyller de formelle krav til kompetanse, uavhengighet og plettfri vandel som stilles i regelverket.

Våre tjenester og kompetanse
Revisjon Midt-Norge SA leverer tjenester innenfor regnskapsrevisjon, forvaltningsrevisjon, selskapskontroll, attestasjonsoppgaver og rådgivning.

Vi har stor kompetanse på offentlig forvaltning og kommunal økonomi. Våre 40 ansatte har erfaring fra revisjon av 43 kommuner og kjenner kommunene våre og kommunal sektor godt.
Vi har et stort og tverrfaglig kompetansemiljø som består av blant annet:

- Statsautoriserte revisorer
- Registrerte revisorer
- Økonomer
- Samfunnsvitere
- Jurister
- Statsvitere

Vi er underlagt krav til obligatorisk etterutdanning og ekstern kvalitetskontroll fra NKRF.

Oppdragsansvarlig revisor
Oppdragsansvarlig revisor for Melhus kommune er Kjell Næssvold.

Jeg bekrefter med dette at Kjell Næssvold oppfyller de krav som stilles i forhold til å være oppdragsansvarlig regnskapsrevisor i henhold til kommuneloven og forskrift om revisjon.
Vandelsattest er innhentet 24.10.2007.

Med vennlig hilsen

Arnt R. Haugan /s
daglig leder

Direkte ☎ 922 539 81 eller ✉ arnt.robert.haugan@revisjonmidtnorge.no

Forvaltningsrevisjon og metodevalg - orientering til kontrollutvalget

Behandles i utvalg	Møtedato	Saknr
Kontrollutvalget i Melhus kommune	03.11.2020	47/20

Saksbehandler	Eva J. Bekkavik
Arkivkode	FE - 217, TI - &30
Arkivsaknr	20/201 - 17

Forslag til vedtak
Kontrollutvalget tar med seg informasjonen om forvaltningsrevisjon og medtodevalg inn i sitt arbeid med bestillinger av forvaltningsrevisjoner.

Saksopplysninger
En av hovedoppgavene for kontrollutvalgene er å utarbeide plan for forvaltningsrevisjon og bestille forvaltningsrevisjoner basert på denne planen.
Kontrollutvalget har utarbeidet plan for forvaltningsrevisjon for 2020-2024, planen ble vedtatt av kommunestyret i september 2020. Kommunestyret har foretatt en tydelig prioritering av aktuelle tema/områder i planen.
Neste skritt i kontrollutvalgets arbeid er å bestille forvaltningsrevisjoner fra denne planen og da er det viktig at kontrollutvalget får formidlet en tydelig bestilling til forvaltningsrevisor.

På den årlige samlingen for kontrollutvalg i regi av Konsek Trøndelag (22.10.2020) så hadde Arild Blekesaune, professor i samfunnsvitenskapelige forskningsmetoder og medlem av kontrollutvalget Melhus kommune, et innlegg om forvaltningsrevisjon og metodevalg.
Det var kun kontrollutvalgets leder som hadde anledning til å delta på samlingen denne gangen.
Kontrollutvalgets leder ønsket at alle utvalgsmedlemmene skulle få denne informasjonen fordi dette er viktig kunnskap som kontrollutvalgets medlemmer vil ha nytte av nå når utvalget skal bestille forvaltningsrevisjoner fra ny plan.

Arild Blekesaune har blitt forespurt og sagt seg villig til å snakke om ulike metoder i forvaltningsrevisjon og forholdet mellom spørsmålsformulering og metodevalg på kontrollutvalgets møtet 3. november.

Bestilling av forvaltningsrevisjon - Tverrfaglig samarbeid barn og unge

Behandles i utvalg	Møtedato	Saknr
Kontrollutvalget i Melhus kommune	03.11.2020	48/20

Saksbehandler	Eva J. Bekkavik
Arkivkode	FE - 217, TI - &58
Arkivsaknr	20/400 - 1

Forslag til vedtak

1. Kontrollutvalget viser til plan for forvaltningsrevisjon for 2020-2024 og bestiller en forvaltningsrevisjon om tverrfaglig samarbeid barn og unge.
2. Prosjektplan med ressursramme og tidspunkt for ferdig rapport oversendes kontrollutvalgets sekretariat innen 23.11.2020 og legges frem for kontrollutvalget på utvalgets møte 02.12.2020.
3. Kontrollutvalget gir sekretariatet fullmakt til å følge opp prosjektet på vegne av utvalget.

Utrykt vedlegg

Plan for forvaltningsrevisjon 2020-2024, vedtatt av kommunestyret 22.09.2020

Saksopplysninger

Kontrollutvalget og kommunestyret har gjennom utarbeidelsen og vedtak av plan for forvaltningsrevisjon for 2020 - 2024, lagt premissene for forvaltningsrevisjonsarbeidet ut 2024. Planen inneholder 12 prioriterte områder, og tverrfaglig samarbeid barn og unge ble prioritert som nummer en.

Melhus kommune har gjennomsnittlig 550 timer til rådighet pr. år når det gjelder forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll. Så langt i 2020 så er 60 timer brukt på revisors arbeid med risiko- og vesentlighetsvurderinger, og 270 timer er brukt på en forvaltningsrevisjon på samhandlingsreformen (ferdig rapport skal behandles på kontrollutvalgets møte 2. desember).

Vi gjengir omtalen av prosjektet tverrfaglig samarbeid barn og unge fra plan for forvaltningsrevisjon 2020 – 2024:

> Godt tverrfaglig samarbeid handler om at ulike fagmiljøer (lærere, spesialpedagogiske ressurser, pedagogisk-psykologisk tjeneste (PP-tjenesten) og helsestasjons- og skolehelsetjenesten) arbeider sammen og ser tilbudene til barn og unge i sammenheng. De ansatte i tjenestene må snakke godt sammen og barnas behov må være utgangspunktet for samarbeidet.
>
> Aktuelle innfallsvinkler i en forvaltningsrevisjon kan være å se på om regjeringens mål og forventninger for tverrfaglig samarbeid oppfylles, om foreldre får god veiledning og oppfølging, om barn og foreldre involveres for å finne gode løsninger, om ulike oppfatninger av regelverket for taushetsplikt, opplysningsplikt og avvergeplikt hindrer godt samarbeid og samordning, om tjenestene kjenner godt nok til hverandres arbeidsområder, om det arbeides strukturert og målrettet for å styrke det tverrfaglige samarbeidet og om det tverrfaglige samarbeidet kun er rettet mot enkeltindivider eller om det er rettet mot barnas samlede oppvekst- og læringsmiljø

Det legges opp til at kontrollutvalgets møte benyttes til drøfting av mulige problemstillinger som skal legges til grunn for bestillingen.

Konklusjon

Det legges opp til at kontrollutvalgets møte benyttes til drøfting og fastsetting av problemstillinger som skal legges til grunn for bestillingen.
Prosjektplan med ressursramme og tidspunkt for ferdig rapport oversendes kontrollutvalgets

sekretariat innen 23.11.2020 og legges frem for kontrollutvalget på utvalgets møte 02.12.2020.
Kontrollutvalget gir sekretariatet fullmakt til å følge opp prosjektet på vegne av utvalget.

Plan for eierskapskontroll – Vurdering av risikoområder

Behandles i utvalg	Møtedato	Saknr
Kontrollutvalget i Melhus kommune	03.11.2020	49/20

Saksbehandler Eva J. Bekkavik
Arkivkode FE - 037, TI - &30
Arkivsaknr 20/432 - 1

Forslag til vedtak

1. Kontrollutvalget ber sekretariatet legge frem forslag til plan for eierskapskontroll til neste møte, basert på revisors risiko- og vesentlighetsvurdering og de innspill som er kommet frem i møtet.
2. Kontrollutvalget vil prioritere følgende selskap i planen:
   –
   –
   –

Vedlegg
Revisors risiko- og vesentlighetsvurderinger selskaper
Melhus kommune - eierskap pr. 31.12.2019
Eierskapsmelding for Melhus kommune (uten regnskapsoversikter)
Melhus kommunes eierstrategi pr. mai 2019
ReMidt IKS

Saksopplysninger
Kontrollutvalget skal påse at det føres kontroll med forvaltningen av kommunens eierskap i selskaper som kommunen har eierinteresser i. Kontrollutvalget skal på samme måte som for forvaltningsrevisjon utarbeide en plan for gjennomføring av eierskapskontroll. Planen skal baseres på risiko- og vesentlighetsvurderinger av kommunens eierskap. Hensikten med risiko- og vesentlighetsvurderingen er å finne ut hvor det er størst behov for eierskapskontroll.

Eierskapskontroll er hjemlet i kommuneloven § 23-4 og innebærer å kontrollere om den som utøver kommunens eierinteresser, gjør dette i samsvar med lover og forskrifter, kommunestyrets eller fylkestingets vedtak og anerkjente prinsipper for eierstyring.
Dersom kontrollen skal omfatte selskapets virksomhet, dvs. spørsmål som krever innsyn i selskapets drift må dette gjøres i form av en forvaltningsrevisjon. Eierskapskontrollen retter seg altså mot kommunen som eier og den eller de som utøver kommunens eierinteresser i og utenfor eierorganet.

Risiko- og vesentlighetsvurderingene som er gjort på eierskap følger med som vedlegg til saken. Hensikten med risiko- og vesentlighetsvurderingene er å finne ut hvor det er størst behov for eierskapskontroll.

Vurdering og konklusjon
Basert på revisors risiko- og vesentlighetsvurderinger og kunnskap som kontrollutvalget har om selskapene som Melhus kommune har eierandeler i, må utvalget bestemme hvilke selskaper de ønsker prioritert i planen.
Det kan også være hensiktsmessig å sette opp som et eget punkt i plan for eierskapskontroll en generell kontroll av kommunens eierstyring. Det vil gi kontrollutvalget og kommunestyret nyttig informasjon om kommunen har et bevisst og aktivt forhold til sine eierskap.

Det er lagt opp til at forslag til plan for eierskapskontroll skal behandles av kontrollutvalget på møtet i desember, planen oversendes deretter til kommunestyret som vedtar den endelige prioriteringen av eierskapskontrollarbeidet for perioden 2021-2024.

PM Revisjon Midt-Norge

Revisors risiko- og vesentlighetsvurdering

Melhus kommune

pr 31.12.2019

Tabell 2. Oppsummering av risikovurdering eierskap

Høy risiko	Moderat risiko	Lav risiko
	Eierstyring og utøvelse	ReMidt IKS
	Gauldal Brann og Redning IKS	
	Melhus utviklingsarena AS	

1 INNLEDNING

Formålet med risiko- og vesentlighetsvurderingen er å gi kontrollutvalget og eventuelt kommunestyret et overordnet verktøy til å velge områder innen kommunens virksomhet som det kan være aktuelt å gjennomføre et forvaltningsrevisjonsprosjekt eller en eierskapskontroll.

Risiko- og vesentlighetsvurderingen skal danne grunnlag for kontrollutvalgets og eventuelt kommunestyrets videre arbeid med valg av forvaltningsrevisjonsprosjekter og herunder plan for forvaltningsrevisjon for en nærmere angitt periode.

Kommunelovens § 23-3 forklarer at forvaltningsrevisjon innebærer å gjennomføre systematiske vurderinger av økonomi, produktivitet, regeletterlevelse, måloppnåelse og virkninger ut fra kommunestyrets eller fylkestingets vedtak. Andre ledd sier at kontrollutvalget minst en gang i valgperioden skal utarbeide en plan som viser på hvilke områder det skal gjennomføres forvaltningsrevisjoner. Planen skal baseres på en risiko- og vesentlighetsvurdering av kommunes eller fylkeskommunens virksomhet eller virksomheten i kommunens eller fylkeskommunens selskaper. Hensikten med risiko- og vesentlighetsvurdering er å finne ut hvor det er størst behov for forvaltningsrevisjon.

Kommunelovens § 23-4 omtaler eierskapskontroll, som innebærer å kontrollere om den som utøver kommunens eller fylkeskommunens eierinteresser gjør dette i samsvar med lover og forskrifter, kommunestyrets eler fylkestingets vedtak eller anerkjente prinsipper for eierstyring. På samme måte som for forvaltningsrevisjoner, skal det utarbeides en plan basert på risiko- og vesentlighetsvurdering av kommunens eller fylkeskommunens eierskap. Hensikten med risiko- og vesentlighetsvurderingen er å finne ut hvor det er størst behov for eierskapskontroll.

Revisjon Midt-Norge SA utarbeider risiko- og vesentlighetsvurderinger ved starten av ny valgperiode og vurderingen oppdateres årlig med nytt tallmateriale og eventuelt nye vurderinger ved behov.

5 SELSKAPER HVOR KOMMUNEN HAR EIERINTERESSER

Her er risikovurderingene knyttet til kommune sine eierinteresser oppsummert og grunnlaget for vurderingene er nærmere beskrevet i fortsettelsen.

Melhus kommune har eierskap i følgende selskap:

Tabell 17. Melhus kommunes eierskap

Selskapet navn	Eierandel	Balanseført verdi
Trønderenergi	13,5 %	109 386 859
Vekst Melhus AS	100 %	850 000
Gaula Natursenter AS	40 %	100 000
(Envina IKS) ReMidt IKS	(72 %) 12,8 % andel fra 1.1.2020	1
Gauldal Brann og Redning IKS	70 %	1
Interkommunalt arkiv Trøndelag IKS	3,1 %	1
KonSek Trøndelag IKS	5 %	63 000
Private foretak med begrenset ansvar		
Melhus boligbyggerlag, 5 andeler, nr 39-43		1 000
Melhus Skysstasjon	33,33 %	100 000
AL Biblioteksentralen		10
Lundemo Bruk AS	100 %	4 000 000
Styret Stiftelsen Thora		200 000
Melhus Utviklingsarena AS	100 %	351 401
Oi! Trøndersk Mat og Drikke AS		20 000
Hovstad Næring	100 %	4 491 599
Revisjon Midt – Norge SA		120 001

Kilde: Årsregnskap 2019, note 5

Melhus kommune har utarbeidet eierskapsmelding for sitt eierskap, siste gang vedtatt i kommunestyret i sak 51/19. Melhus kommune etablerte et eget eierskapsutvalg i

formannskapets sak 167/2008 (på møte 14.10.2008). Utvalget har utarbeidet et eierstrategidokument med informasjon om styrearbeid og informasjon om de enkelte selskap Melhus kommune har eierandeler i.

Plan for selskapskontroll har tidligere prioritert følgende selskap:

1. Gauldal Brann og Redning IKS. Formålet med selskapet er å ivareta eiernes oppgaver og forpliktelser i henhold til brann- og eksplosjonsvernlovgivningen. Økonomisk representerer selskapet en vesentlig investering for Melhus kommune. Selskapet yter også samfunnskritiske tjenester på vegne av kommunen og må derfor sies å ha høy samfunnsmessig vesentlighet. En selskapskontroll av Gauldal Brann og Redning IKS vil kun være aktuelt å sette i gang dersom begge eiere prioriterer det. – ikke gjennomført
2. Melhus Utviklingsarena AS. Selskapet har som formål å utvikle næringsarealer innen kommunens grenser. Forvalter en betydelig kommunal investering. Selskapet er i dialog med Statens vegvesen om bygging av et planfritt kryss fra Skjendigstad til Støren i.fbm. utbygging av E6 – ikke gjennomført
3. System og praksis for eierstyring/eierskapskontroll kan blant annet inkludere kontroll med praktisering av eierskapsstrategi, rutiner rundt deltakelse i generalforsamlinger og kommunikasjon med selskapene man er eier i. Slik kontroll kan eventuelt ta utgangspunkt i oppfølgingen av noen enkeltselskaper - ikke gjennomført.

Det har tidligere vær gjennomført selskapskontroller i:

- Eierskapskontroll av fem eide selskaper i 2012
- TrønderEnergi AS 2013
- Envina IKS 2015

Det vil etter revisors vurdering være fornuftig å videreføre undersøkelser knyttet til Gauldal Brann og Redning IKS, og Melhus utviklingsarena AS. I Trønderbladet den 25.2, sak 22/20 vises det til at kommunestyret freder Gauldal Brann og Redning IKS for ytterligere utredninger og ber selskapet komme tilbake med informasjon om hvordan brannvesenet kan rustes for framtida. Dette bør følges videre opp. Det vil videre være fornuftig å ta en gjennomgang av ReMidt IKS i planperioden for å se hvordan renovasjonsordningen fungerer i kommunen, da dette er sentrale tjenester for kommunens innbyggere. En gjennomgang av kommunens eierstyring kan også være grunnlag for å gjennomføre for å se om denne utøves i samsvar med gitte føringer i kommunestyret.

Revisjon

Postadresse: Postboks 2565, 7735 STEINKJER

Hovedkontor: Fylkets Hus, Steinkjer

Tlf. 907 30 300 - www.revisjonmidtnorge.no

Note 5 Aksjer og andeler

		Selskapets organisasjons nummer	Eierandel i selskapet 2019	Balanseført verdi 2019	Balanseført verdi 2018
2.21	**Aksjer og andeler utstedt av :**				
2.2141	**Livsforsikring mv**				
01	KLP - Egenkapitalinnskudd			**35 510 069**	**32 473 311**
	Sum sektor			**35 510 069**	**32 473 311**
2.2168	**Selvstendige kommuneforetak**				
03	Trønderenergi 1.511.019 A-aksjer	980 417 824	13,50 %	109 386 859	109 386 859
04	Vekst Melhus AS 850 aksjer a kr 1000	980 888 193	100,00 %	850 000	850 000
05	Gaula Natursenter As, 100 aksjer a kr. 1.000	983 503 691	40,00 %	100 000	100 000
08	*Envina IKS	986 790 594	72,00 %	1	1
09	Gauldal Brann og Redning IKS	989 516 191	70,00 %	1	1
10	Interkommunalt Arkiv Trøndelag	971 375 965	3,10 %	1	1
13	Konsek Trøndelag IKS	988 799 475	5,00 %	63 000	63 000
	Sum sektor			**110 399 862**	**110 399 862**
2.2170	**Private foretak med begrenset ansvar**				
06	Melhus Boligb.lag, 5 andeler a 200, nr. 39 - 43.	-		1 000	1 000
10	Melhus Skysstasjon AS, 100 aksjer a 1.000	955 604 245	33,33 %	100 000	100 000
14	AL Biblioteksentralen, 8 and.	910 568 183		10	10
35	Lundemo Bruk AS, 500 aksj. a´ 500 kr	946 962 805	100,00 %	4 000 000	4 000 000
37	Styret i stiftelsen Thora	988 671 916		200 000	200 000
38	Melhus Utviklingsarena AS 1000 aksjer	992 353 600	100,00 %	351 401	351 401
41	Oi! Trøndersk Mat og Drikke AS. 4 aksjer a kr 5.000,-.	988 067 075		20 000	20 000
42	Hofstad Næring	820 165 292	100,00 %	4 491 599	4 491 599
43	Revisjon Midt-Norge SA	919 902 310		120 001	120 001
	Sum sektor			**9 284 011**	**9 284 011**
	Sum kapittel			**155 193 942**	**152 157 184**

*Melhus kommunestyre vedtok 18.6.19 (sak 39/19) å overdra eiendeler, egenkapital og gjeld til ReMidt IKS (org.nr. 975 936 333) og ReMidt Næring AS pr. 01.01.2020.
Melhus kommune vil få en eierandel i ReMidt IKS ift. folketallet på 12.8% og må bidra med kr 4.663.567 fra disposisjonsfondet for dette. ReMidt IKS vil eie 20% i ReMidt Næring AS.
Melhus kommune sin direkte eierandel i ReMidt Næring AS vil i utgangspunktet være 3.08%, men kommunestyret vedtok å kjøpe ekstra aksjer for 3.2 mill. kr.
Kommunene har også opsjon fram til 2024 om å kjøpe flere aksjer i ReMidt Næring AS til samme verdi.
ReMidt IKS vil ha en maksimal låneramme på 400 mill kr, der altså Melhus kommune indirekte har ansvar for 51.2 mill kr (12.8%). Selvkostfondet i Envina IKS pr 31.12.19 vil bli overført ReMidt IKS for utbetaling til abbonnonentene ihht. selvkostregelverket.

Eierskapsmelding for

Melhus kommune 2018

Innhold

1. Bakgrunn for meldingsarbeidet 3
2. Hva er en eierskapsmelding 3
3. Eierstyring 4
   3.1. Hva vil vi med eierskapet? 4
   3.2. Kommunen som eier – roller og rolleforståelse 4
   3.3. Kommunen som eier 4
   3.4. Kontrollutvalget 5
   3.5. Kommunerevisjonen 5
   3.6. Eierrepresentant i operative organer 5
   3.7. Rådmannens rolle 6
   3.8. Folkevalgte som styremedlemmer 6
4. Eierskapsprinsipper 6
   4.1. Støttende vs.aktivt eierskap 7
   4.2. Krav til kommunen som eier 7
   4.3. Eierstrategi 8
5. Oversikt over regnskap for 2017 og 2016 i de selskaper kommunen har knyttet eierstrategi til 10

ENVINA IKS 10
Gaula Natursenter as 12
Gauldal Brann og Redning IKS 14
Lundemo Bruk as 17
Melhus Utviklingsarena as 19
Melhus skysstasjon as 22
Vekst Melhus as 24

1. Bakgrunn for meldingsarbeidet

Melhus kommune har eierandeler i flere foretak og selskap. I de deleide selskapene har Melhus kommune større eller mindre aksjeposter og andeler, og de eies sammen med andre bedrifter, organisasjoner eller med nabokommuner. I stadig flere sammenhenger etterspørres oversikter over det samlede eierskapet, og kommunen som eier har også behov for å ta en gjennomgang av eierskap og se på formålet med å eie og hvordan dette eierskapet skal utøves i de ulike selskapene.

Kommuneloven regulerer ikke innholdet i kommunenes eierstyring.

Den formaliserte delen av eierstyringen reguleres av den generelle lovgivningen som gjelder for selskapsformen. Dette er lovregler som gjelder for alle eiere. Aksjeloven har bestemmelser om vedtekter ved stiftelse av selskaper og om generalforsamling. Lov om interkommunale selskaper har bestemmelser om selskapsavtale ved opprettelsen av interkommunale selskaper og om representantskapsmøtet.

Den delen av kommunens eierstyring som kommer i tillegg til dette, kan for eksempel være direkte kontakt med selskapet gjennom eiermøter mellom kommunen og selskapets ledelse. Det kan også være ved utarbeidelse av styringsdokumenter som prinsipper for eierstyring, eierstrategi for det enkelte selskapet og eierskapsmelding. Hvordan dette skal skje, er ikke lovregulert.

I den nye kommuneloven er det tatt inn et nytt kapittel om eierstyring der det stilles krav om at kommuner og fylkeskommuner minst en gang i valgperioden skal utarbeide en eierskapsmelding som skal vedtas av kommunestyret eller fylkestinget selv. Eierskapsmeldingen skal inneholde:

a) kommunens eller fylkeskommunens prinsipper for eierstyring
b) en oversikt over selskaper, kommunale eller fylkeskommunale foretak og andre virksomheter som kommunen eller fylkeskommunen har eierinteresser eller tilsvarende interesser i
c) kommunens eller fylkeskommunens formål med sine eierinteresser eller tilsvarende interesser i virksomhetene nevnt i bokstav b.

Rådmannen legger opp til at eierskapsmeldingen legges frem en gang i hver valgperiode. En eiermelding er en kommunes "status" over sitt eierskap i de selskap kommunen har eierandeler i.

I sitt arbeid med denne saken har rådmannen tatt utgangspunkt i de ulike selskaper/foretak kommunen har eierinteresser i. Deretter foretar rådmannen en gjennomgang av ulike momenter som bør telle ved vurderingen i utøvelsen av eierskapet. Strategien for utøvelse av eierskapet i de aktuelle selskap følger av det som ble vedtatt sist kommunestyret hadde saken til behandling i 2015.

2. Hva er en eierskapsmelding

En eierskapsmelding er et overordnet politisk styringsdokument for virksomhet som er lagt til et annet rettssubjekt, eget styre eller en vertskommune eller til et annet interkommunalt organ.

En eierskapsmelding bør gi en oversikt over kommunens virksomhet som er lagt i selskaper og samarbeid, de politiske og juridiske styringsgrunnlag knyttet til de ulike selskaps- og samarbeidsformene, samt formålsdiskusjon og selskapsstrategi knyttet til de ulike selskapene.

Eierskapsmeldingen bør gjennomgås og revideres jevnlig og minimum en gang i planperioden av kommunestyret.

En eierskapsmelding vil sikre nødvendige styringssignaler til selskapene og tydeliggjøre lokalpolitikernes ansvar. Det vil bidra til, og skaffe til veie en oversikt over kommunens samlede virksomhet. Det vil gi de folkevalgte en mulighet til å sette seg inn i de juridiske styringsmulighetene

som ligger i de ulike selskapsformene og det vil bidra til mer åpenhet overfor omverden i forhold til den samlede kommunale virksomhet.

Gjennom en eierskapsmelding kan kommunen dessuten gi mer overordnede styringssignaler til selskapsstyrene. Eiermeldingen kan også inneholde et eget punkt om selskapenes samfunnsansvar, f.eks. politiske målsettinger knyttet til miljø, likestilling, åpenhet, etikk osv. Eierskapsmeldingen bør reflektere det rettslige ansvarsmessige forholdet mellom selskapsform og eier. Kommunestyrene skal ikke gjennom eierskapsmeldingen detaljstyre selskapene, men bidra til å sikre samhandling og kommunikasjon mellom eierorgan og kommunestyret overfor selskapene og omverden.

3. Eierstyring

3.1. Hva vil vi med eierskapet?

"Å eie er å ville" uttrykkes i mange eierskapsmeldinger. Det bør også være ganske innlysende. En kommune må ville noe med selskapene de eier. Dette er også hovedbegrunnelsen for at det er viktig å ha en åpen og uttrykt eierstrategi for sitt eierskap i ulike selskaper, gjennom for eksempel eierskapsmeldinger.

Styringsdokumentene til selskapet, som vedtekter eller selskapsavtale, skal inneholde avklaringer av hva som ønskes oppnådd med selskapet og hvilke forventninger eier har til selskapet. Formålsparagrafen er sentral. I tillegg er det viktig med tydelige eierstrategier. Eierstrategien skal beskrive hva kommunen vil oppnå som eier: hva vil vi med eierskapet i dette selskapet?

Tabellen under illustrerer hvordan ulike alternative eiermålsetninger avgjør hva som blir virksomhetens målsetninger og prioriteringer:

Eiermålsettinger	Virksomhetsmålsetninger
Maksimalt utbytte	Effektiv drift
Sikkert utbytte	Risikospredning
Sysselsetting	Antall ansatte
Regional næringsutvikling	Etablere ny virksomhet
Myndighetsutøvelse	Forsvarlige økonomiske rammer
Ingen definert målsetting	Ledelsens egendefinerte mål

3.2. Kommunen som eier – roller og rolleforståelse

Kommunen har ulike roller som politikk utformer, markedsregulator, myndighetsutøver, bestiller og eier, og det er viktig at kommunen til enhver tid er tydelig på hvilken rolle den har. Når det gjelder eierrollen, er det spesielt viktig at kommunen utøver sitt eierskap gjennom formelle eierkanaler og at utøvelsen av eierskapet er politisk forankret. Folkevalgte, kommunens representanter i eierorganene, samt kommunens øvrige ansatte må være seg bevisst de ulike rollene, slik at kommunen opptrer ryddig og tillitvekkende.

3.3. Kommunen som eier

Rollen som eier ivaretas av kommunestyret. Kommunestyret er ansvarlig for at de betydelige verdiene forvaltes av de forskjellige selskapene til beste for kommunens innbyggere. Kommunestyret skal fastsette (gjennom for eksempel en eiermelding) rammene for kommunens eierskap, herunder formålet med eierskapet.

Kommunestyret kan delegere myndighet. Delegert myndighet skal utøves innenfor vedtatte rammer, samt andre føringer fastsatt av kommunestyret. Saker av stor prinsipiell og politisk betydning skal forelegges kommunestyret.

I selskaper med generalforsamling (AS) hvor rollen som generalforsamling er delegert til andre enn kommunestyret kan saker ikke i ettertid forelegges kommunestyret for ny behandling. I AS er generalforsamling øverste myndighet og kan ikke overstyres av andre organ. Myndigheten må utøves i generalforsamlingen.
Man kan politisk behandle saker på forhånd som skal opp i generalforsamlingen, men generalforsamlingen må aksepteres som selskapets øverste organ.
Kommunestyrets beslutning på noe som er delegert (delegert hvem som skal være generalforsamling) kan formelt ikke være bindende for den som utøver generalforsamlingen på vegne av kommunestyret. Dersom kommunestyret ikke er fornøyd med utøvelse av generalforsamlingsfullmakten, kan kommunestyret trekke fullmakten tilbake/ikke omgjøre generalforsamlingens vedtak.

3.4. Kontrollutvalget

Kontrollutvalget skal påse at det føres kontroll med forvaltningen av kommunens eller fylkeskommunens interesser i selskaper m.m. Ref. kommunelovens § 77 nr. 5.

3.5. Kommunerevisjonen

Det vises til bestemmelsene i kommunelovens § 80 om selskapskontroll;

«I interkommunale selskaper etter lov 29. januar 1999 nr. 6 og i aksjeselskaper der en kommune eller fylkeskommune alene eller sammen med andre kommuner eller fylkeskommuner eier alle aksjer, og i heleide datterselskaper til slike selskaper, har kommunens eller fylkeskommunens kontrollutvalg og revisor rett til å kreve de opplysninger som finnes påkrevd for deres kontroll, så vel fra selskapets daglige leder som fra styret og den valgte revisor for selskapet. I den utstrekning det finnes nødvendig, kan kontrollutvalget og kommunens revisor selv foreta undersøkelser i selskapet.

Kommunestyret eller fylkestinget kan fastsette regler om kontrollutvalgets og revisors kontroll med forvaltningen av kommunens eller fylkeskommunens interesser i selskapet og herunder fastsette hvilke dokumenter mv. som skal sendes kommunens eller fylkeskommunens kontrollutvalg og revisor.

Kontrollutvalget og kommunens eller fylkeskommunens revisor skal varsles og har rett til å være tilstede på selskapets generalforsamling, samt møter i representantskap og tilsvarende organ.»

3.6. Eierrepresentant i operative organer

Ordfører er gjennom delegasjonsreglementet/egne vedtak kommunens representant i operative eierorganer, med mindre annet er bestemt av kommunestyret. Delegeringen bør begrenses til eierrepresentasjon og ikke styrerepresentasjon, da han/hun vil være inhabil i behandling av saker vedrørende disse selskapene.

Uavhengig av hvem som representerer eier i eierorganet, bør eventuelle prinsipielle diskusjoner tas av kommunestyret i forkant av møter i de operative eierorganer.

Kommunestyret kan ikke instruere styrerepresentantene, men godt styrearbeid innebærer at eierrepresentant i styrer sjekker ut eiers vurdering/synspunkt før styre behandler en sak av betydning for eier. Styrerepresentanten er ikke bundet av eiers synspunkter – styremedlemmet skal ta beslutning på selvstendig grunnlag.
Det vil være opp til kommunestyret å ta stilling til hvor mye som skal være forankret eller diskutert i kommunestyret i forkant av behandling i det operative eierorganet. Det er også den enkeltes

representant sitt selvstendige ansvar å innhente tilstrekkelig informasjon til å kunne utøve sin rolle som eierrepresentant for en kommune i det aktuelle selskapet.

3.7. Rådmannens rolle

Rådmannen har ingen formell rolle knyttet til kommunens eierskap og eierstyring, men som kommunens øverste administrative leder har rådmannen ansvar for forsvarlig utredning av alle saker som skal til politisk behandling, jf. kommuneloven § 23 nr. 2. Dette gjelder også eierskapssaker. Kommunens øvrige administrasjon har kontakt med selskaper først og fremst i forbindelse med selskapets tjenesteutøvelse og da i en bestillerrolle. Administrasjonens samlede kompetanse er uansett en viktig ressurs inn i kommunes eierstyring. En kommune kan også velge å organisere eierstyringen sin slik at administrasjonssjefen utgjør en naturlig del av beslutningsprosessen i strategiske vedtak knyttet til eierstyring.
Skal rådmannen kunne utøve den koordinerings- og styringsrollen rådmannen er satt til å utøve, bør rådmannen få en avklart oppgave og rolle i forhold til folkevalgtes utøvelse av eierrollen enten i representantskaper eller generalforsamlinger.

3.8. Folkevalgte som styremedlemmer

Rollen som styremedlem er forskjellig fra rollen som folkevalgt. Matrisen under viser forskjellen på representasjonsrollen som medlem av kommunestyret og et selskapsstyre.

Matrise 1: Forskjell på rollen som medlem av kommunestyret og et selskapsstyre

Kommunestyret	**Selskapets styre**
Folkevalgt	Personlig valgt
Hele kommunen	Selskapet
Partipolitikk/ideologi	Selskapets interesser
Kollektivt ansvar	Personlig ansvar
Alle innbyggere	Kunder/brukere
Fordeling	Verdiskaping
Forvaltning/monopol	Marked/konkurranse
Samfunnsøkonomi	Selskapets økonomi
Kommunens administrasjon	Selskapets leder
Offentlig verv	Privat verv

Styrevervet er et personlig verv hvor den enkelte er personlig ansvarlig for sine handlinger eller mangel på handlinger. Et styremedlem representerer kun seg selv, og skal ivareta selskapets interesser. Styremedlemmer skal ikke ta med seg eierinteresser i styrearbeidet.

4. Eierskapsprinsipper

Eierskapsprinsipper er de overordnede premisser eller prinsipper som kommunen legger til grunn for forvaltningen av sine selskaper og eiendeler. Dette dreier seg om hva slags systemer retningslinjer og rutiner kommunen skal ha for utøvelse av sitt eierskap, slik som rutiner for rapportering, premisser for valg av selskapsorganisering, styremedlemmer for utøvelse av eierskap osv.

Hensikten med utarbeidelse av felles prinsipper for kommunens eierskap er å bidra til utøvelse av en forutsigbar, strategisk og langsiktig eierpolitikk. Målrettet eierpolitikk bidrar
til å klargjøre styret sine rammer og dermed muligheter til å styre selskapet i eiernes retning, og styrker mulighetene for oppfølging av resultater og vurderinger av selskapets fremtidige situasjon, risiko osv.

Et aktivt eierskap forutsetter systemer og retningslinjer for hvordan eierskap skal utøves, at det defineres klare målsetninger med eierskapet og at disse evalueres og følges opp.

Med utgangspunkt i dette foreslås følgende prinsipper, regler og rutiner som i hovedsak skal ligge til grunn for Melhus kommune sin eierskapspolitikk:

4.1. *Støttende vs.aktivt eierskap*

Kommunen har eierskap i mange ulike bedrifter. Eierskapet i noen bedrifter er imidlertid mer som støttende å regne, og kommunen driver ikke aktiv oppfølging.

I andre bedrifter er kommunen en aktiv eier, og stiller aktivt opp som eier. Dette er bedrifter som f.eks. Envina IKS, Gauldal Brann og Redning IKS, Melhus Utviklingsarena as og TrønderEnergi as

4.2. *Krav til kommunen som eier*

Det skal være åpenhet rundt Melhus kommunes eierskap

- Eierskapsmelding skal vedtas av kommunestyret og er kommunens strategiske dokument.
- Folkevalgte og administrasjonen skal bruke www.styrevervregisteret.no for å synliggjøre sine verv og roller

Før en mulig selskapsdannelse eller før kommunen går inn på eiersiden i et selskap, skal det i saksbehandlingen analyseres hva kommunen som eier ønsker å oppnå med eierskapet. Følgende forhold skal vurderes:

- Rammer i lovverket (kommuneloven, særlovgivning mv)
- Rammer i kommunens retningslinjer (vedtekter for næringsfond, økonomireglement osv.)
- Tjenesten/oppgaveområdet sin egenhet – forpliktelser i forhold til et selskap kontra det å beholde egen beslutningsmyndighet om prioriteringen av ressursbruk
- Økonomisk risiko
- Grad av politisk styring og kontroll
- Kommunen som arbeidsgiver

Ved selskapsdannelse eller når kommunen går inn på eiersiden i et selskap gjelder:

- Generalforsamlingen i heleide AS skal være Formannskapet
- Det bør utarbeides en aksjonær-/eieravtale som beskriver forholdet mellom eierne, som regulerer informasjon til eierne utenom representantskap/generalforsamling, selskapets virksomhet og valg av styre.
- Ved kommunal deltagelse i selskapet skal kommunestyret vurdere om aksjonær-/eieravtalen skal ha med bestemmelser om at det kan foretas selskapskontroll i selskapet.
- Selskapsavtaler og endringer av disse skal behandles i kommunestyret
- Valgte eierrepresentanter med vara i IKS, benevnes med navn i vedtaksprotokollen

Kommunen skal være en forutsigbar, langsiktig og aktiv eier. Dette innebærer:

- Politiske diskusjoner skal tas i kommunestyret, der hele kommunens tjenesteproduksjon settes i fokus
- Eierinteresser skal fremmes gjennom generalforsamling og representantskap.
- Eier formulerer overordnede strategier og mål for selskapet. Styret er ansvarlig for måloppnåelse. Eierne skal i samspill med styret og ledelsen sikre god ledelse av selskapet.
- Det bør være bevissthet på skillet mellom rollen som eier og rollen som kunde/bruker dersom kommunen har begge rollene overfor et selskap.
- Gjennom krav til resultat og rapportering skal kommunen som eier gi tydelige signaler om hva som forventes av virksomheten.
- Det bør utarbeides en klar og forutsigbar utbyttepolitikk.

Kommunen som eier skal sørge for riktig kompetanse til styrene i sin oppnevning av representanter.

Under følger momenter som man bør innom før man setter sammen ett samlet styre:

Krav til kompetanse

- Kunnskap om aksjeloven, IKS-loven, kommuneloven, andre relevante lover, forskrifter og avtaler som har betydning for selskapets drift.
- Kunnskap om selskapets formål, vedtekter, organisasjon og historie.
- Kompetanse om private og kommunale regnskapsprinsipper, evne til å lese økonomiske utviklingstrekk og foreta nødvendige grep når nødvendig
- Kompetanse om offentlig forvaltning og de politiske og samfunnsmessige utfordringene til enhver tid.
- Spesialistkompetanse og erfaring på et eller flere områder som for eks. juss, økonomi, markedsføring, forvaltning, kommunalkunnskap, teknikk, HMS, ledelse, organisasjon.
- Ha kunnskap om trender og utviklingstrekk innenfor bransjen.
- Ha kunnskap om konkurrerende virksomheter

Krav til egenskaper

- Ha glede av, og vilje til å jobbe for gode resultater.
- Ha mot til å stille kritiske spørsmål til daglig leder og andre i styret.
- Ha evne til å finne fram til løsninger som styret samlet kan gå for.
- Ha evne til å stille spørsmål, uten å ha svar.
- Ha evne og vilje til å prioritere tid til arbeidet i styret.
- Høy integritet, herunder evnen til å tie om forretningsmessige transaksjoner og strategiske beslutninger.
- Ha evne til å akseptere at en ikke alltid tilhører flertallet og dersom noe går galt, frafalle behovet for å påpeke "Hva var det jeg sa»
- Ha evne til å gi selskapet et godt omdømme.
- Ha evne til å tilegne seg kompetanse om selskapet
- Akseptere at styreleder er styrets talsmann utad

4.3. Eierstrategi

Melhus kommune forvalter verdier gjennom ulike selskaper. Når en kommune velger å legge en del av sine verdier inn i et selskap, medfører dette også en overføring av styringsrett til virksomheten. Det er imidlertid ikke alle spørsmål knyttet til forvaltning av verdiene som er et spørsmål for eieren. Mye vil håndteres gjennom selskapsstrategier som skal ivaretas av selskapets styre. Selskapets styre og administrasjonens oppgave er å legge opp virksomhets- og forretningsstrategi innenfor en ytre ramme som er trukket opp av eieren. Det er denne ytre rammen som er eierstrategien, og innenfor denne skal selskapet ha en betydelig grad av spillerom. Tabellen under viser hva som skal være hovedfokus ved strategiene på de ulike nivåene.

Eier bør stille krav overfor styret om realisering av mål. Eier skal kontrollere måloppnåelse og konfrontere styret med disse. Dette innebærer at Melhus kommune bør stille avkastningskrav til virksomhetene i de tilfeller disse har forretningsmessige mål. På den annen side bør styrene kunne stille visse forventninger til hvorledes eiers krav skal være utformet.

- Eiers krav må være klare og tydelige. Kravene må være klart kommunisert og ikke gi grunnlag for tvil om hva eier egentlig vil oppnå.
- Kravene må ha en utforming som gjør at måloppnåelsen kan etterprøves. Det må på objektivt grunnlag kunne fastslås om eierkravene er innfridd eller ikke.
- Kravene må være realistiske. Eiers krav bør være utfordrende og krevende, men innenfor de rammer som det vil være mulig å nå.
- Kravene må sikre forutsigbarhet for selskapene.

Når kommunen som eier har kommunisert sine krav må selskapet ha frihet og tilstrekkelig selvstendighet til å realisere eiers mål. Eier må heller ikke endre sine krav i den tidsperioden selskapet er gitt for å nå målene.
Kravene til styrene bør være uavhengig av kommunens eierandel i selskapet. En minoritetsaksjonær kan utøve stor innflytelse gjennom kunnskap og målrettet virksomhet. På den annen side bør ressursbruken fra eiers side stå i et forhold til eierandelen i vedkommende selskap.
Vel så viktig er at eieren definerer en eierstrategi – altså hva vil eier med selskapet eller sitt eierskap. En slik formulert strategi gjør det derfor mye enklere for de som er satt til å kontrollere.
I et aksjeselskap eller et kommunalt IKS skal eierinnflytelsen utøves på generalforsamlingen eller i representantskapsmøte.

Styret i selskapet er ansvarlig for at selskapet når sine mål. En konsekvens av dette er at om disse uttalte mål ikke er nådd, har eier en plikt til å vurdere hvorfor målene ikke er nådd og eventuelt foreslå skifte av styresammensetning.
Styrene i selskapene har ansvaret for å ivareta strategien – hva vil eier med selskapet? – og sørge for at selskapets virksomhet ligger innenfor disse rammer.
Styret skal i denne sammenheng ta initiativet til diskusjoner om de ulike strategiske veivalg for bedriften. Slik sett blir styret en viktig diskusjonspartner for den daglige ledelse.
På den annen side må også styret sørge for en evaluering/kontroll av ledelsens innsats innenfor de rammer som er trukket opp. Slik sett skal styret i prinsippet være uavhengig av ledelsen.
Det betyr også at styret må vurdere selskapets ledelse og eventuelt foreta endringer.

Melhus kommunes eierskap i ulike foretak

Pr. mai 2019

Om de enkelte selskap

Innhold

Envina Iks 2
Gaula Natursenter AS 3
Gauldal Brann og Redning IKS 4
Lundemo Bruk AS 5
Melhus Utviklingsarena as 6
Melhus skysstasjon as 7
TrønderEnergi as 8
Vekst Melhus AS 10
Andre selskap 11
Annet interkommunalt samarbeid 11

Envina Iks

Melhus kommunes andel	72 %
Andre eiere	Midtre Gauldal kommune (28 %)
Aksje/selskapskapital	1
Avkastning	0
Styresammensetning	John Morten Laugsand (leder), Jan Petter Opedal, Anna Therese Flatmo, Mona Kristin Pedersen og Synnøve Sterten
Melhus kommune representert i andre organer	Ordfører, representantskap, Gunnar Krogstad leder
Bedriftens mål	Envina skal, på vegne av sine eierkommuner, ta et samfunnsansvar ved å arbeide målbevisst for å oppnå miljøriktige og økonomiske gunstige løsninger ved innsamling og behandling av avfall for husholdningene og kommunale bygg og anlegg.
Behov for regelmessig oppfølging - hyppighet	Årlig orientering til formannskap/ kommunestyret gjennom årsmelding og om andre forhold som berører eierne.
Melhus kommunes strategi for selskapet:	Gjennom interkommunalt samarbeid skal Melhus kommune sørge for gode tjenester innen for renovasjon. Det forventes at selskapet står for fremtidsrettet avfallshåndtering, avfallsforebygging og drive holdningsskapende arbeid. Virksomhet opp mot private husholdninger skal drives i økonomisk balanse, etter selvkostprinsippet. Det forutsettes effektiv drift. Virksomhet rettet mot privat næringsliv skjer på konkurransemessige vilkår. Det forventes at selskapet sørger for en god kommunikasjon med innbyggerne.

Gaula Natursenter AS

Melhus kommunes andel	40 %
Andre eiere	Holtålen kommune og Midtre-Gauldal kommune
Aksjekapital	250 000
Avkastning	0
Styresammensetning	Bjørn Egil Enge, Gunnhild Kjelstad, Berit Aas Aune, Maria Langland Nyutstumo og Synnøve Sterten
Melhus kommune representert i andre organer	Ordfører møter i Generalforsamlingen
Bedriftens mål	Nedfelt I samarbeidsavtale mellom selskapet og eierkommunene. Avtalen gjelder for perioden 2018-2021. Vedtatt av Melhus kommunestyre I møte 05.03.2019.
Behov for regelmessig oppfølging - hyppighet	Årlig orientering til formannskapet/ kommunestyret gjennom årsmelding og om andre forhold som berører eierne.
Melhus kommunes strategi for selskapet:	Nedfelt I samarbeidsavtale mellom selskapet og eierkommunene. Avtalen gjelder for perioden 2018-2021. Vedtatt av Melhus kommunestyre I møte 05.03.2019.

Gauldal Brann og Redning IKS

Melhus kommunes andel	70 %
Andre eiere	Midtre-Gauldal kommune (30 %)
Aksjekapital	0
Avkastning	0
Styresammensetning	Torstein Rognes (leder), Siri Fossum, Jan Petter Svegård, Jan Bjørge Vinsnesbakk, Maria Langland Nyutstumo
Melhus kommune representert i andre organer	I Representantskapet: Jorid O Jagtøyen, Gunnar Krogstad
Bedriftens mål	Innfri de krav som brannlovgivningen pålegger
Behov for regelmessig oppfølging - hyppighet	Årlig orientering til formannskap/ kommunestyre gjennom årsmelding og om andre forhold som berører eierne.
Melhus kommunes strategi for selskapet:	Melhus Kommune skal gjennom et interkommunalt samarbeid sikre gode tjenester innenfor brann og redning. Selskapet skal drive brannforebyggende arbeid. Det forutsettes at selskapet oppfyller lovens krav til tjenestetilbud. Det forutsettes effektiv drift. Det forventes at selskapet sørger for en god kommunikasjon med innbyggerne. Selskapet driver med kommunal driftsstøtte innenfor vedtatte budsjettrammer.

Lundemo Bruk AS

Melhus kommunes andel	100 %
Andre eiere	-
Aksjekapital	250 000
Avkastning	0
Styresammensetning	Ola Huke (leder), Lars Borten, Mikal Kvaal, Odd Mikael Skavern og Anja Sterten
Melhus kommune representert i andre organer	Heleid av Melhus Kommune. Formannskap er generalforsamling.
Bedriftens mål	En skriftlig formulering må utarbeides av styret
Behov for regelmessig oppfølging - hyppighet	Årlig orientering til formannskapet/ kommunestyret gjennom årsmelding og om andre forhold som berører eierne.
Melhus kommunes strategi for selskapet:	Gjennom eierskap tar Melhus kommune et direkte ansvar for å ta vare på kultur- og naturlandskap innenfor eiendommen. Melhus kommune skal gjennom Lundemo Bruk AS sikre allmennheten adgang til områder egnet for friluftsaktiviteter. Selskapet skal arbeide for utnyttelse av beiteressurser, naturbasert næringsutvikling, tilrettelegge for hytteområder, jakt, fiske og friluftsliv, gjerne i samarbeid med andre aktører.

Melhus Utviklingsarena as

Melhus kommunes andel	100 %
Andre eiere	-
Aksjekapital	100 000
Avkastning	0
Styresammensetning	Ove Eggen(leder), Frode Kvernrød, Jarle Gustad, Rita Løberg og Berit Wold Fjelle.
Melhus kommune representert i andre organer	Formannskapet er generalforsamling.
Bedriftens mål	Utvikle næringsarealer innen kommunens grenser.
Behov for regelmessig oppfølging - hyppighet	Årlig orientering til formannskapet/ kommunestyret gjennom årsmelding og om andre forhold som berører eierne.
Melhus kommunes strategi for selskapet:	En primæroppgave for selskapet er å finansiere og utvikle næringsareal for videre salg til markedspris. Overskudd brukes til oppkjøp av nye næringsarealer. Melhus Kommune forventer at selskapet utvikler fremtidsrettede og miljøriktige løsninger i utbyggingsområder. Det er viktig at selskapet både tar samfunnsansvar for å bidra til at kommunen til enhver tid har attraktive næringsarealer, og driver etter forretningsmessige prinsipper.

Melhus skysstasjon as

Melhus kommunes andel	33 1/3 %
Andre eiere	Nettbuss: 33 1/3% Sparebank 1 SMN: 33 1/3%
Aksjekapital	300 000
Avkastning	0
Styresammensetning	Knut Rostad(leder), Guro Angell Gimse, Ivar Skarsem, Øyvind Torgersen Rye, Berit Wold Fjelle og Karl Reinert Halsen
Melhus kommune representert i andre organer	Ordfører i Generalforsamling
Bedriftens mål	Styret må formulere klare mål
Behov for regelmessig oppfølging - hyppighet	Årlig orientering til formannskapet/ kommunestyret gjennom årsmelding og om andre forhold som berører eierne.
Melhus kommunes strategi for selskapet:	Melhus Kommune vil at Melhus skysstasjon AS skal videreutvikle skysstasjonen som knutepunkt for kollektivtrafikk i Nedre Melhus. Den offentlige eierandelen bør økes slik at selskapet kan oppnå offentlige tilskudd til sin virksomhet der det er aktuelt. Selskapet skal drives forretningsmessig forsvarlig.

TrønderEnergi as

Melhus kommunes andel	13,28 %
Andre eiere	TrønderEnergi eies av 24 kommuner i Trøndelag (gamle Sør-Trøndelag), KLP (Kommunal Landspensjonskasse gjensidig forsikringsselskap) og Nordmøre Energiverk AS.
Aksjekapital	Selskapets aksjekapital er på kr 113.818.000 og er fordelt på 10.228.000 A-aksjer og 1.153.846 B-aksjer a kr 10,-. Selskapets A-aksjer kan bare eies av staten, statsforetak, kommuner og fylkeskommuner eller selskapet hvor disse eier hundre prosent av aksjene. Denne begrensningen gjelder ikke selskapets B-aksjer. Ingen aksjeeier kan eie mer en 25 % av aksjene i selskapet. Erverv av aksjer er betinget av styrets samtykke. Ved salg eller annen avhendelse av aksjer har de øvrige aksjonærer forkjøpsrett. På generalforsamlingen representerer en aksje en stemme. Vedtektsendringer krever tilslutning fra minst 2/3 av den representerte aksjekapital.
Avkastning	Årlig renteavkastning på fondsobligasjon og årlig utbytte vedtatt av generalforsamlingen.
Styresammensetning	Per K. Skjærvik(leder), Arve Slørdahl, Margrethe Smith, Dina Elerum Aune, Geir Ove Kjesbu, Morten Bostad, Ingvill Kvernmo, Roger Harsvik, Karin Skogan Holm og Rune Olaisen
Bedriftens mål/ forretningside:	TrønderEnergi arbeider for å skape verdier gjennom miljøvennlig produksjon og energirelaterte tjenester til det beste for regionen. Konsernets omsetning er på rundt 1,5 milliarder og har i overkant av 400 ansatte (ca 150 uten nettselskapet). TrønderEnergi er organisert som et konsern med TrønderEnergi AS som morselskap og en rekke datterselskaper. Konsernet har tre hovedområder: produksjon av vann-og vindkraft, utvikling av framtidsrettede energirelaterte tjenester og distribusjon av elektrisk kraft.
Bedriftens visjon/ ledestjerne:	Vi har energi til å skape verdi.
Behov for regelmessig oppfølging - hyppighet	Årlig orientering til formannskapet/ kommunestyret gjennom årsmelding og om andre forhold som berører eierne. Ordfører eller den ordfører bemyndiger, rådmann og opposisjonsleder er representanter på eiermøtene.

Melhus kommunes strategi for selskapet:	Gjennom eierskap skal Melhus kommune bidra til å sikre viktig infrastruktur innenfor selskapets forretningsområde Melhus kommune forventer at selskapet sørger for sikker tilgang på energi innenfor regionen. Melhus kommune forventer at selskapet skal ta en pådriver - og utviklerrolle i forhold til alternative energikilder. Melhus kommune forventer en avkastning på minst 3 % Som største eier forventer Melhus kommune å være representert i styret for selskapet.

Vekst Melhus AS

Melhus kommunes andel	100 %
Andre eiere	-
Aksjekapital	850 000
Avkastning	0
Styresammensetning	Ragnar Torland, Hrønn Thorisdottir, Bente estenstad og Magni Lunde
Melhus kommune representert i andre organer	Ordfører er generalforsamling
Bedriftens mål	Arbeidsmarkedsbedrift med formal å bistå mennesker i randsonen av arbeidsmarkedet med jobb og kompetansehevende tiltak som styrker
Behov for regelmessig oppfølging - hyppighet	Årlig orientering til formannskapet/ kommunestyret gjennom årsmelding og om andre forhold som berører eierne.
Melhus kommunes strategi for selskapet:	Gjennom eierskap i Vekst Melhus AS ønsker Melhus kommune å utvikle og bevare arbeidsplasser for mennesker med behov for tilrettelegging. Melhus kommune forutsetter at selskapet viderefører et nært samarbeid med NAV. Melhus kommune forventer at selskapet har et nært samarbeid med øvrig næringsliv med sikte på å formidle personer til ordinært arbeid. Melhus kommune forventer at selskapet bygger opp en tilstrekkelig egenkapital for å utøve sin virksomhet i samsvar med formålsparagrafen.

Andre selskap

Interkommunalt Arkiv Trøndelag, IKA	Balanseverdi i Melhus, kr 1,-
Komsek Trøndelag IKS	Balanseverdi i Melhus, kr 63 000,-
Oi! Trøndersk Mat og Drikke AS	Balanseverdi i Melhus, kr 20 000,-
Revisjon Midt-Norge SA	Balanseverdi i Melhus, kr 120 000,-

Annet interkommunalt samarbeid

Skatteoppkreverfunksjon	Melhus (vertskommune), Midtre G. og Skaun,
Krisesenter	Trondheim (vertskommune), Klæbu, Malvik og Trondheim
Barnevernvakten	Trondheim (vertskommune) samt 24 tilsluttede kommuner
Arbeidsgiverkontroll	Malvik er vertskommune og betjener 15 kommuner I Trøndelag
Legevakt	Trondheim (vertskommune), Melhus, Klæbu, Malvik og Midtre Gauldal
Kommunal akutt døgnenhet	KAD er et samarbeid mellom Trondheim, Malvik, Midtre Gauldal, Melhus og Klæbu
Trondheim krisesenter	Trondheim (vertskommune)
Barnevern	Melhus (vertskommune) og Skaun
IKT	Melhus og Skaun § 27 (kommuneloven) samarbeid
Miljørettet helsevern	Trondheim (vertskommune)

ReMidt IKS

Fra 1. januar 2020 ble de tre interkommunale selskapene Envina IKS, Nordmøre Interkommunale Renovasjonsselskap og Hamos Forvaltning IKS slått sammen for å danne ReMidt IKS.

Eiere	Aure kommune 2,8% Averøy kommune 4,6% Frøya kommune 3,9% Heim kommune 4,8% Hitra kommune 3,9% Kristiansund kommune 18,9% **Melhus kommune 12,8%** Midtre Gauldal kommune 4,8% Oppdal komune 5,4% Orkland kommune 14,0% Rennebu kommune 1,9% Rindal kommune 1,6% Skaun kommune 6,4% Smøla kommune 1,7% Sunndal kommune 5,5% Surnadal kommune 4,6% Tingvoll kommune 2,4%
Styret	Maritta Ohrstrand (leder), Ola Rognskog (nestleder), Anna Therese Flatmo, Ivar Konrad Gangås og Torleif Jacobsen Ansattvalgte representanter: Ragnar Martin Opøien og Mona Kristin Pedersen
Tjenester	Selskapet leverer tjenester til innbyggerne knyttet til husholdningsavfall og slam. Selskapet skal i samarbeid med eierkommunene fremme bevisste holdninger til ressursbruk i samfunnet, gjennom å legge til rette for kildesortering, gjenbruk og materialgjenvinning av ulike typer avfall. ReMidt IKS drifter også gjenvinningsstasjoner i alle eierkommunene, enten i egenregi eller ved bruk av entreprenører.
Tildeling av enerett med hjemmel i anskaffelses-forskriftens § 2-3.	Eierkommunen har ved eget vedtak i kommunestyret tildelt miljøselskapet ReMidt IKS enerett på innsamling, transport, behandling og omsetning av alt avfall som kommunen er lovpålagt å håndtere, og for innsamling og behandling av slam fra slamavskillere, tette tanker og minirenseanlegg mv. • Videre tildeles ReMidt IKS enerett på innsamling og handtering av alt avfall fra kommunens egen virksomhet. • ReMidt IKS kan, for avgrensede oppgaver innenfor selskapets ansvarsområde, tildele enerett videre til andre offentligrettslige organ. Denne enerettstildelingen skal alltid være tidsbegrenset. • Alle oppgaver som ReMidt IKS er tildelt ved enerett skal kompenseres ut ifra selvkostprinsippet, jf. forurensingsloven § 34. Enerettstildelingen begrunnes med at den valgte løsning gir best miljømessig effekt gjennom økt materialgjenvinning og er den løsning som også gir lavest pris i forhold til alternative løsninger som er utredet. Enerett anses som en nødvendig og hensiktsmessig løsning for å bidra til at nasjonale mål om økt materialgjenvinning og reduksjon av klimautslipp nås.

Oppfølging av politiske vedtak i Melhus kommune

Behandles i utvalg	Møtedato	Saknr
Kontrollutvalget i Melhus kommune	03.11.2020	50/20

Saksbehandler Eva J. Bekkavik
Arkivkode FE - 033
Arkivsaknr 20/135 - 7

Forslag til vedtak
Kontrollutvalget tar saken til orientering og ber sekretariatet om å oppdatere oversikten "Saker for videre oppfølging" etter eventuelle innspill fremkommet i møtet.

Vedlegg
Saker for videre oppfølging
Kommunestyret 20.10.2020
Kommunestyret 22.09.2020 Tilleggssak
Kommunestyret 22.09.2020
Formannskapet 27.10.2020
Formannskapet 13.10.2020
Formannskapet 29.09.2020 Tilleggssak
Formannskapet 29.09.2020
Formannskapet 15.09.2020 Tilleggssak
Formannskapet 15.09.2020
Formannskapet 01.09.2020
Utvalg for helse, oppvekst og kultur 16.10.2020
Utvalg for helse, oppvekst og kultur 09.09.2020
Utvalg for teknikk og miljø 14.10.2020
Utvalg for teknikk og miljø 10.09.2020

Utrykt vedlegg
Tertialrapport 2-2020

Saksopplysninger
I henhold til bestemmelsene om kontroll og tilsyn i kommuneloven skal kontrollutvalget føre tilsyn med den kommunale forvaltningen på kommunestyrets vegne. Videre går det i forskrift om kontrollutvalg frem at kontrollutvalget skal påse at kommunestyrets vedtak i tilknytning til behandlingen av regnskapet, revisjonsberetningen eller forvaltningsrevisjonsrapporter blir fulgt opp.

I tråd med kontrollutvalgets vedtak i sak 41/2017 Kontrollutvalgets arbeidsform, legger kontrollutvalgets sekretariat frem kopi av sakslistene fra møtene i utvalgene som er avholdt etter utsending av sakspapirer til kontrollutvalget møte 10.09.2020. Kontrollutvalgets sekretariat tar høyde for gjennomgang av disse sakene i møtet.

Kommunestyrets vedtak pkt. 3 i sak 62/20 er lagt inn i oppfølgingslisten, dette punktet er relevant for kontrollutvalget med tanke på utvalgets ansvar når det gjelder kontroll med forvaltningen av kommunens eierinteresser i selskaper.

Kontrollutvalget har fordelt oppfølging av utvalgene på følgende måte:
Kommunestyret: Rune og Eirik
Formannskapet: Gunn Inger og Svein
Administrasjonsutvalget: Heidi
Utvalg for helse, oppvekst og kultur: Arild
Utvalg for teknikk og miljø: Kirsti

Tidligere saker til oppfølging
I den grad det er skjedd utvikling i sakene som står oppført på oppfølgingslisten, som kontrollutvalgets sekretariat er kjent med, er dette kommentert i tilknytning til saken.

Saker til oppfølging i perioden
Saker som krever særskilt oppfølging fra kontrollutvalget er saker av prinsipiell karakter, saker der rådmannen gis særskilte pålegg eller saker som har betydning for kommunens fremtidige tjenestetilbud, stilling eller omdømme.

Konklusjon
Kontrollutvalgets sekretariat viser til gjennomgangen av utvalgenes vedtak. Saker som er satt til særskilt oppfølging fremgår av vedlegget "Saker for videre oppfølging".

Saker for videre oppfølging:

På bakgrunn av gjennomgang av aktuelle saker i perioden 04.09.2020 – 27.10.2020, foreslår kontrollutvalgets sekretariat at følgende saker videreføres til oppfølging:

Kontrollutvalget i Melhus kommune – saker til oppfølging pr. 27.10.2020:			
Sak	**Tittel**	**Kommentar**	**Til oppfølging**
KS 62/20	Plan for forvaltningsrevisjon 2020 - 2024	Kommunestyrets vedtak pkt. 3: Melhus kommune ber representantskapet Revisjon Midt-Norge bestille en revisjon av selskapet som evaluerer selskapets kompetanse og leveringsdyktighet.	**Følges opp**

MELHUS KOMMUNE

Møteinnkalling

Kommunestyret	**20.10.2020**
Kommunestyresalen, Melhus rådhus	**16:00 -**

Møtet starter med bevertning på Kroa kl. 16:00

18:00: Orientering om ny renovasjonsforskrift og ny slamforskrift v/ Trygve Berdal, ReMidt

Saksliste

PS 68/20	20/9008
Åpent	Referatsaker Kommunestyrets møte 20.10.2020
PS 69/20	20/8593
Åpent	Tertialrapport 2/2020
PS 70/20	20/7058
Åpent	Ny felles renovasjonsforskrift - ReMidt IKS
PS 71/20	20/8592
Åpent	Ny slamforskrift for Melhus kommune
PS 72/20	18/3768
Åpent	Sluttbehandling - Detaljregulering Bergljots veg 2 - gnr/bnr 36/147 Planid 2018009
PS 73/20	20/8586
Åpent	Kjøp av infrastruktur/ trekkerør for fiber langs nye E6 på strekningen Melhus - Kvål
PS 74/20	19/4833
Åpent	SFO - endring av tilbudsstruktur og betalingsbestemmelser
PS 75/20	20/8485
Åpent	Interkommunalt samarbeid innenfor Landbruk - Skaun og Melhus
PS 76/20	20/1022
Åpent	Skjenkebevilling Strandheimen Gjestehus 2020 - 2024

FO 20/20	20/8929
Åpent	Spørsmål til ordfører - Trygghetsalarmer i Melhus kommune Kommunestyremøte 20.10.2020

Melhus kommune, 13.10.2020

Jorid O. Jagtøyen
møteleder

Ann Karin Viggen
møtesekretær

MELHUS KOMMUNE

Møteinnkalling

Kommunestyret	**22.09.2020**
Lokaler hos Norgeshus, Melhus sentrum	**16:00**

Tilleggssaksliste

PS 67/20	20/6123	Unntatt offentlighet - Ofl §23 Ofl §23
Lukket	TrønderEnergi - tilbud om tegning av B-aksjer	

Melhus kommune, 15.09.2020

Jorid O Jagtøyen
ordfører

Mari Grongstad
møtesekretær

MELHUS KOMMUNE

Møteinnkalling

Kommunestyret	**22.09.2020**
Lokaler hos Norgeshus, Melhus sentrum	**16:00 -**

16:00 Utdeling av Melhus kommunes Næringspris 2019 til Trøndertun folkehøgskole
Kulturinnslag fra Kulturskolen i Melhus
Bevertning
17:00 Nyby i Melhus v/ Marit Leer Øyås og Heidi Pallin Aaring
17:30 Barnevern i Melhus og barnevernreformen v/ Ragnhild Høyem

Saksliste

PS 58/20	20/3189
Åpent	Fastsettelse av valgdag - Stortingsvalget og sametingsvalget 2021
PS 59/20	20/7586
Åpent	Referatsaker Kommunestyrets møte 22.9.2020
PS 60/20	20/435
Åpent	Forslag om justering av festeavgift, 2. gangs behandling
PS 61/20	20/3211
Åpent	Søknad om skjenkebevilling - Lundamo Pizzeria avd Ler
PS 62/20	20/7451
Åpent	Plan for forvaltningsrevisjon 2020-2024
PS 63/20	19/5243
Åpent	Søknad om fortsatt fritak fra politiske verv Even Kjøsen Unsgård
PS 64/20	20/1682
Åpent	Fritak fra politiske verv 2020-2024 Ronny Kjøsen, Oskar Hegge
PS 65/20	20/2786
Åpent	Styrer, råd og utvalg - Forliksrådet 2021-2025

PS 66/20	20/5943
Åpent	Svar - interpellasjon skytebaner; orientering om fremdrift kommunedelplan for idrett og idrettsanlegg
FO 15/20	20/7446
Åpent	Interpellasjon - Hjertestarter der de trengs, en livsviktig investering Kommunestyret 22.09.2020
FO 16/20	20/7535
Åpent	Interpellasjon - Vi har ingen å miste Kommunestyret 22.09.2020
FO 17/20	20/4851
Åpent	Spørsmål til ordfører - Sansehager, et viktig tilbud til demente, under forvitring? Kommunestyremøte 22.09.2020
FO 18/20	20/7012
Åpent	Spørsmål til ordfører - Bredbånd og telefoni Kommunestyremøte 22.09.2020
FO 19/20	20/7013
Åpent	Spørsmål til ordfører - Vindkraft Kommunestyremøte 22.09.2020

Melhus kommune, 15.09.2020

Jorid O Jagtøyen
møteleder

Mari Grongstad
møtesekretær

MELHUS KOMMUNE

Møteinnkalling

Formannskapet	**27.10.2020**
Kommunestyresalen, Melhus rådhus	**12:00 -**

Saksliste

PS 137/20	20/9223
Åpent	Referatsaker Formannskapets møte 27.10.2020
PS 138/20	19/4232
Åpent	30/4 Klage på detaljreguleringsplan for Gimse barneskole og parkeringsanlegg, gnr. 30, bnr. 4 m. fler. PlanID 2019009
PS 139/20	20/6087
Åpent	Saksfremlegg - klagebehandling - 135/27 Søknad om dispensasjon
PS 140/20	17/4227
Åpent	Detaljregulering av Rønningstrøa, del av gnr/bnr 112/3, Planid 2018003 - 3.gangs behandling
PS 141/20	20/8641
Åpent	Helseplattformen
PS 142/20	20/9213
Åpent	Økonomi- og handlingsplan 2021 - 2024

Melhus kommune, 20.10.2020

Jorid O. Jagtøyen
møteleder

Mari Grongstad
møtesekretær

MELHUS KOMMUNE

Møteinnkalling

Formannskapet	**13.10.2020**
Kommunestyresalen, Melhus rådhus	**10:00 -**

Saksliste

PS 128/20	20/8598
Åpent	Referatsaker Formannskapets møte 13.10.2020
PS 129/20	19/2898
Åpent	Detaljreguleringsplan Øysand Vest næringsområde, gnr. 1, bnr. 8 - PlaniD 2019005 - 1.gangsbehandling
PS 130/20	20/6906
Åpent	Detaljreguleringsplan Mosløkkja - Mindre endring av planbestemmelse 1.1.2 - PlanID 2013014
PS 131/20	20/1743
Åpent	214/4 Klage på vedtak om dispensasjon - Kommuneplanens arealdel - Opprettelse av boligeiendom
PS 132/20	20/8485
Åpent	Interkommunalt samarbeid innenfor Landbruk - Skaun og Melhus
PS 133/20	20/8586
Åpent	Kjøp av infrastruktur/ trekkerør for fiber langs nye E6 på strekningen Melhus - Kvål
PS 134/20	20/7058
Åpent	Ny felles renovasjonsforskrift - ReMidt IKS
PS 135/20	20/8592
Åpent	Ny slamforskrift for Melhus kommune
PS 136/20	20/8593
Åpent	Tertialrapport 2/2020

Melhus kommune, 06.10.2020

Jorid O Jagtøyen
ordfører

Mari Grongstad
møtesekretær

MELHUS KOMMUNE

Møteinnkalling

Formannskapet	**29.09.2020**
Kommunestyresalen, Melhus rådhus	**10:00 -**

Tilleggssaksliste

PS 127/20	20/7838
Åpent	Kjøp av tomt for driftssentral -orienteringssak

Melhus kommune, 28.09.2020

Jorid O Jagtøyen
møteleder

Mari Grongstad
møtesekretær

MELHUS KOMMUNE

Møteinnkalling

Formannskapet	**29.09.2020**
Kommunestyresalen, Melhus rådhus	**10:00**

Orientering
Om områdestabilitet Kvål, NVE

Saksliste

PS 119/20	20/8401
Åpent	Referatsaker Formannskapets møte 29.9.2020
PS 120/20	20/3192
Åpent	Høring - konsesjon for uttak av vann til landbasert oppdrett og tilrettelegging for fiskevandring - Settefiskanlegget Lundamo avd. Ler
PS 121/20	19/3194
Åpent	90/6 Klage på dispensasjon fra KPA for deling av landbrukseiendom
PS 122/20	19/4232
Åpent	30/4 Klage på avvisning av klage - Detaljreguleringsplan for Gimse barneskole og parkeringsanlegg, gnr. 30, bnr. 4 m. fler. PlanID 2019009
PS 123/20	20/1739
Åpent	1/87 Klage på gebyr - Dispensasjon - nybygg hagestue
PS 124/20	19/2459
Åpent	Detaljregulering Gråbakken Hageby, planid 2019007 - 1.gangs behandling
PS 125/20	19/3703
Åpent	Detaljregulering Mereftasåsen steinbrudd og deponi, Planid 2019010 - behandling av planprogram
PS 126/20	18/3768
Åpent	Sluttbehandling - Detaljregulering Bergljots veg 2 - gnr/bnr 36/147 Planid 2018009

Melhus kommune, 23.09.2020

Jorid O. Jagtøyen
møteleder

Mari Grongstad
møtesekretær

MELHUS KOMMUNE

Møteinnkalling

Formannskapet	**15.09.2020**
Kommunestyresalen, Melhus rådhus	**10:00**

Saksliste

PS 118/20	20/6123	Unntatt offentlighet - Ofl §23 Ofl §23
Åpent	TrønderEnergi - tilbud om tegning av B-aksjer	

Melhus kommune, 08.09.2020

Jorid O Jagtøyen
møteleder

Mari Grongstad
møtesekretær

MELHUS KOMMUNE

Møteinnkalling

Formannskapet	**15.09.2020**
Kommunestyresalen, Melhus rådhus	**10:00**

Saksliste

PS 113/20	20/6681
Åpent	Referatsaker Formannskapets møte 15.9.2020
PS 114/20	20/1981
Åpent	91/85 Klage på dispensasjon - Reguleringsplan - Byggegrense mot vei
PS 115/20	20/2792
Åpent	Høringsuttalelse fra Melhus kommune - Vannuttak fra Ulvtjønna til snøproduksjon ved Vassfjellet Vinterpark AS
PS 116/20	20/2972
Åpent	Skjønnsbegjæring VA-trase - gnr 91/21 , 91/13 , 91/14
PS 117/20	20/6224
Åpent	Planprogram Idrettsplan 2021-2025

Melhus kommune, 08.09.2020

Jorid O Jagtøyen
møteleder

Mari Grongstad
møtesekretær

MELHUS KOMMUNE

Møteinnkalling

Formannskapet	01.09.2020
Kommunestyresalen, Melhus rådhus	10:00

Møtet starter med befaring jf sak 110/20

Orientering i møtet

Mobilitetsplan AtB
KDP grus, stein og deponi, og områdeplan Brekkåsen

Saksliste

PS 104/20	20/4904
Åpent	Referatsaker Formannskapets møte 1.9.2020
PS 105/20	20/4906
Åpent	Orienteringssak - KDP grus, stein og deponi og områdeplan Brekkåsen
PS 106/20	20/4914
Åpent	Mobilitetsplan AtB
PS 107/20	20/845
Åpent	225/1 Klage på dispensasjon - Kommuneplan - Deling til boligtomt
PS 108/20	19/2914
Åpent	125/24 Klage på dispensasjon - Terrenginngrep/deponering av rene masser på dyrkbart areal - dispensasjon fra pbl. § 12-1 og kommuneplanens arealdel punkt 5.1
PS 109/20	20/948
Åpent	74/5 Klage på dispensasjon - klausuleringsbestemmelser nedbørsfelt for Benna - riving driftsbygninger /oppføring av redskapsbod
PS 110/20	20/1743
Åpent	214/4 Klage på avslag - Dispensasjon fra Kommuneplanens arealdel - Opprettelse av boligeiendom
PS 111/20	20/2035
Åpent	25/1 Dispensasjon - Detaljreguleringsplan Rapbjørga steinbrudd og KPA

PS 112/20	20/435
Åpent	Forslag om justering av festeavgift, 2. gangs behandling

Melhus kommune, 25.08.2020

Jorid O. Jagtøyen
ordfører

Mari Grongstad
møtesekretær

MELHUS KOMMUNE

Møteinnkalling

Utvalg for helse, oppvekst og kultur	16.10.2020
Kommunestyresalen, Melhus rådhus	09:00

Orienteringer

09:00 – 09:30	TISK-strategien ved enhetsleder Monica Brækken og kommuneoverlege Aslak Jaryd Johansen
09:30 - 10:00	Interkommunalt rekrutteringsprosjekt ved prosjektleder Svein Jarle Midtøy
10:00	Orientering om fremdrift arbeid med Idrettsplan ved enhetsleder Jan Erik Landrø

Saksliste

PS 43/20	20/8698
Åpent	Referatsaker Utvalg for helse, oppvekst og kulturs møte 16.10.2020
PS 44/20	18/6440
Åpent	Justert anmodning om bosetting av flyktninger 2020
PS 45/20	20/8593
Åpent	Tertialrapport 2/2020
PS 46/20	19/4425
Åpent	Sykefravær helse og velferd
PS 47/20	19/2635
Åpent	Rekruttering av sykepleiere i Melhus kommune
PS 48/20	20/5264
Åpent	BPA - Tjenestekonsesjon
PS 49/20	20/8641
Åpent	Helseplattformen
PS 50/20	19/4833
Åpent	SFO - endring av tilbudsstruktur og betalingsbestemmelser

PS 51/20	20/1022
Åpent	Skjenkebevilling Strandheimen Gjestehus 2020 - 2024

Spørsmål

- Mottatte spørsmål vil bli besvart i møtet.

Melhus kommune, 09.10.2020

Maren Grøthe
møteleder

Ann Karin Viggen
møtesekretær

MELHUS KOMMUNE

Møteinnkalling

Utvalg for helse, oppvekst og kultur	**09.09.2020**
Kommunestyresalen, Melhus rådhus	**09:00**

Orientering

09:00 – 12:00 Barneløftet v/ Lene Munkeby og Anniken Kjær Haraldsen, KS Trøndelag

NB! Orienteringen holdes i Kultursalen, Melhus rådhus

Saksliste

PS 38/20	20/5937
Åpent	Referatsaker Utvalg for helse, oppvekst og kulturs møte 09.09.2020
PS 39/20	20/4791
Åpent	Rapport Sagauka 2020
PS 40/20	20/5943
Åpent	Svar - interpellasjon skytebaner; orientering om fremdrift kommunedelplan for idrett og idrettsanlegg
PS 41/20	20/4841
Åpent	Vurderingsmomenter for tildeling av helse- og omsorgstjenester
PS 42/20	20/5264
Åpent	BPA - Tjenestekonsesjon

Melhus kommune, 02.09.2020

Maren Grøthe
møteleder

Ann Karin Viggen
møtesekretær

MELHUS KOMMUNE

Møteinnkalling

Utvalg for teknikk og miljø	**14.10.2020**
Kommunestyresalen, Melhus rådhus	**10:00**

Orienteringer i møtet

- Trondheimsregionens friluftsråd om virksomheten i rådet og medlemskommunene v/ daglig leder Knut Erling Flataker
- Byvekst-porteføljestyring v/ plan
- Snuplass Losavegen/ Lerbergsvegen v/ teknisk drift

Saksliste

PS 33/20	20/8619
Åpent	Referatsaker Utvalg for teknikk og miljø 14.10.2020
PS 34/20	20/4949
Åpent	Skoleskyss - særlig farlig eller vanskelig skoleveg Preben Hernes
PS 35/20	20/5115
Åpent	Høring - Handlingsplan for friluftsliv i Trondheimsregionen 2020-2030
PS 36/20	20/8485
Åpent	Interkommunalt samarbeid innenfor Landbruk - Skaun og Melhus
PS 37/20	20/8593
Åpent	Tertialrapport 2/2020

Melhus kommune, 07.10.2020

Mikal Kvaal
møteleder

Mari Grongstad
møtesekretær

MELHUS KOMMUNE

Møteinnkalling

Utvalg for teknikk og miljø	**10.09.2020**
Kommunestyresalen, Melhus rådhus	**10:00**

Orienteringer ved rådmannen

Trafikktelling Hollumsvegen v/ Jonas Sæther
Drikkevannet på Gåsbakken, badevann på Øysand v/ Stian Brattlie
Utfordringer innenfor friluftsliv - avtaler, økonomi og tilskudd mv v/ Signe Lise Skjerdal og Anders Braa

Saksliste

PS 29/20	20/5960
Åpent	Referatsaker tom 2.9.2020 Utvalg for teknikk og miljø 10.9.2020
PS 30/20	19/660
Åpent	124/5 Klage på avslag - Tilbygg seterbu - rive, restaurere og flytte fjøs på setervoll
PS 31/20	20/594
Åpent	Klage på vedtak om tilskudd til drift av private veger i Melhus 2020
PS 32/20	20/4778
Åpent	Skoleskyss på grunn av særlig farlig eller vanskelig skoleveg Nora Gimnes 4.klasse
FO 2/20	20/5942
Åpent	Interpellasjon - Sikker gang og sykkelveg til og fra skole - Kvål Utvalg for teknikk og miljø 10.09.2020

Melhus kommune, 03.09.2020

Mikal Kvaal
møteleder

Mari Grongstad
møtesekretær

Referatsaker

Behandles i utvalg	Møtedato	Saknr
Kontrollutvalget i Melhus kommune	03.11.2020	51/20

Saksbehandler Eva J. Bekkavik
Arkivkode FE - 033, TI - &17
Arkivsaknr 20/398 - 1

Forslag til vedtak
Kontrollutvalget tar referatsakene til orientering.

Vedlegg
Melding om politisk vedtak - Plan for forvaltningsrevisjon 2020-2024
Rettslig avklaring av kombinasjon av fysiske møter og fjernmøte
Kan kontrollutvalgssekretariatet delta digitalt i fysiske møter i kontrollutvalget ?
Kan man straffes for å gjøre hemmelig opptak av kommunestyremøtet ?
Kan en formannskapssekretær sitte i kommunestyret ?
Innsynsretten gjelder også i saker til arbeidsmiljøutvalget
Kan kommunen holde eksterne rapporter hemmelig ?
Fire av ti kommuner klarte ikke å holde åpne møter da pandemien slo til
Nye internkontrollreglar frå 1. januar 2021

Saksopplysninger
Kontrollutvalget har fått følgende dokumenter som referatsaker:
1. Kommunestyrets vedtak i sak 62/20 Plan for forvaltningsrevisjon 2020-2024.
2. Rettslig avklaring av kombinasjon av fysiske møter og fjernmøte for folkevalgte.
3. Departementets tolkningsuttalelse om kontrollutvalgssekretariatet kan delta digitalt i fysiske møter i kontrollutvalget.
4. Å gjøre hemmelige opptak av kommunestyremøtet uten at det er avklart på forhånd, er neppe straffbart, ifølge jusprofessor Jan Fridthjof Bernt.
5. Får du jobb som formannskapssekretær, mister du plassen i kommunestyret.
6. Er saksdokumenter til arbeidsmiljøutvalget offentlige?
7. Kan en kommune benytte bestemmelsene i Offentleglova for unnta en eller flere eksterne rapporter fra offentligheten ?
8. Kommune-Norge slet med å holde møter åpne for allmennheten da koronaen gjorde det umulig å avvikle fysiske møter.
9. Det nye regelverket i kommunelova skal erstatte internkontrollreglene i en rekke sektorlover.

Kontrollutvalgets sekretariat viser til vedlagte dokumenter som legges frem som referatsaker.

MELHUS KOMMUNE

Servicesenteret
Saksbehandler Mari Grongstad
Telefon 72858059
Dato 19.10.2020
Saksnr. 20/7451-7

Konsek Trøndelag IKS
Postboks 2564

7735 STEINKJER

Melding om politisk vedtak - Plan for forvaltningsrevisjon 2020-2024

Deres ref 20/201.
Viser til tilsendt Melding om vedtak datert 23.9.2020.
Det er blitt feil ordlyd i protokollen for sakens behandling/ vedtak pkt 3, der Representantskapet Revisjon Midt-Norge er blitt benevnt som Representasjonsselskapet Region Midt.

Nedenfor rettelse av vedtak.

Kommunestyret har i møte 22.09.2020, sak 62/20, fattet følgende vedtak:

1. Kommunestyret vedtar plan for forvaltningsrevisjon 2020-2024 med følgende prioritering av områder:
    1) Tverrfaglig barn og unge
    2) Tilpasset opplæring og spesialundervisning
    3) Planprosesser og prosjektstyring
    4) Datasikkerhet
    5) Vannforsyning og avløp
    6) Hjemmetjenesten
    7) Barnevern
    8) Økonomisk sosialhjelp
    9) SLT- samarbeidset i melhus kommune
    10) Psykisk helse og rus
    11) Gauldal Brann og redning IKS
    12) Melhus utviklingsarena AS

2. Kontrollutvalget gis fullmakt til å gjøre endringer i planen.
3. Melhus kommune ber representantskapet Revisjon Midt-Norge bestille en revisjon av selskapet som evaluerer selskapets kompetanse og leveringsdyktighet.

Med hilsen

Mari Grongstad
møtesekretær

Dette dokumentet er elektronisk godkjent og har derfor ingen signatur

Rettslig avklaring av kombinasjon av fysiske møter og fjernmøte

Kommuneloven § 11-7: Fjernmøte

Tolkningsuttalelse | Dato: 11.09.2020

Mottager: Asker kommune
Vår referanse: 20/4421-2

Om det er adgang til kombinasjon av alminnelig (fysisk) møte og fjernmøte.
Brevdato: 1. september 2020

Svar på henvendelse om rettslig avklaring av kombinasjon av fysiske møter og fjernmøte for enkelte representanter

Kommunal- og moderniseringsdepartementet viser til henvendelse 27. august 2020, hvor dere ber om en rettslig avklaring av kombinasjonen av fysiske møter og fjernmøte for enkelte representanter.

Departementet legger til grunn at folkevalgte organer enten må holde fysisk møte eller fjernmøte. Det er ikke adgang til å kombinere de to møteformene. Departementet deler således Asker kommunes syn på dette spørsmålet.
Asker kommune viser til KS' nettsider, hvor departementets syn på saken er gjengitt. Departementet ser at vårt syn er noe upresist gjengitt, når det heter at *de [KMD] skriver at enkeltrepresentanter kan delta digitalt selv om resten av de folkevalgte møtes i et fysisk møte.*
Det er riktig at departementet har gitt uttrykk for at enkelte representanter kan delta digitalt, mens resten av organets medlemmer sitter fysisk samlet i et møtelokale. Når kommunen velger denne løsningen er det imidlertid *ikke* et alminnelig (fysisk) møte i kommunelovens forstand, men et fjernmøte etter lovens § 11-7. Dette kommer til uttrykk på KS' nettsider, hvor det står *Forutsetningen er at kommunelovens bestemmelser om fjernmøter er ivaretatt.*
Asker kommune tar videre opp forholdet mellom fjernmøter etter kommuneloven § 11-7 og møteplikten etter § 8-1. Departementet vil først peke på at det er kommunestyret selv som etter § 11-7 første ledd beslutter om folkevalgte organer (inkludert kommunestyret) skal ha adgang til å holde møter som fjernmøte. Bestemmelsen stiller ingen vilkår som må være oppfylt for å kunne treffe en slik beslutning. Kommunestyret står derfor nokså fritt til å åpne opp for fjernmøter. Kommunestyret har imidlertid ingen plikt til å åpne opp for fjernmøter, selv

om det kan være mange hensyn som taler for å avholde ett eller flere møter som fjernmøte. Slike hensyn kan for eksempel være lang reisevei eller andre årsaker som gjør at man ikke kan reise til møtelokalet. Dette er imidlertid bare momenter som kommunestyret kan ta i betraktning når det vurderer adgangen til fjernmøte eller når et folkevalgt organ vurderer om det aktuelle møtet skal være fjernmøte. Dersom kommunestyret ikke har åpnet for fjernmøte og det er innkalt til et alminnelig (fysisk) møte, vil møteplikten etter § 8-1 innebære at man må delta fysisk i møtet, så lenge det ikke foreligger en gyldig forfallsgrunn. Dersom det foreligger en gyldig forfallsgrunn, skal varamedlem innkalles til det alminnelige (fysiske) møtet. Det altså i de tilfellene ikke adgang for faste enkeltrepresentanter til å delta digitalt i kommunestyrets alminnelige (fysiske) møte.
Med hilsen

Ragnhild Spigseth (e.f.)
kst. avdelingsdirektør

Erland Aamodt
utredningsleder

Kan kontrollutvalgssekretariatet delta digitalt i fysiske møter i kontrollutvalget?

Tolkningsuttalelse | Dato: 02.10.2020
Mottager: Forum for Kontroll og Tilsyn, Norges Kommunerevisorforbund
Vår referanse: 20/4696-2

Svar på spørsmål om sekretariatet kan delta digitalt i fysiske møter i kontrollutvalget
Vi viser til brev 10. september 2020. Dere viser til en situasjon hvor kontrollutvalget møter samlet i et fysisk møte, mens sekretariatet deltar digitalt og spør om et slikt møte har status som et fysisk møte eller fjernmøte?

Som dere skriver, vil et møte i et folkevalgt organ enten måtte holdes som et alminnelig (fysisk) møte eller som et fjernmøte. Vi viser til departementets uttalelse om dette i sak 20/4421. Etter kommuneloven § 8-1 har medlemmer av et kommunalt folkevalgt organ plikt til å delta i organets møter hvis de ikke har gyldig forfall. Det betyr at medlemmene av kontrollutvalget plikter å være til stede fysisk hvis det ikke skal være fjernmøte, men spørsmålet i denne saken er om den samme plikten gjelder for sekretariatet.

Kommuneloven § 23-7 og forskrift om kontrollutvalg og revisjon § 7 regulerer sekretariatets oppgaver. Det følger av disse bestemmelsene at sekretariatet skal forberede sakene for kontrollutvalget og påse at sakene som behandles av utvalget er forsvarlig utredet. Sekretariatet skal også påse at utvalgets vedtak blir iverksatt. Det er hverken i loven eller forskriften tatt inn en eksplisitt plikt for sekretariatet til å delta i kontrollutvalgets møter. De hensyn som taler for at alle medlemmer av et folkevalgt organ fysisk må delta i et alminnelig møte, er ikke særlig fremtredende når det gjelder sekretariatet.

Departementet mener videre at de oppgavene sekretariatet har ansvaret for kan utføres ved at det deltar digitalt under et fysisk møte. Dermed er hensynet til at oppgavene faktisk blir utført, ikke til hinder for slik deltakelse.

Departementet mener etter dette at et kontrollutvalg kan holde et alminnelig (fysisk) møte selv om sekretariatet deltar digitalt.

Med hilsen
Ragnhild Spigseth (e.f.)
avdelingsdirektør

Erland Aamodt
utredningsleder

Kommunalavdelingen
E-post: postmottak@kmd.dep.no
Telefon: 22 24 72 01
Adresse: Postboks 8112 Dep., 0032 Oslo
Besøksadresse: Akersgt. 59 , Oslo

Kan man straffes for å gjøre hemmelig opptak av kommunestyremøtet?

Bernt svarer, Kommunal Rapoort 21.09.2020.

Å gjøre hemmelige opptak av kommunestyremøtet uten at det er avklart på forhånd, er neppe straffbart, ifølge jusprofessor Jan Fridthjof Bernt.

SPØRSMÅL: Kommunestyret fattet følgende vedtak: «I politiske og administrative møter skal det før møtet starter avklares om møtene skal tas opp/kringkastes. Dersom noen tar opp fra møter i kommunal regi uten at dette er kjent og avtalt med deltakerne i forkant av møtet, skal politianmeldelse vurderes». Er dette et lovlig forbud? Kan folkevalgte eller andre straffes for å opptrådt i strid med det?

SVAR: I kommuneloven § 11–6 er det fastsatt at hvis noen ber om det og det ikke virker forstyrrende på gjennomføringen av møtet, skal det gis tillatelse til å gjøre opptak av eller overføre lyd eller bilde fra åpne møter. I det ligger at den som ønsker å gjøre dette, skal gjøre oppmerksom på at det vil bli gjort, men det kan så vidt jeg kan se ikke være straffbart å gjøre det uten å ha varslet om det. Det som skjer er jo bare en dokumentering og formidling av det som allmennheten etter kommuneloven har rett til å ta del i.

For lukkede møter i folkevalgte organer og møter i administrasjonen er regelen den motsatte. Her er det en klar forutsetning av møtet skal kunne gjennomføres uten at andre enn de som deltar får innsikt i det som foregår der.

Hvis en utenforstående – herunder en journalist, overfører eller tar opptak av det som foregår i et lukket møte, vil det være straffbart etter straffeloven § 205 bokstav a, om straff for den som «uberettiget … ved bruk av teknisk hjelpemiddel hemmelig avlytter eller gjør hemmelig opptak av telefonsamtale eller annen kommunikasjon mellom andre, eller av forhandlinger i lukket møte som han ikke selv deltar i, eller som han uberettiget har skaffet seg tilgang til». Men denne bestemmelsen gjelder altså ikke den som selv er deltaker i møtet.
Det kan være sterkt kritikkverdig å overføre eller ta opptak fra slike møter også for en som deltar i møtet, men politianmeldelse vil bare være aktuelt hvis det i det som formidles, er opplysninger som er det er lovbestemt taushetsplikt om, i praksis om noens personlige forhold eller forretningshemmeligheter.

Kan en formannskapssekretær sitte i kommunestyret?

Bernt svarer, Kommunal Rapport 12.10.2020.

Får du jobb som formannskapssekretær, mister du plassen i kommunestyret.

SPØRSMÅL: Kommunestyret har tilsatt en folkevalgt som er varamedlem til kommunestyret, som formannskapssekretær. Er det adgang til det? Og i så fall; kan hun møte i kommunestyret etter innkalling som varamedlem?

SVAR: Det er ikke noe forbud mot at en folkevalgt blir tilsatt i kommunen i valgperioden, men i kommuneloven § 7–3 første avsnitt er listet opp en rekke tilsettingsforhold som medfører at den det gjelder er «utelukket fra valg» til de folkevalgte organene som er nevnt der. En tilsvarende bestemmelse for kommunestyret har vi i valgloven § 3–3 nr. 3. Den som taper valgbarhet etter å ha blitt valgt til et folkevalgt organ, herunder kommunestyret (se § 5–1 andre avsnitt, bokstav a), trer straks ut av organet, se § 7–9 første avsnitt. Det betyr også at den som er valgt inn som varamedlem, skal strykes fra listen over slike og kan ikke innkalles ved forfall av valgt medlem.

«Formannskapssekretær» er ikke nevnt blant de stillingene som denne regelen gjelder for. Men kommunelovens § 7–3 første avsnitt, bokstav d, utelukkes «sekretærer for kommunestyret eller fylkestinget», og den samme formulering brukes i valgloven § 3–3 nr. 3 bokstav b. Det er ellers ingen særskilt omtale i loven av «sekretær for kommunestyret» i noen av lovene, og «formannskapssekretær» nevnes ikke. I praksis brukes imidlertid begge betegnelsene om samme type stilling, som leder for et sekretariat tilknyttet ordfører, med ansvar for den administrative og praktiske gjennomføringen av møter i kommunestyre og formannskap, herunder at disse skjer i overensstemmelse med bestemmelsene i kommuneloven om dette. Stilling som «formannskapssekretær» er med andre ord samme type stilling som «kommunestyresekretær». Jeg mener derfor at vi må lese disse utelukkelsesreglene for «kommunestyresekretær» slik at de også gjelder den som har en tilsvarende stilling med tittel er «formannskapssekretær», med den konsekvens at den som tilsettes i slik stilling umiddelbart trer ut av kommunestyret og andre folkevalgte verv, eventuelt strykes fra listen over varamedlemmer i disse organene.

Innsynsretten gjelder også i saker til arbeidsmiljøutvalget

Kommunal Rapport 20.10.2020

Er saksdokumenter til arbeidsmiljøutvalget offentlige?

SPØRSMÅL: En sak om sykefraværet i kommunen er satt opp til behandling i arbeidsmiljøutvalget. Er saksdokumentene til dette utvalget offentlige?

SVAR: Arbeidsmiljøutvalget er et organ opprettet etter reglene i arbeidsmiljøloven kapittel 7. Det er ikke er et folkevalgt organ etter kommuneloven § 5–1 eller ett av de kollegiale organene der reglene for slike gjelder etter § 5–2. Det er heller ikke et organ for kommunen etter forvaltningsloven, underlagt kommunestyret, men et samarbeids- og tilsynsorgan med representasjon fra kommunen som arbeidsgiver og de tilsatte i kommunen.

– Men bestemmelsene i kommuneloven og offentleglova gjelder for kommunens egen behandling av saker i dette utvalget og for dokumenter i tilknytning til disse sakene. Dette må da gjelde alle dokumenter som kommunen eller kommunens representanter i utvalget mottar eller sender i tilknytning til arbeidet der. Innsynsretten gjelder fra kommunen eller den som representerer den mottar eller sender dokumentet. Da blir de en del av kommunens sakspapirer.

Bør klage avslaget inn til fylkesmannen

Kommunal Rapport 28.09.2020

Kan kommunen holde eksterne rapporter hemmelig?

SPØRSMÅL: Kan ein kommune nytta offetlegheitslova 15 (2) for unnta ein eller fleire eksternt tinga rapportar i sin heilskap for offentlegheita? Med på kjøpet er det at det er rådmannen som har tinga rapportane og lagt dei fram for kommunestyret. Bruken av paragraf 15 (2) er tilrådd av eksternt advokatbyrå.

SVAR: Offentleglova § 15 andre avsnitt er en regel om rett til å unnta fra innsyn «delar av eit dokument», og gir ikke adgang til å unnta dokumentet i sin helhet fra innsyn.

Det som kan unntas er da bare de delene som «inneheld råd om og vurderingar av korleis eit organ bør stille seg i ei sak». Dette er altså anbefalinger om *hva som bør gjøres*. Fremstillingen av de faktiske forhold og faglige vurderinger av sannsynlige eller mulige konsekvenser av ulike handlingsvalg, går derimot ikke inn under dette unntaket, heller ikke der de er basert på skjønnsmessige eller usikre vurderinger.

Og også for de deler av dokumentet som i utgangspunktet *kan* unntas, gjelder at man bare kan nekte innsyn «når det er påkravd av omsyn til ei forsvarleg ivaretaking av det offentlege sine interesser i saka». Dette går da på helt generelle og objektive hensyn, typisk ved gjennomføringen av tiltak som forutsetter forhandlinger eller avtaler med private. Det at en sak er kontroversiell og at det er ønskelig å holde tilbake informasjon som kan brukes av motstandere av det man ønsker å vedta, eller som kan skape mye uro i lokalmiljøet og media, er ikke et slikt saklig hensyn. Jeg vil anbefale at avslaget på krav om innsyn i disse rapportene blir påklagd til fylkesmannen, slik at man kan der kan vurdere om lovens vilkår for unntak fra innsyn er oppfylt.

Fire av ti kommuner klarte ikke å holde åpne møter da pandemien slo til

Kommunal Rapport 24.09.2020

Kommune-Norge slet med å holde møter åpne for allmennheten da koronaen gjorde det umulig å avvikle fysiske møter.

Kommunal Rapport har i samarbeid med Pressens offentlighetsutvalg undersøkt hva som skjedde med møteoffentligheten i folkevalgte organer da strenge smitteverntiltak i mars gjorde det umulig å holde fysiske møter.

Svarene fra 249 av 356 kommuner viser at i fire av ti kommuner hadde ikke innbyggerne etter 12. mars mulighet til å overvære alle møter i politiske organer, også møter som ble gjennomført som fjernmøter eller videomøter. 249 av 356 formannskapssekretærer svarte på vegne av kommunene.

Kom på plass

I noen kommuner hadde allmennheten digital tilgang til noen møter i folkevalgte organer, som kommunestyremøter og/eller formannskapsmøter. Mange kommuner fikk også digital tilgang på plass etter hvert. Men i undersøkelsen ble det spurt om alle møter i politiske organer var tilgjengelig for publikum.

– Vi gjorde forsøk på holde møtene i kommunestyret åpne, men vi hadde ikke den nødvendige teknologien. Vi måtte velge mellom å gjennomføre møter uten at publikum hadde tilgang, eller om vi skulle utsette alle politiske møter, sier ordfører Borgny Grande i Grong.

Hadde unntak

En kriseforskrift fra Kommunal- og moderniseringsdepartementet (KMD) åpnet for at folkevalgte organer kunne gjennomføre fjernmøter selv om kommunen eller fylkeskommunen ikke hadde tekniske løsninger for å sikre allmennheten tilgang.

Forskriften står i kontrast til ordlyden i paragraf 100 i Grunnloven om at alle har rett til å følge forhandlingene i folkevalgte organ, men retten kan begrenses i situasjoner der tungtveiende grunner tilsier det.

Departementet presiserte i forbindelse med forskriften at møteoffentligheten og allmennhetens adgang til møter i folkevalgte organer er grunnleggende for lokaldemokratiet. Departementet anmodet derfor kommunene om å bruke hjemmelen til å ha fjernmøter uten innsyn fra allmennheten med varsomhet.

Som fryktet

– Resultatet er litt som vi fryktet: At mange kommuner ikke ville klare å overholde prinsippene om møteoffentlighet, til tross for at dette etter hvert har blitt ganske enkelt å få til, skriver generalsekretær Arne Jensen i Norsk Redaktørforening i en e-post til Kommunal Rapport.

KS-leder Bjørn Arild Gram mener at kommunene rundt omkring i landet har snudd seg rundt og gjort det de har kunnet for å holde politiske møter åpne for publikum.

Bedre møteoffentlighet

Hvaler var en av kommunene som klarte å snu seg rundt umiddelbart.

– Å ta i bruk ny teknologi har åpnet nye dører, og jeg mener at møteoffentligheten i Hvaler aldri har vært bedre enn den er nå, sier ordfører Mona Vauger (Ap) i Hvaler.

I Hvaler har det vært praksis fra 2007, men møtene i de politiske hovedutvalgene, som har hatt beslutningsmyndighet, har innbyggerne bare kunnet følge på rådhuset.

Under koronapandemien valgte Hvaler å åpne for at innbyggerne kunne følge alle politiske møter på nettet.

– Det er en klar terskel å måtte møte opp på rådhuset for å følge de politiske prosessene. Nå kan samtlige innbyggere få de politiske møtene rett inn i stua, og vi håper dette bidrar til å øke det politiske engasjementet, sier Vauger.

Nye internkontrollreglar frå 1. januar 2021

Kommunalnytt 8/2020, Kommunalavdelingen i Kommunal- og moderniseringsdepartementet.

Dei nye reglane om internkontroll for kommunane skal gjelde frå 1. januar 2021. Det vart fastsett i statsråd 25. september. Det nye regelverket i kommunelova skal erstatte internkontrollreglane i ei rekke sektorlover.

Storparten av den nye kommunelova vart sett i verk hausten 2019, medan økonomiføresegnene og enkelte andre kapittel vart sett i verk 1. januar 2020.

Reglane om internkontroll i den nye kommunelova er enno ikke sett i verk. Disse reglane skulle tre i kraft samtidig som oppheving eller endring av internkontrollføresegner i sektorlovene trer i kraft.

Stortinget vedtok å oppheve eller endre internkontrollføresegnene i sosialtenestelova, barnevernlova, krisesenterlova, folkehelselova, introduksjonslova og opplæringslova i juni.

Dei vedtatte endringene om internkontroll både i kommunelova og i sektorlovene trer altså i kraft frå 1. januar 2021. Frå da er det kommunelova kapittel 25 som regulerer krav om internkontroll med kommuneplikter.

Unntaket frå den samla reguleringa er forskrift om leiing og kvalitetsforbetring i helse- og omsorgstenesta 28. oktober 2016 nr. 1250, som framleis skal gjelde.

Eventuelt

Behandles i utvalg	Møtedato	Saknr
Kontrollutvalget i Melhus kommune	03.11.2020	52/20

Saksbehandler Eva J. Bekkavik
Arkivkode FE - 033, TI - &17
Arkivsaknr 20/398 - 2

Forslag til vedtak
Saken legges frem uten forslag til vedtak.

Godkjenning av protokoll fra dagens møte

Behandles i utvalg	Møtedato	Saknr
Kontrollutvalget i Melhus kommune	03.11.2020	53/20

Saksbehandler Eva J. Bekkavik
Arkivkode FE - 033, TI - &17
Arkivsaknr 20/398 - 3

Forslag til vedtak
Møteprotokollen fra dagens møte i kontrollutvalget, 03.11.2020, godkjennes.